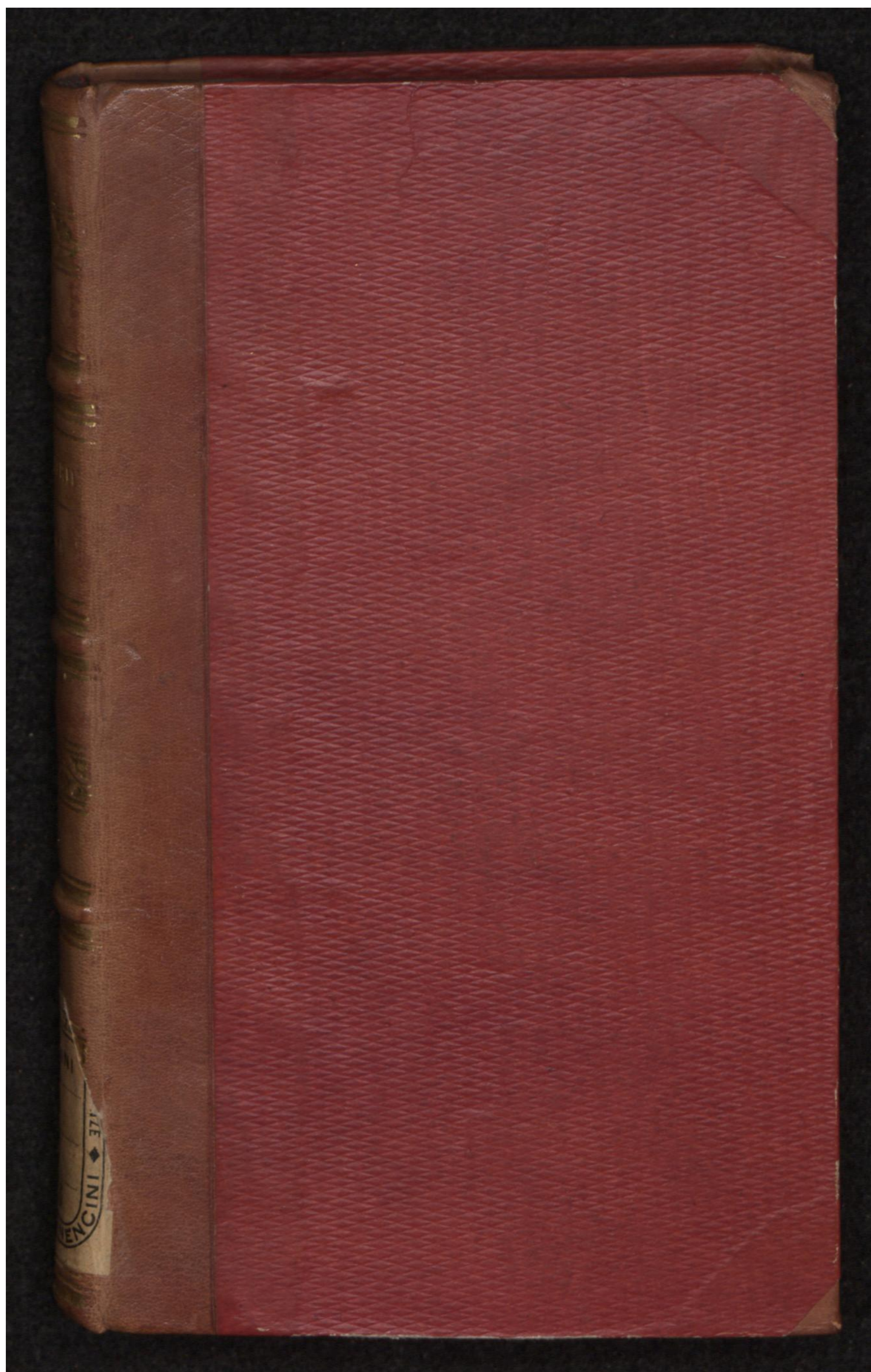
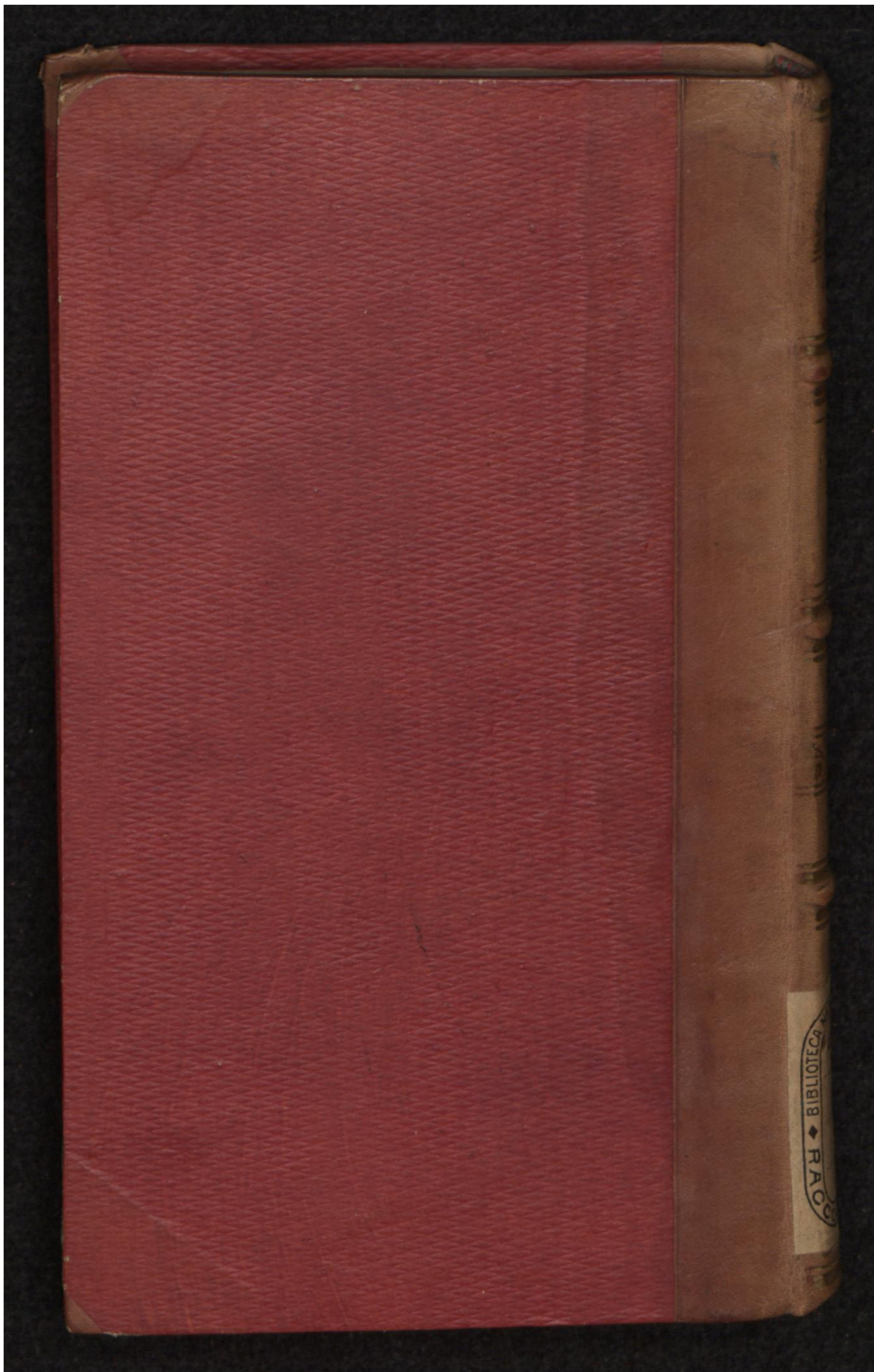

SANNAZARII
POEMA
NAZIONALE CEN
ALDINI
I
3
16
COLTA NE

BIBLIOTECA

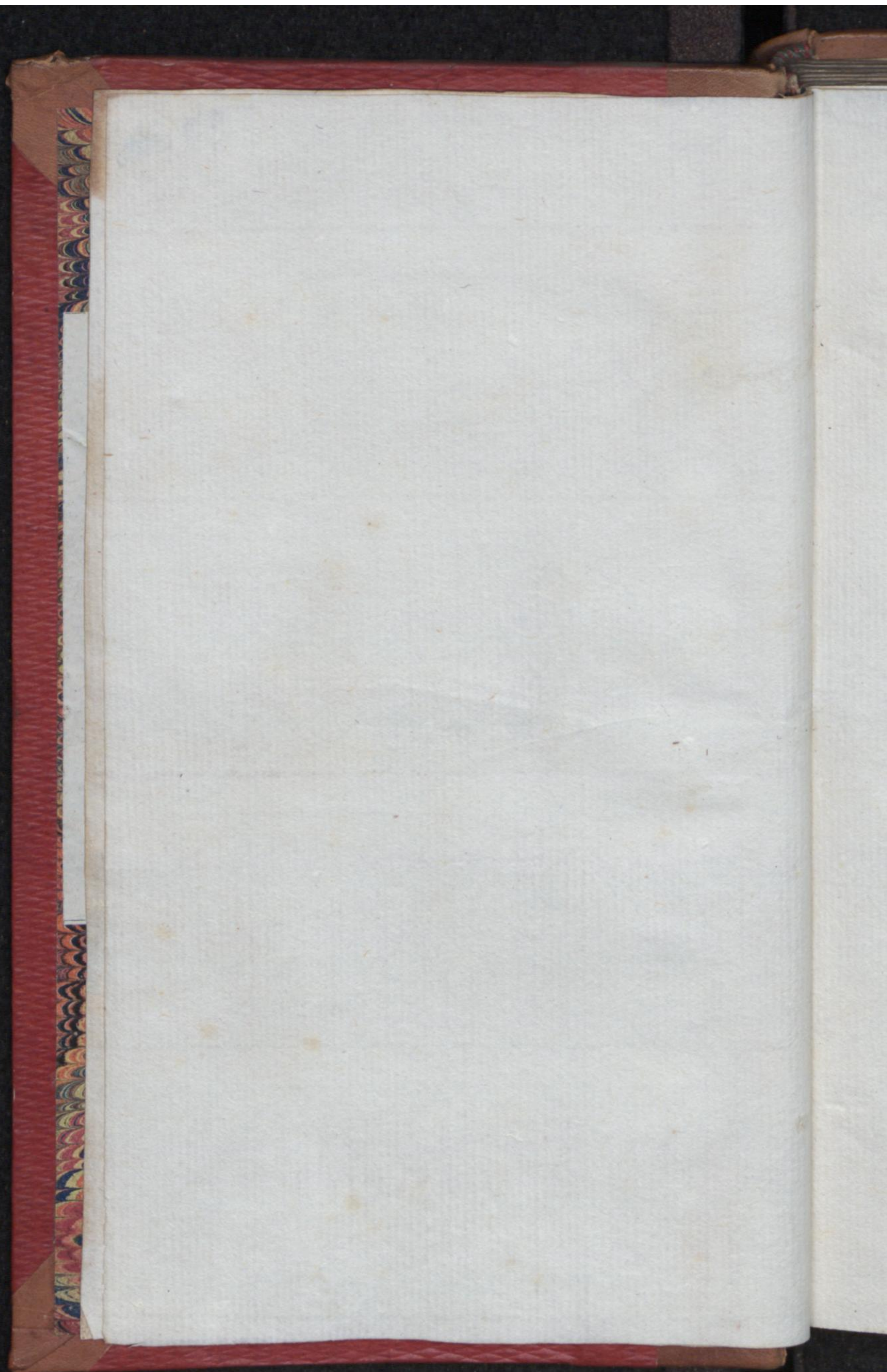

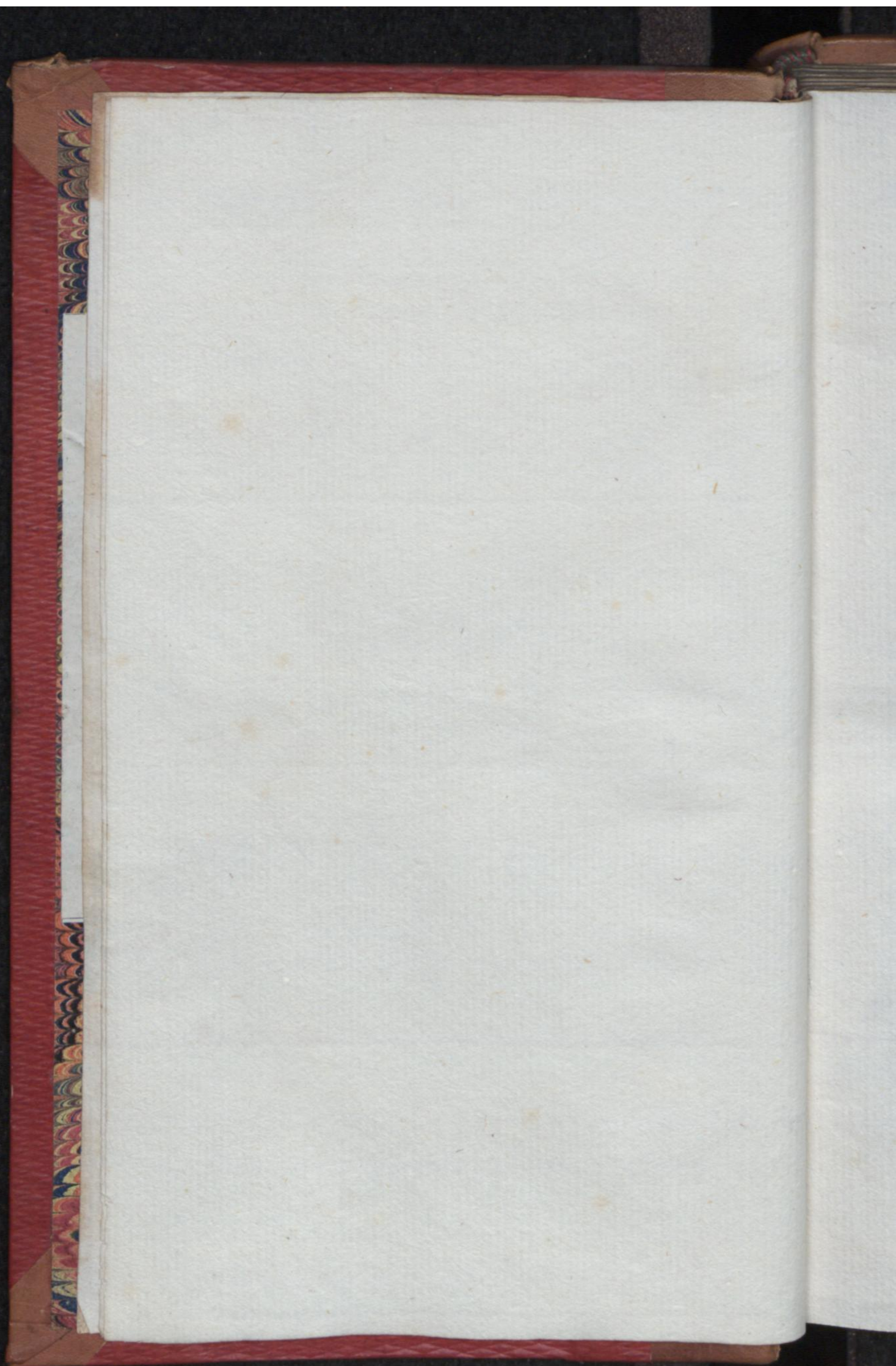

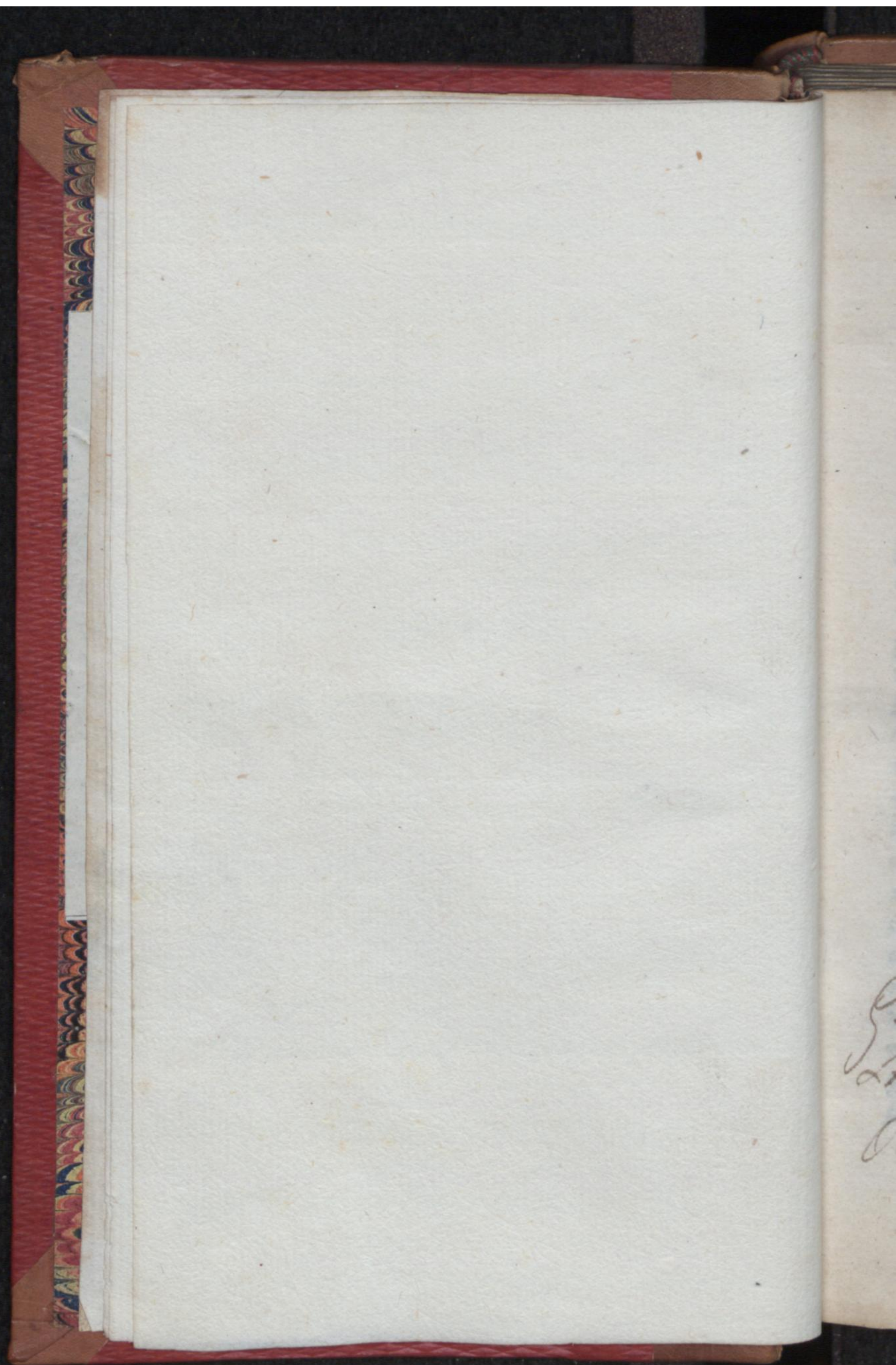

Ex Libris Joannis Nencini
1874

IACOBI SANNAZARII OPERA OMNIA LATINE SCRIPTA, NVPER EDITA.

AL DVS.

M. D. XXXV.

NON SINE PRIVILEGIO.

G. Avv. Pieri depositata nella
Libreria dei RR. PP. M. M.
O. di Lucca 1808

PAVLVS MANVTIVS ALDI F. ANTONIO CARLONI, ILLV-STRI ALLIFARVM PRIN-CIPI, S. P. D.

u

T EST Praeclarum ornatissime Princeps in arte poëtica excellere: sic ea cognoscere, quibus ad illam laudem perueniatur, maximum quiddam, ac difficillimũ est. fallitur enim, siquis absoluti poëtae partes in eo positas arbitratur, ut cum metiendi carminis rõnẽ optime perceperit, cum elegantissimarũ uocum supellectilem quasi quandam sibi comparauit, addo etiam cum materiẽ animo conceptam ordine quodam atque artificio distinxerit, hisce rebus tanquam egregie munitus ad scribẽdum aggrediatur. Grauiora sunt quae requiruntur, & ex abditis plurimarum artium ac doctrinarum fontibus haurienda. Nam cum eius consilium, qui hoc in genere elaborat, uel in primis eò spectare debeat, ut uoluptati uersuum utilitatem sententiarũ admiscendo, nihilo minus lectorem moneat, quàm oblectet; monitio autem illa plerũq; necessaria sit, ut, in uitijs summam turpitudinem inesse, in uirtutibus summam gloriam, ostendatur: quomodo hoc sine philosophiae cognitione prudenter ac perite poterit efficere? Iam, si res exigat ut aut de coeli stellarumq; ratione, aut de regionum terrestrium ac maritimarum situ dicendum sit: certe hos locos non poterit, nisi qui Astrologiam & Geographiam attigerit,

commode tractare. itaque siquis ad huius facultatis studium ita se contulit, ut aliquando, quæ literis mandare studuerit, ea se speret, ueluti pictorem egregium, omnibus artis coloribus illustraturum: is omnium ferè disciplinarum sciẽtiam, quæ pertinent ad bene beateq; uiuendum, ne prorsus ignoret necesse est. Quòd si ad assequendum poëtæ nomen ubertatem illam ingenij à natura datam satis esse putat; atq; hac una instructus facile audet canoros illos quidem, sed rerũ tamen inanes uersus uel domi pangere, uel in triuijs ad populi aures effundere: statim ab intelligentibus explodetur, neque solum imprudens aut parũ uerecundus, sed ẽt planè stultus ac temerarius habebitur. Quo minus est mirãdum, si, ut hac arte excellerent, quampaucissimis contigit; cum in alijs liberalium doctrinarũ generibus plurimi semper floruerint. Sed egregiorũ poëtarũ penuria maior etiã est hac nostra tempestate, q̃ olim priscis temporibus fuerit: siue ꝙ illarum ætatum genius eiusmodi fuit: siue quia non ijsdem, quibus olim, præmijs ad uirtutem nũc homines excitantur. Eorum aũt, quos in hoc genere præstantes cognouimus, sine controuersia primũ locum obtinuit uir eximius, et omni laude cumulatus Iacobus Sannazarius: cuius ingenij monumenta nulla unquam annorum obliuione delebuntur, nulla uetustate peribunt; quin apud omnem posteritatem ita uiuent, ut non multo clarior ex tot Regũ clarissimorum triũphis Parthenope sit futura, q̃ ex unius hominis scientia, atq; doctrina. Hoc autem Antoni clarissime tui muneris ferè totum est: qui, cum ad summam generis amplitudinẽ ac splendorem, ẽt optimarum disciplinarum cognitionẽ adiũxeris; tamẽ hæc per se, nisi

accederet ſtudium de poſteris bene merendi, quaſi mini
ma iudicans: quæcunq; tuorum ciuiũ ſcripta lectione di
gna tibi uidentur; in apertũ ut referantur, maximope=
re contendis. Quo nomine ipſi profecto Sannazarij no
ſtri manes tibi nõ uulgares gratias hñt, cum eos libros,
quos ille moriens tuæ fidei cõmendarat, peruulgandos
diligentiſſime curas. Qui uero ingenuarũ artium ſtu=
dijs dediti ſunt, ij ſe tibi tantũ debere profitentur, quã=
tum perſolui nullo modo poteſt. itaque à me, qui eodem
in ære ſum, petere uidentur, uniuerſorũ cauſam ut ſuſci
piam; et tibi, quid oẽs pp hoc officium de te et ſentiant
& loquantur, aliqua rõne ſignificem. Ego et ſi te ipſa
tm̃ recte factorũ conſcientia contentũ eſſe ſcio, nihil præ
terea requirere: tñ ut eorũ honeſtiſſimo deſyderio ne de=
ſim, do me libenter in eã partẽ, in quam ẽt mea ſponte
propendebã; & ad oſtendendũ non eorũ modo aĩum,
ſed ẽt obſeruantiã et pietatẽ in te meã, hoc ipſum San-
nazarij uolumen, quod noſtris typis imprimendũ cu-
raſti, nomini tuo dicatũ ad te mitto. Leges hic oĩa, quæ=
cunq; ab eo latine ſcripta nũc extant. primum aũt erit
diuinũ illud, cui ipſe de partu Virginis titulũ fecit, opu
ſculũ, dein Chrſti lamentatio, mox eglogæ V: quas tñ
decẽ ſcripſerat. ſed è Gallia reuerſus, has tm̃, quas emi=
ſimus, et fragmẽtũ illud, qđ poſt Salices collocauimus,
inuenit. ſequũtur elegiarũ libri tres, & inde totidẽ epi=
grãmatõ. quæ oĩa ſub tuo noĩe apparebũt, ut eius bene
uolentiæ, quã Sãnazario et uiuo et mortuo præſtitiſti,
hunc ſaltẽ fructũ percipias. Tu quod inſtitutũ iuuandi
bonas literas ſemel amplexus es, cõſtanter illud retine;
mihiq; ad amicitiam tuam, cuius propter excellentes
ingenij tui dotes cupidiſſimus iampridem ſum, aditus
præcludi ne patere. Vale.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, DE PARTU VIRGINIS

LIBER PRIMUS.

u
Irginei partus, magnoq; æquæua parēti
Progenies, superas cœli quæ missa per auras
Antiquam generis labē mortalibus ægris
Abluit, obstructiq; uiam patefecit olympi,
Sit mihi Cœlicolæ primus labor: hoc mihi primum
Surgat opus. Vos auditas ab origine causas,
Et tanti seriem (si fas) euoluite facti.
Nec minus ò Musæ uatum decus, hic ego uestros
Optarim fontes, uestras nemora ardua rupes:
Quandoquidem genus è cœlo deducitis; & uos
Virginitas, sanctæq; iuuat reuerentia famæ.
Vos igitur, seu cura poli, seu Virginis huius
Tangit honos, monstrate uiam, qua nubila uincam:
Et mecum immensi portas recludite cœli.
Magna quidem, magna Aonides, sed debita posco,
Nec uobis ignota: etenim potuistis & antrum
Adspicere, & choreas: nec uos orientia cœlo
Signa, nec Eoos Reges latuisse putandum est.
Tuq; adeo spes fida hominum, spes fida deorum
Alma parens, quam mille acies, quæq; ætheris alti

M ilitia eſt, totidem currus, tot ſigna, tubæq;
T ot litui comitantur, ouantiq; agmina gyro
A dglomerant: niueos tibi ſi ſolennia templis
S erta damus: ſi manſuras tibi ponimus aras
E xciſo in ſcopulo, fluctus unde aurea canos
D eſpiciens, celſo ſe culmine Mergilline
A dtollit, nautisq; procul uenientibus offert:
S i laudes de more tuas, ſi ſacra, diemq;,
A c cœtus late inſigneis, ritusq; dicamus,
A nnua felicis colimus dum gaudia partus:
T u uatem ignarumq; uiæ, inſuetumq; labori
D iua mone, & pauidis iam læta adlabere cœptis.
Viderat ætherea ſuperûm regnator ab arce,
V ndique collectas uectari in tartara prædas:
T iſiphonemq; imo conantem cuncta profundo
V ertere, & immaneis ſtimulantem ad dira ſorores:
N ec iam homini prodeſſe, alto quòd ſemina cœlo
D uceret, aut uarios animum excoluiſſet ad uſus:
T antum lethiferæ poterant contagia culpæ.
T um pectus pater æterno ſuccenſus amore,
» S ic ſecum. Ecquis erit finis? tantisne parentum
» P riſca luent pœnis ſeri commiſſa nepotes?
» V t quos uicturos ſemper, ſuperisq; crearam
» P enè pareis, triſti patiar ſuccumbere letho,
» I nformeı́q; domos, obſcuraque regna ſubire?
» N on ita: ſed diuûm potius reuocentur ad oras,
» V t decet, & manuum poſcunt opera alta mearum:
» D eſertosq; foros, uacuiq; ſedilia cœli
» A ctutum complere parent: legio unde, nefandis
» A cta odijs, trepidas ruit exturbata per auras.

» Quumq; caput fuerit, tantorumq; una malorum
» Foemina principium, lacrimasq;, & funera terris
» Intulerit: nunc auxilium ferat ipsa, modumq;,
» Quâ licet, afflictis imponat foemina rebus.
Haec ait: & celerem stellata in ueste ministrum,
Qui castae diuina ferat mandata puellae,
Adloquitur, facie insignem, & fulgentibus alis.
» Te, quem certa uocant magnarum exordia rerum,
» Fide uigil, pars militiae fortissima nostrae,
» Te decet ire, nouumq; in secula iungere foedus;
» Nunc animũ huc aduerte: atq; haec sub pectore serua.
» Est urbes Phoenicum inter, lateq; fluentem
» Iordanem, regio nostris sat cognita sacris,
» Iudaeam appellant, armisq;, & lege potentem.
» Hic claris exorta atauis, uatumq; ducumq;
» Antiquum genus, & dignis licet aucta hymenaeis,
» Pectoris inlaesum Virgo mihi casta pudorem
» Seruat adhuc, nullos non seruatura per annos:
» (Mirus amor) seniumq; sui uenerata mariti
» Exiguis degit thalamis, & paupere tecto,
» Digna polo regnare, altoq; effulgere diuûm
» Concilio, & nostros aeternum habitare penates.
» Hanc mihi uirginibus iampridem ex omnibus unam
» Delegi, prudensq; animo interiore locaui:
» Vt foret, intacta sanctum quae numen in aluo
» Conciperet, ferretq; pios sine semine partus.
» Ergo age, nubiuagos molire per aëra gressus:
» Deueniensq; locum, castas haec iussus ad aureis
» Effare, & pulchris cunctantem hortatibus imple:
» Quandoquidem genus è Stygijs mortale tenebris

E ripere eſt animus, ſæuos'q; arcere labores.
Dixerat. Ille altum Zephyris per inane uocatis
C arpit iter, ſcindit nebulas, atque aëra tranat
I ma petens, pronus'q; leueis uix commouet alas.
Q ualis, ubi ex alto notis Mæandria ripis
P roſpexit uada, ſeu placidi ſtagna ampla Cayſtri,
P ræcipitem ſeſe candenti corpore cycnus
M ittit agens; iam'q; implumis, ſegnis'q; uidetur
I pſe ſibi, donec tandem potiatur amatis
V ictor aquis: ſic ille auras, nubeis'q; ſecabat.
A ſt ubi palmiferæ tractu ſtetit altus Idumes:
R egnam haud humileis uoluentem pectore curas
A dſpicit: atque illi ueteres de more Sibyllæ
I n manibus: tum ſi qua æuo reſeranda nepotum
F atidici caſto cecinerunt pectore uates.
I pſam autem ſecuram animi, læta m'q; uideres
A uthorem ſperare ſuum: nanque adfore tempus,
Q uo ſacer æthereis delapſus ſpiritus aſtris
I ncorrupta piæ compleret uiſcera matris,
A udierat. Proh quanta alti reuerentia cœli
V irgineo in uultu eſt. oculos deiecta modeſtos
S uſpirat: matrem'q; Dei uenientis adorat:
F elicem'q; illam, humana nec lege creatam
S æpe uocat: nec dum ipſa ſuos iam ſentit honores.
C um ſubito ex alto iuuenis demiſſus olympo,
P urpureos retegit uultus: numen'q; profeſſus
I nceſſu'q;, habitu'q;, ingenteis explicat alas:
A c tectis late inſuetum diffundit odorem.
M ox prior hæc. Oculis ſalue lux debita noſtris,
I ampridem notum cœlo iubar, optima Virgo:

C ui ſe ſe tot dona, tot explicuere merenti
D iuitiæ ſuperûm: quicquid rectiq́; probiq́;
A eterna de mente fluit: puriſſima quicquid
A d terras ſummo ueniens ſapientia cœlo
F ert ſecum, & plenis exundans gratia riuis.
T e genitor ſtabili firmam ſibi lege ſacrauit,
P erpetuos genitor curſus qui dirigit aſtris:
M anſuramq́; tuo fixit ſub pectore ſedem.
I dcirco cœtus inter ueneranda pudicos
V na es, quam latis cœli in regionibus olim
T ot diuûm celebrent uoces. proh gaudia terris
Q uanta dabis: quantis hominum ſuccurrere uotis
I ncipies. Stupuit confeſtim exterrita Virgo:
D emiſitq́; oculos: totosq́; expalluit artus.
N on ſecus, ac, conchis ſi quando intenta legendis
S eu Micone parua, ſcopulis ſeu forte Seriphi
N uda pedem uirgo, lætæ noua gloria matris
V eliferam aduertit uicina ad littora puppim
A duentare, timet: nec iam ſubducere ueſtem
A udet, nec tuto ad ſocias ſe reddere curſu:
S ed trepidans ſilet, obtutuq́; immobilis hæret.
I lla Arabum merces, & fortunata Canopi
D ona ferens, nullis bellum mortalibus infert:
S ed pelago innocuis circumnitet armamentis.
Tum rutilus cœli alipotens, cui lactea fandi
C opia, diuiniq́; fluunt è pectore rores
A mbroſiæ, quibus ille acres mulcere procellas
P oſſit, & iratos pelago depellere uentos.
Exue Dia metus animo, paritura uerendum
C œlitibus numen, ſperataq́; gaudia terris,

A eternamq́; datura uenis per secula pacem.
H æc ego syderea missus tibi nuntius arce,
S ublimis celeres uexit quem penna per auras,
V aticinor, non insidias, non nectere fraudes
E doctus: longe à nostris fraus exulat oris.
Q uippe tui magnum magna incrementa per orbem
I psa olim partus Virgo, sobolisq́; beatæ
A dspicies. uincet proauos: proauitaque longo
E xtendet iura imperio: populisq́; uocatis
A d solium, late ingentes moderabitur urbeis:
N ec sceptri iam finis erit, nec terminus æui.
Q uin iustis paulatim animis pulcherrima surget
R elligio. Non monstra pijs, sed numina templis
P lacabunt: castæ diris sine cædibus aræ.
Dixerat: illa animum sedato pectore firmans,
S ubstitit, & placido breuiter sic ore locuta est.
C onceptusńe mihi tandem, partusq́; futuros
S ancte refers? meńe attactus perferre uirileis
P osse putas? cui uel nitenti matris ab aluo
P rotinus inconcussum, & ineluctabile uotum
V irginitas fuit una: nec est, cur soluere amatæ
I ura pudicitiæ cupiam, aut hæc fœdera rumpam.
I mmo istas, quod tu minime iam rere, per aureis,
E xcipit interpres, fœcundam spiritus aluum
I nfluet, implebitq́; potenti uiscera partu,
F lammifero ueniens cœlo, atque micantibus astris.
A t tu uirgineum mirata tumescere uentrem,
H ærebis pauitans: demum formidine pulsa
G audia seruati capies inopina pudoris.
N e ue hæc uana putes, dictis aut territa nostris

I ndubites: seræ dudum concessa senectæ
D ona oculos pone ante tuos. Nam sanguine auito
I uncta tibi mulier (sterilis licet illa, grauiq;
P ressa æuo) haud quaquã speratũ hoc tẽpore pignus
F ert utero, & felix sexto sub mense laborat.
V sque adeo magno nil non superabile cœlo est.
His dictis, Regina oculos ad sydera tollens,
C œlestumq; domos superas, atque aurea tecta,
A dnuit, & taleis emisit pectore uoces.
I am iam uince fides, uince obsequiosa uoluntas:
E n adsum: accipio uenerans tua iussa, tuumq;
D ulce sacrum pater omnipotens: nec fallere uestrũ est
C œlicolæ. nosco crineis, nosco ora, manusq;,
V erbaq;, & aligerum cœli haud uariantis alũnum.
T antum effata, repente noua micuisse penateis
L uce uidet: nitor ecce domum complerat: ibi illa,
A rdentum haud patiens radiorum, ignisq; corusci,
E xtimuit magis. At uenter (mirabile dictu)
(Non ignota cano) sine ui, sine labe pudoris,
A rcano intumuit uerbo. Vigor actus ab alto
I rradians, Vigor omnipotens, Vigor omnia complẽs
D escendit, Deus ille, Deus: totosq; per artus
D at se se, miscetq; utero. quo tacta repente
V iscera contremuere: silet natura, pauetq;
A dtonitæ similis: confusaque turbine rerum
I nsolito, occultas conatur quærere causas.
S ed longe uireis alias, maioraque sentit
N umina. succutitur tellus: læuumq; sereno
I ntonuit cœlo rerum cui summa potestas,
A duentum nati genitor testatus: ut omnes

Audirent late populi, quos maximus ambit
Oceanus, Tethys'q;, & raucisona Amphitrite.
Hos inter medios cœli, terræ'q; fragores
Aequatis properans uolucer pulcherrimus alis,
Omnia dum trepidant, discesserat, altaque nabat
Per loca: cum Virgo celsis in nubibus illum
Alternantem humeros uidet, atq; immensa secantem
Ventorum spatia, & iam uersicolore per auras
Fulgentem pluma, ac cœli conuexa petentem.
Quem demum tali adspectans sermone secuta est.
Magne ales, celsi decus ætheris, inuia rerum
Qui penetras, longe'q; & nubila linquis, & euros
Anteuolans, læto seu te felicia tractu
Sydera, quæ'q; suos uoluuntur signa per orbes
Expectant redeuntem: alti seu certa reposcit
Crystalli domus, & uitrei plaga lucida regni:
Seu propiora uocant supremo tecta Tonanti,
Quâ patet in summum regio flammantis olympi,
Te'q; amor, & liquidis flagrans alit ignibus aura:
I precor, i nostrum testis defende pudorem.
Nec plura his: tum uero aciem deflectit, et omnes,
Haud mora, sollicito percurrit lumine montes:
Agnatam'q; animo, conceptaq; pignora uersat,
Multa putans: serum'q; uteri miratur honorem.
Interea manes descendit fama sub imos,
Pallentes'q; domos ueris rumoribus implet:
Optatum aduentare diem, quo tristia linquant
Tartara, & euictis fugiant Acheronta tenebris,
Immanem'q; ululatum, & non lætabile murmur
Tergemini canis: aduerso qui carceris antro

E xcubat insomnis semper, rictuq; trifauci
H orrendum, stimulante fame, sub nocte profunda
P ersonat, & morsu uenientes adpetit umbras.
T um uero Heroës lætati, animæq; piorum,
A d cœlum erectas cœperunt tendere palmas.
A tque hic insignis funda, citharáq; decorus,
I nsignis sceptro senior, per opaca locorum
D um graditur, nectitq; sacros diademate crines:
D um legit effœtos Lethæo in gramine flores,
Q uâ tacite labuntur aquæ, mutæq; uolucres
D ucunt per steriles æterna silentia ramos:
A dtonita subitos concepit mente furores,
D iuinamq; animam: & consueto numine plenus,
I ntorquens oculos, uenientia fata recenset.
Nascere magne puer: nostros quem soluere nexus,
E t tantos genitor uoluit perferre labores.
M agne puer, cui se hæc tandem spolianda reseruant
R egna, tot heu miseris hominum ditata ruinis:
N ascere, uenturum si te mortalibus olim
P ectore ueridico promisimus: igneus ut nos
V iribus adflatos cœlestibus ardor agebat
I nsinuans: si sacra peregimus, & tua late
I ussa per immensum fama uulgauimus orbem.
E n ridet pax alma tibi: simul ecce potentes
I mpulsi cœlo, diuisq; autoribus acti,
O rbe alio properant Reges. Saluete beati
A ethiopes, hominum sanctum genus, astra secuti:
S cilicet huc uestris adfertis munera regnis.
A ccipe dona puer: tuq; o sanctissima mater
S ume animos: iam te populiq;, ducesq; frequentant

L ittore ab extremo, & odoriferis Nabathæis.
I lle autem aurata fulgens in ueste sacerdos
I am canus, iam maturo uenerabilis æuo,
Q uid sibi uult? sacras puerum qui sistit ad aras,
S ic uenerans? lætóq; inspectans æthera uultu?
S éq; dehinc facili clausurum lumina fato,
E xclamat: quòd speratum per secula munus,
P romissámq; diu pacem, certámq; salutem
T errarum, exorta liceat sibi luce tueri
O ptanti, seniúmq; ideo, parcásq; trahenti.
S ed quid ego heu dira conspersos cæde penates
I nfantum, & subito currentes sanguine riuos
A dspicio? tristísq; meas uagitus ad aures
F ertur? io scelus est, partus iugulare recentes.
C rudelis, quid agis? nihil hi meruere: neque illum,
Q uem petis, insano dabitur tibi perdere ferro.
N unc nunc ò matres scelerata abscedite terra,
D um licet, ínq; sinu pueros adscondite uestros:
N am ferus hostis adest. propera iam regia uirgo,
I nq; Paretonias transfer tua pignora terras:
A dmonet hoc magnum genitor qui temperat orbem.
T uta domus, tutíq; illic tibi Dia recessus.
V erum ubi bis senas hyemes, bis senaq; nati
S olstitia, & tantos superaueris anxia casus:
I ngentes imo duces de pectore questus,
A ureaq; assiduis pulsabis sydera uotis.
N am puerum, quamuis per compita sæpe uocatum,
S æpe expectatum consuetæ ad gaudia mensæ,
P erquires nequicquam amens: nec cara petentem
O scula, nec sera redeuntem nocte uidebis.

Tresq; illum totos mœrenti pectore soles,
Et totidem trepidas somni sine munere noctes
Omnia lustrantes, questu omnia confundentes
Flebitis indigno perculsi corda dolore
Tuq;, senexq; tuus. Quarto sed lucifer ortu
Purpureos tremulo cum tollet ab æquore uultus
Inuentum dabit, & quærentibus offeret ultro.
O quas tunc lacrimas, o quæ tunc oscula mater,
Quos dabis amplexus, misto inter gaudia fletu:
Cum natum ante aras patris, & delubra sedentem,
Mulcentemq; senes dictis, animosq; trahentem
Adspicies gauisa, ipso admirante senatu
Primitias pueri ingentes, nec inane sagacis
Pectoris indicium, natæq; ad grandia mentis.
Tu uero quid in arma ruis scelerata iuuentus?
Quid galeas, ensesq; uirum, & fulgentia cerno
Agmina? scutatasq; procul sub nocte cohortes
Obscura, & crebris radiantes ignibus hastas?
Totne unum telis petitur caput? heu furor, heu mens
Cæca hominum, semperq; odijs adcincta nefandis.
Iamq; oleas, montemq; sacrum circumq;, supraq;
Cinxere, & longa lucum obsedere corona.
Quo feror? ecce trahunt manibus post terga reuinctis
Insontem: modo quem latas mira illa per urbes
Edentem, patrisq; palam præcepta docentem
Attoniti stupuere, illumq; regemq;, Deumq;,
Humanæq; ducem uitæ, fontemq; salutis
Haud ueriti populo circum plaudente fateri.
Heu facinus: mortemne etiam, & crudele minantur
Supplicium? sæuos stringunt in uulnera fasces,

Horrenteis'q; parant paliuro intexere dumos,
Tormenti genus: & capiti premere inde coronam
Vulnificam: Viden, alternos ut arundinis ictus
Incutiunt? geminant'q; truci conuicia lingua?
Parte alia ingenteis uideo de stirpibus imis
Euerti palmas, altas ad sydera palmas,
Infelix opus: unde hominum lux illa, decor'q;
Pendeat: ah trepidis dirum, & miserabile terris:
Cum patri æthereo moriens liuentia pandet
Brachia, turpatos'q; atra de morte capillos,
Oraque, demissos'q; oculos, frontem'q; cruore
Iam madidam, & lato patefactum pectus hiatu.
At mater, non iam mater, sed flentis, & orbæ
Infelix simulacrum, ægra, ac sine uiribus umbra,
Ante crucem demissa genas, effusa capillum
Stat lacrimans, tristi'q; irrorat pectora fletu.
Ac si iam comperta mihi licet ore profari
Omnia: defessi spectans morientia nati
Lumina, crudeleis terras, crudelia dicit
Sydera: crudelem sese, quòd talia cernat
Vulnera, sæpe uocat: tum luctisono ululatu
Cuncta replens, singultanti sic incipit ore:
Incipit, & duro figit simul oscula ligno
Exclamans Quis me miseram, quis culmine tanto
Deiectam subitis inuoluit nate procellis?
Nate patris uires, sanguis meus, unde repente
Hæc fera tempestas? quis te mihi fluctus ademit?
Quæ manus indignos fœdauit sanguine uultus?
Cui tantum in superos licuit? bella impia cœlo
Quis parat? hunc ego te, post tot male tuta labores,

Post'q;

Post'q; tot infelix elapsæ incommoda uitæ
Adspicio? tu'ne illa tuæ lux unica matris?
Tu'ne animæ pax, & requies, spes'q; ultima nostræ
Sic raperis? sic me solam, exanimem'q; relinquis?
O dolor: extincto iam te pro fratre sorores,
Pro natis toties exorauere parentes:
Ast ego pro nato, pro te domino'q;, deo'q;
Quem misera exorem? quò tristia pectora uertam?
Cui querar? ò tandem diræ me perdite dextræ:
Me potius (si qua est pietas) immanibus armis
Obruite: in me omnes effundite pectoris iras:
Vel tu (si tanti est hominum genus) eripe matrem,
Quæ rogat, & Stygias tecum duc nate sub umbras.
Ipsa ego te per dura locorum, inamœna'q; uiuis
Regna sequar. liceat rumpentem cernere portas
Aeratas: liceat pulchro sudore madentem
Euersorem Erebi materna abstergere dextra.
Hos illa, & plures fundet de pectore questus.
Quod scelus Eois ut primum cernet ab undis
Sol: indignantes retro conuertere currus
Optabit: frustra'q; suis luctatus habenis,
Quod poterit tandem, auratos ferrugine crines
Inficiet, mœstam'q; diu sine lumine frontem
Ostendet terris: ut qui iam ploret ademptum
Authorem, regem'q; suum. quin ipsa nigranti
Fratris ab ore timens, & tanto concita casu
Cynthia, cæruleo uultus obnubet amictu,
Auertet'q; oculos, lacrimas'q; effundet inanes.
At contra horrisono tellus concussa tremore,
Cum gemitu fremet: & ruptis excita sepulchris

Emittet simulacra. Quid ô, quid abire paratis
Illustres animæ? non omnibus hæc data rerum
Conditio: paucis remeare ad lumina uitæ
Concessum. Sed tempus erit, cum martia rauco
Mugitu cœlum quatiet tuba: cumq; repente
Corpora per terras omneis late omnia surgent.
Nunc autem sat Tartarei si claustra tyranni
Effringat Rex ille: & caligantia pandat
Atria: diffugiant immisso lumine diræ
Eumenidum facies iactis in terga colubris.
Quas atro uix in limo Phlegethontis adustum
Accipiat nemus, & fumanti condat in ulua.
Tum uariæ pestes, & monstra horrentia Ditis
Ima petant: trepident Briareïa turba, Cerastæ,
Semiferumq; genus Centauri, & Gorgones atræ,
Scyllæq;, Sphingesq;, ardentisq; ora Chimeræ,
Atque Hydræ, atque Canes, et terribiles Harpyiæ.
Ipse catenato fessus per tartara collo
Ducetur Pluton: tristi quem murmure circum
Inferni fractis mœrebunt cornibus amnes.
At nos uirginea præcincti tempora lauru,
Signa per extentos cœli uictricia campos
Tollemus, lætoq; ducem clamore sequemur.
Victor io, bellator io, tu regna profunda,
Tu maneis, Erebumq;, potestatesq; coërces
Aërias, lethumq; tuo sub numine torques.
Ille alto temone sedens, leuibusq; quadrigis,
Lora dabit, uolucresq; reget placido ore iugaleis,
Non iam cornipedum ductos de semine equorum,
Nec qui consuetas carpant præsepibus herbas.

P rimus enim ualido subnixus eburnea collo
F ert iuga formosi pecoris custodia Taurus;
S tellatus minio Taurus: cui cornua fronti
A urea, & auratis horrent palearia setis:
P erq́; pedes bifidæ radiant noua sydera gemmæ.
T orua boui facies; sed qua non altera cœlo
D ignior, imbriferum quæ cornibus inchoet annum,
N ec quæ tam claris mugitibus astra lacessat.
Et iuxta nemorum terror, rexq́; ipse ferarum
M agnanimus nitet ore Leo: quem fusa per armos
C onuestit iuba: pectoribus generosa superbit
M aiestas: non iam ut cædes, aut prælia sæuus
A dpetat (innocuis armantur dentibus ora:
G rataque tranquillo ridet clementia uultu)
S ed cœlo ut spatietur, & alta ad sydera tendat.
Hos post insequitur pulchros pennata per artus
A lituum Regina: sacræ cui uertice plumæ
A dsurgunt: flauoq́; caput diademate fulget.
I psa ingens alis, ingentis fulminis instar
S upra hominum tecta, ac monteis, supráq; uolucres
F ertur, & obstanteis cursu petit obuia nubeis.
Vltimus humana sociat ceruice laborem
A latus tergo Iuuenis: cui luthea læuo
E x humero chlamys Eois inspersa lapillis
P endet: eam uariant centum longo ordine Reges,
A ntiquum genus, & Solymæ primordia gentis,
O stro intertexti. ueros cognoscere uultus
E st illic: ueros monteis, & flumina credas:
E t uera extremo Babylon nitet aurea limbo.
Tali sydereas curru subuectus in auras,

Indutos referens spolijs pallentibus axes,
Perueniet, recto quà panditur orbita tractu
Lactea, & ad sedes ducit candentis olympi.
Illic auratæ muros mirabimur urbis,
Auratasq; domos, & gemmea tecta, uiasq;
Stelliferas, uitreosq; altis cum montibus amnes.
Atque ibi seu magni cælsum penetrale Tonantis,
Siue alios habitare lares, ac tecta minorum
Cælicolûm dabitur: stellas numerare licebit,
Surgentemq; diem pariter, pariterq; cadentem
Sub pedibus spectare, & longos ducere soles,
Longaq; uenturis protendere nomina seclis.
Hæc ubi dicta: patres plausu excepere frequentes
Fatidicum uatem: sublatumq; aggere ripæ
Adtollunt humeris, lætumq; per auia ducunt.
Intremuere Erebi sedes, obscuraque Ditis
Limina. suspirans imo de corde Megæra
Dat gemitum, & toruas spectat sine mente sorores.
Tum caudam exululās sub uentre recondidit atram
Cerberus, & sontes latratu terruit umbras:
Commotisq; niger Cocytus inhorruit antris:
Et uaga Sisyphijs hæserunt saxa lacertis.

Egina ut subitos imo sub pectore motus
v Sensit, et adflatu diuini numinis aucta est:
Haud mora, digressu uolucris suspensa ministri,
Exurgit; montesq; procul contendit in altos
Festinans. ea cura animo uel prima recursat:
Matronam defessam æuo, cui nulla fuissent
Dona uteri (mirum dictu) iam segnibus annis
Fœcundam, sextiq; grauem sub pondere mensis
Protinus adfari, uocemq; audire loquentis,
Et spectare oculis sterili data pignora matri.
Ergo adcincta uiæ, nullos studiosa paratus
Induitur, nullo disponit pectora cultu:
Tantum albo crines iniectu uestis inumbrans,
Qualis stella nitet, tardam quæ circuit Arcton
Hyberna sub nocte: aut matutina resurgens
Aurora: aut ubi iam Oceano Sol aureus exit.
Quâq; pedes mouet, hac casiam terra alma ministrat,
Pubentesq; rosas, nec iam mœstos hiacynthos,
Narcissumq;, crocumq;, & quicquid purpureum uer
Spirat hians, quicquid florum per gramina passim
Subgerit immiscens uarios natura colores.
Parte alia celeres sistunt uaga flumina cursus:
Exultant uallesq; cauæ, collesq; supini:
Et circumstantes submittunt culmina pinus:
Crebraque palmiferis erumpunt germina syluis.

Omnia lætantur. cæſſant Euriq;, Notiq;:
Ceſſat atrox Boreas. tantum per florea rura
Regna tenent Zephyri, cœlumq; tepentibus auris
Mulcent, quaq; datur, gradientem uoce ſalutant.
Vt uentum ad ſedes, uultu longæua uerendo
Obcurrit coniux iuſti ſenis: atque repente
Plena deo, ſubitoq; uteri concuſſa tumultu,
Excipit amplexu uenientem, ac talibus infit.
O decus, o laudis mulier dux præuia noſtræ,
Cœlitibus ſola humanum quæ digna reperta es
Conciliare genus, cœtusq; adtollere ad aſtra
Fœmineos: gremium cuius diuinus obumbrat
Palmes, inexhauſtis terras qui compleat uuis:
Quis me, quis tanto ſuperûm dignatur honore?
Tu'ne procul uiſura humiles Regina penates
Veniſti? tu'ne illa mei pulcherrima regis
Mater ades? uiden, ut noſtra puer excitus aluo,
Cum mihi uix primas uocis ſonus ambiat aures,
Iam ſalit, & dominum ceu præcurſurus adorat.
Felix Virgo animi, felix, cui tanta mereri
Credulitas dedit una: in te nam plena uidebis
Omnia, quæ magni uerax tibi dixit olympi
Aliger, arcano delapſus ab æthere curſu.
Illa ſub hæc. Miranda alti quis facta Tonantis
O mater, meritas cœlo quæ tollere laudes
Vox queat? exultant dulci mea pectora motu
Authori tantorum operum: qui me ima tenentem,
Indignamq;, humilemq; ſuis reſpexit ab aſtris.
Munere quo gentes felix ecce una per omnes
Iam dicar: nec uana fides: ingentia quando

I pse mihi ingenti cumulauit munera dextra
O mnipotens, sanctumq; eius per sæcula nomen,
E t quæ per magnas clementia didita terras
E xundat; qua passim omnes sua iussa uerentes
V sque fouens, nullo neglectos deserit æuo.
T um fortem exertans humerũ, dextramq; coruscam,
I nsanos longe fastus, mentesq; superbas
D ispulit, afflixitq; super: solioq; potentes
D eturbans dedit in præceps, & ad ima repressit:
E xtollensq; humiles, aliena in sede locauit:
P auperiemq;, famemq; fugans, impleuit egenos
D iuitijs: uacuos contra, nudosq; reliquit,
Q ui nullas opibus metas posuere parandis.
P ostremo sobolem (neque enim dare maius habebat)
A eternam genitor sobolem, seclisq; priorem
O mnibus, æqualemq; sibi, de sanguine fidi
S uscepit pueri (tantis quod honoribus unum
D eerat adhuc) non ille animi, morumq; suorum
O blitus. quippe id meditans promiserat olim
S acrificis proauorum atauis, stirpiq; nepotum.
Hæc uirgo. At senior, nullus cui uocis ademptæ
V sus erat, supplex nunc gressum obseruat euntis,
V irgineosq; pedes, tactæq; dat oscula terræ:
N unc lætus tollit duplices ad sydera palmas:
Q uoq; potest, solo testatur gaudia nutu:
O stenditq; manu uatum tot scripta priorum:
Q uæ quis agente deo, quondam, dum uita manebat,
E didit, & populis liquit celebranda futuris:
S cilicet effusum tacitis de nubibus imbrem
L anigerum in tergus: germenq; è stirpe uetustæ

A rboris exurgens: incombustum'q; sonoro
I gne rubum. & priscis stellam de patribus ortam.
Quæ dum cuncta graui uenturi haud inscia uisu
P ercurrit relegens: alto cum corde uolutat
C onceptus uirgo insolitos, & ab æthere lapsam
P rogeniem, pluuiæ in morem, quæ uellere molli
E xcepta, haud ullos sonitus, nec murmura reddit.
S e'q; Rubum, Virgam'q;, alto se denique missam
S ydus grande mari prorsum agnoscit'q;, uidet'q;.
N on tamen ausa loqui, tanto aut se dicere dignam
M unere: sed tacito affectu tibi maxime diuûm
G rates rector agit, mentem'q; ad sydera tollit.
Et iam luna cauum ter luce repleuerat orbem,
T er solitas de more intrarat cæca latebras:
C um Virgo in patriā reditum parat, omnia quando
C erta uidet. subeunt dilectæ grata parentis
A dloquia: adsuetæ'q; pijs sermonibus ædes:
Quæ'q; salutantis uoces, ac uerba ministri
A udijt, & primos excepit cella uolatus:
C ella choris superûm lustrata, & cognita cœlo.
E rgo iter inceptum caris digressa propinquis
A dcelerat: relegit'q; uiam per nota locorum.
N ec mora, nec requies usquam: nec lumina flectit,
C œlicolum quamuis sacro circundata cœtu,
D onec ad optatum peruenit sedula limen.
A tque ibi, dum consueta suo cum pectore uersat
G audia: paulatim maturi tempora uentris
A duentare uidet. scires iam numen in illa
G rande tegi: nullos adeo sentire dolores
D at superûm genitor, nulla'q; ex parte grauari.

Interea terra parta iam pace, mariq́;
A ugustus pater æratis bella impia portis
C lauserat, & ualidis arctarat uincta catenis:
D umq́; suas regnator opes, uiresq́; potentis
I mperij, exhaustasq́; armis ciuilibus urbes
N osse cupit; magnum censeri iusserat orbem,
D escribi populos late, numerumq́; referri
C unctorum ad sese capitum, quæ maxima tellus
S ustinet, & rapido complectitur æquore Nereus.
E rgo omnes lex una mouet. sua nomina mittunt
Q ui montes Aurora tuos, regna illa feracis
A rmeniæ, qui conualles, atque alta Niphatæ
S axa tenent, longe pictis gens nota pharetris,
G ens fines lustrare suos non segnis, & arcu,
Q uà uagus Euphrates, quà deuius exit Araxes,
F elices tractus, & late munere diuûm
C oncessos defendere agros bene olentis amomi.
C ensetur Tauri passim, censetur Amani
I ncola: prædatorq́; Cilix: & Isaurica quisquis
R ura domat: quicunque tuas Pamphylia syluas:
Q uiq́; Lycaoniam, felicia iugera: quiq́;
F lauentem curuis Liciam perrumpit aratris.
I am clari bello Leleges, populiq́; propinqui
I ussa obeunt: gens quæq; suo dat nomina ritu.
Q ui Ceramon, bimaremq́; Gnidon: quiq́; alta tuentur
M œnia, dispositis ubi circumsepta columnis
T ollit se niuei moles operosa sepulchri,
B arbara quam rapto posuit regina marito:
E t quos Mæandri toties ludente recursu
V nda rigat, rigat ipse suo mox amne Cayster,

Herboso niueos dum margine pascit olores.
Quosq; metalliferis ueniens Pactolus ab antris
Circuit: & rutila non parcior Hermus arena.
Misorum manus omnis: Apollineæq; Celenæ:
Idaque, Rhœtææq; arces, celebrataque Musis
Pergama, Sigæumq; iugum, Priameia quondam
Regna armis, ducibusq;, ducum nũc nota sepulchris.
Quæ nauta, angustum dum præterit Hellespontum,
Ostendens socijs: hoc, inquit, littore flentes
Nereïdes steterant, passis cum mœsta capillis
Ipsa suum de more Thetis clamaret Achillem.
His & Bythinæ classes, & Pontica late
Addidit regio. paret scopulosa Carambis:
Parendi studio feruet simul alta Sinope:
Feruet Halys: quiq; immẽsis procul amnibus auctus
Cappadocum medios populos discriminat Iris:
Thermodoõq;: Halybesq;: adtritaq; saxa Prometheo.
Præterea quî se Thracum Mauortia tellus
Pandit, & algentem Rhodope procurrit in Aemũ:
Quâ Macedum per saxa ruit torrentibus undis
Axius, umbrosæq; tegunt Halyachmona ripæ:
Quaq; iacet diris omen Pharsalia bellis,
Et bis Romana ferales clade Philippi,
Conueniunt populi certatim, & iussa facessunt.
Vos etiam uestros his adiunxistis alumnos
Vicinæ passim uacuis iam mœnibus urbes,
Antiquæ Graiorum urbes, gens optima morum
Formatrix, clara ingenijs, & fortibus ausis:
Seu quæ littoreos tractus, monteisq; tenetis:
Seu quæ per medias dispersæ exurgitis undas.

Tum latus Epiri, quà formidabile nautis
Adtollunt summo caput Acroceraunia cœlo,
Vrget opus. iamq; Alcinoi dat regia censum;
Illyricæq; manus: impacatiq; Liburni:
Littoraque Ionio passim pulsata profundo.
Nec tu, cui late imperium terræq;, marisq;
Bellatrix peperit uirtus, & martius ardor,
Non populos, non ipsa tuas terra inclyta gentes
Describis, terra una armis, & fœta triumphis,
Vna uiris longe pollens, atque æmula cœlo:
Nubiferæ quam præruptis anfractibus alpes
Præcingunt, mediamq; pater secat Apenninus,
Et geminum rapido fluctu circumtonat æquor.
Descripsere suos (quamuis non axe sub uno)
Hinc Rhenus pater indigenas, hinc latior undis
Danubius: qui syluarum per uasta uolutus,
Pascere non populos, non lambere desinit urbes,
Donec ad optatam rapido uenit agmine Peucen.
Quin & proceras scrutatur Gallia syluas,
Gallia Cæsarëis Latio dignata triumphis:
Quã Rhodanus, quã findit Arar, quã pmeat ingens
Sequana, piscosoq; interluit amne Garumna.
Tum quas piniferis gentes prærupta Pyrene
Rupibus, Herculeas prospectat ad usque columnas,
Cogit Anas, cogit ripa formosus utraque
Duria, & albenti Bætis præcinctus oliua,
Auratamq; Tagus uoluens sub gurgite arenam,
Quiq; suo terras insignit nomine Iberus.
Parte alia uastas circumuocat Africa uires:
Getuli, Mauriq; duces rimantur opaci

Atlantis nemora, & dispersa mapalia syluis.
Scribitur & uacuis ut quisque inuentus arenis
Seu pastor, seu subcinctis uenator in armis
Obseruans sæuos latebrosa ad tesqua leones.
Maßylûm quicunque domos, quicunque repostos
Hesperidum lucos, munitaq; montibus arua
Incolit, & ramis natiuum decutit aurum:
Et qui uertentes immania saxa iuuencos
Flectit arans; quà deuictæ Carthaginis arces
Procubuere, iacentq; infausto in littore turres
Euersæ. Quantum illa metus, quantum illa laborum
Vrbs dedit insultans Latio, & Laurentibus aruis?
Nunc passim uix relliquias, uix nomina seruans,
Obruitur proprijs non agnoscenda ruinis.
Et querimur genus infelix humana labare
Membra æuo: cum regna palàm moriãtur, & urbes.
Iamq; Macas idem ardor habet: uenere uolentes
Barcæi: uenere suis Nasamones ab aruis:
Nauifragas qui per Syrtes, infidaque circum
Littora, mœrentum spolijs onerantur, & altos
Insiliunt nudi cumulos extantis arenæ,
Inq; suas uertunt aliena pericula prædas.
Postremo Psilli, Garamanticaq; arua tenentes:
Quiq; Cyrenæas suspendunt uomere glebas,
Laudatasq; legunt sucis præstantibus herbas.
Quiq; Iouis palmeta, Hasbytarumq; recessus:
Marmaricas qui late oras: qui pascua seruant
Aegypti, Meroësq;, sacer quos Nilus inundat,
Nilus ab æthereo ducens cunabula cœlo.
Nec minus & casta senior cum Virgine custos

I bat, ut in patria nomen de more, genus'q;
E deret, & iussum non segnis penderet aurum.
I lle domum antiquam, & regnata parentibus arua
I nuisens, secum proauos ex ordine reges,
C laraq; facta ducum, pulchram'q; ab origine gentem
M ente recensebat tacita: numerum'q; suorum,
Q uamuis tunc pauper, quamuis incognitus ipsis
A gnatis, longe adueniens explere parabat.
I am fines Galilæa tuos emensus, & imas
C armeli ualles, quæ'q; altus uertice opacat
R ura Thabor, sparsam'q; iugis Samaritida terram
P almiferis; Solymas à læua liquerat arces:
C um simul è tumulo muros, ac tecta domorum
P rospexit, patriæ'q; agnouit mœnia terræ.
C ontinuo lacrimis urbem ueneratur obortis:
I ntendit'q; manus, & ab imo pectore fatur.
Bethlemiæ turres, & non obscura meorum
R egna patrum, magni'q; olim salucte penates:
T u'q; ò terra parens regum, uisuraque regem,
C ui Sol, & gemini famulantur cardinis axes,
S alue iterum. te uana Iouis cunabula Crete
H orrescet, ponet'q; suos temeraria fastus:
M œnia te Dircæa trement: ipsam'q; pudebit
O rtygiam geminos Latonæ extollere partus.
P arua loquor: prono ueniet diademate supplex
I lla potens rerum, terrarum'q; inclyta Roma:
E t septemgeminos submittet ad oscula montes.
D ixit, & extrema mouit uestigia uoce:
M aturat'q; uiam senior: tardum'q; fatigat
V ectorem: & uisas gressum molitur ad oras.

Et iam prona dies fluctus urgebat Iberos,
Purpureas pelago nubes, aurumq; relinquens.
Ecce autem magnis plenam conuentibus urbem
Protinus, ut uenere, extremo e limine portæ
Adſpiciunt. Miſtum confluxerat undique uulgus,
Turba ingens. Credas longinquo ex æquore uectas
Ad merces properaſſe: aut deuaſtantibus arua
Hoſtibus, in tutum trepidos fugiſſe colonos.
Cernere erat, perq; anfractus, perq; arcta uiarum
Cuncta repleſſe uiros, confuſoq; ordine matres:
Permiſtos pecori agricolas: hos iungere plauſtra:
Hos intendere uela: alios diſcumbere apertis
Porticibus: reſono compleri cuncta tumultu:
Accenſos uarijs lucere in partibus ignes.
Quæ pater admirans, tacito dum ſingula uiſu
Percurrit, circumq; domos, & limina luſtrat,
Nec ſupereſſe locum tecto uidet: ibimus, inquit,
Quò deus, & quò ſancta uocant oracula patrum.
Eſt ſpecus haud ingens paruæ ſub mœnibus urbis,
Incertum, manibusne hominum, genione potentis
Naturæ formatus; ut hæc ſpectacula terris
Præberet, tantosq; diu ſeruatus in uſus,
Hoſpitio cœlum acciperet cui plurima dorſo.
Incumbit rupes pendentibus undique ſaxis
Aſpera: & exeſæ cingunt latera ardua cautes:
Defunctis operum domus haud ingrata colonis.
Huc heros tandem ſuperata ambage uiarum
Sic monitus, ducente deo, cum coniuge ſancta
Deuenit, multaq; ſenex ſe nocte recepit.
Ac primum ſiccis ramalibus excitat ignem:

S tramineoq; toro comitem locat: ægra cubantis
M embra super uestem inuoluens: mox adligat ipsos
P ermulcens, iam non duros, iam sponte sequenteis
Q uadrupedes: ut forte aderat fœnile saligna
S ubfultum crate, & palmarum uimine textum.
Nunc age, Castalijs quæ nunquã audita sub antris,
M usarum'ue choris celebrata, aut cognita Phœbo,
E xpediam: uos secretos per deuia calleis
C œlicolæ, uos (si merui) monstrate recessus
I ntactos: uentum ad cunas, & gaudia cœli,
M irandos'q; ortus, & tecta sonantia sacro
V agitu. stat ferre pedem, quâ nulla priorum
O buia sint oculis uatum uestigia nostris.
Tempus erat, quo nox tardis inuecta quadrigis
N ondum stelliferi mediam peruenit olympi
A d metam, & tacito scintillant sydera motu:
C um syluæ'q; urbes'q; silent: cum fessa labore
A ccipiunt placidos mortalia pectora somnos:
N on fera, non uolucris, non picto corpore serpens
D at sonitum. iam'q; in cineres consederat ignis
V ltimus: & sera perfusus membra quiete
S cruposo senior caput adclinauerat antro.
E cce autem nitor ex alto nouus emicat, omnem'q;
E xuperat ueniens atræ caliginis umbram:
A uditi'q; chori superûm, & cœlestia curuas
A gmina pulsantum citharas, ac uoce canentum.
A gnouit sonitum, partus'q; instare propinquos
H aud dubijs Virgo sensit lætissima signis.
P rotinus erigitur stratis, cœlo'q; nitenteis
A dtollit uenerans oculos, ac talia fatur.

Omnipotens genitor, magno qui ſydera nutu
A ërios'q; regis tractus, terras'q;, fretum'q;,
E cquid adeſt tempus, quo ſe ſine labe ſerenam
E fferat in lucem ſoboles tua? quo mihi tellus
R ideat, & teneris depingat floribus arua?
E n tibi maturos fructus, en reddimus ingens
D epoſitum: tu nequa pio iactura pudori
O brepat, ſummo defende, & conſule Cœlo.
E rgo ego te gremio reptantem, & nota petentem
V bera care puer, molli ſtudioſa fouebo
A mplexu: tu blanda tuæ dabis oſcula matri
A dridens: collo'q; manum, & puerilia nectes
B rachia: & optatam capies per membra quietem.
Sic memorat, fruitur'q; deo, comitum'q; micanti
A gmine diuinis'q; animum concentibus explet.
A tque olli interea reuoluto ſydere felix
H ora propinquabat. Quis me rapit? accipe uatem
D iua tuum, rege diua tuum. feror arduus altas
I n nubes: uideo totum deſcendere cœlum
S pectandi excitum ſtudio. Da pandere factum
M irum, indictum, inſuetum, ingens. abſiſtite curæ
D egeneres, dum ſacra cano. Iam læta laborum,
I am non tacta metu, ſecli regina futuri
S tabat adhuc, nihil ipſa ſuo cum corde caducum,
N il mortale putans. illam natus'q;, pater'q;,
Qui'q; prius, quàm Sol cœlo, quàm Luna niteret,
S piritus obſcuras ibat ſuper igneus undas,
S tant circũm & magnis permulcent pectora curis.
P ræterea redeunt animo quæcunque uerendus
D ixerat interpres: acti ſine pondere menſes,

Seruatus'q;

Seruatusq; pudor: clausa cum protinus aluo
(O noctem superis lætam, & mortalibus ægris)
Sicut erat folijs, stipulaq; innixa rigenti,
Diuinum spectante polo, spectantibus astris
Edit onus. Qualis rorem cum uere repenti
Per tacitum matutinus desudat Eous:
Et passim teretes lucent per gramina guttæ:
Terra madet: madet adspersa sub ueste uiator
Horridus; & pluuiæ uim non sensisse cadentis
Admirans, gelidas udo pede proterit herbas.
Mira fides. puer æthereas iam lucis in auras
Prodierat: fœnoq; latus male fultus agresti,
Impulerat primis resonum uagitibus antrum.
Alma parens nullos intra præcordia motus,
Aut incursanteis deuexi ponderis ictus
Senserat: hærebant immotis uiscera claustris.
Haud aliter, quàm cum purum specularia Solem
Admittunt: lux ipsa quidem pertransit, & omneis
Irrumpens laxat tenebras, & discutit umbras:
Illa manent illæsa, haud ulli peruia uento,
Non hyemi, radijs sed tantum obnoxia Phœbi.
Tunc puerum tepido genitrix inuoluit amictu,
Exceptumq; sinu, blandeq; ad pectora pressum
Detulit in præsepe. Hic illum mitia anhelo
Ore fouent iumenta. O rerum occulta potestas.
Protinus agnoscens dominum procumbit humi Bos
Cernuus: & mora nulla, simul procumbit Asellus
Submittens caput, & trepidanti poplite adorat.
Fortunati ambo: non uos aut fabula Cretæ
Polluet, antiqui referens mendacia furti,

S idoniam mare per medium uexisse puellam.
A ut sua dum madidus celebrat portenta Cithæron,
I nfames inter thyasos, uinosaque sacra
A rguet obsequio senis insudasse profani.
S olis quippe deum uobis, & pignora cœli
N osse datum, solis cunabula tanta tueri.
E rgo dum refluo stabit circundata fluctu
T erra parens; dum præcipiti uertigine cœlum
V oluetur; Romana pius dum templa Sacerdos
R ite colet: uestri semper referentur honores:
S emper uestra fides nostris celebrabitur aris.
Quis tibi tūc animus, quæ sancto in corde uoluptas
O` genitrix, cum muta tuis famulantia cunis,
A c circum de more sacros referentia ritus
A dspiceres domino genua inclinare potenti,
E t sua commotum trahere ad spectacula cœlum?
M agne pater, quæ tanta rudes prudentia sensus
L enijt? informi tantos quis pectore motus
E xciuit calor, & pecudum in præcordia uenit?
V t quem non reges, non accepere tot urbes,
N on populi, quibus una aras, & sacra tueri
C ura fuit: iam Bos torpens, iam segnis Asellus
A uthorem late, possessoremq; salutent?
Vocibus interea sensim puerilibus heros
E xcitus, somnum expulerat, noctemq; fugarat
E x oculis: iamq; infantem uidet, & uidet ipsam
M aiorem adspectu, maiori & lumine matrem
F ulgentem, nec quoquam oculos, aut ora mouentem,
S ublimemq; solo, superûm cingente caterua
A ligera. Qualis, nostrum cum tendit in orbem,

P urpureis rutilat pennis nitidissima Phœnix:
Q uam uarie circum uolucres comitantur euntem.
I lla uolans, Solem natiuo prouocat auro
F ulua caput, caudam & roseïs interlita punctis
C æruleam. stupet ipsa cohors: plausuq́; sonoro
P er sudum strepit innumeris exercitus alis.
M iratur lucem insolitam: miratur ouantes
C œlicolûm cantus senior. tum uictus, & amens,
A dtonitusq́; animi, tantisq́; ardoribus impar
C orruit, & geminas uultum demisit in ulnas:
A dfususq́; diu telluri, immobilis hæsit.
H ic illum superi iuxta uidere iacentem,
V idit dia parens: nec longum passa seniles
O bduci tenebris oculos: dat surgere, & ægrum
S ustentare genu, tremulisq́; insistere plantis,
D iuinosq́; pati uultus, superiq́; nitorem
I gnis, & æthereas uibrantia lumina flammas.
I lle ubi paulatim uires, animumq́; resumpsit:
N odoso incumbens baculo, modulantia primum
A gmina, reginamq́; deûm de more salutat.
M ox ipsum accedens præsepe, uluaq́; palustri
I mpositum spectans dominum terræq́;, marisq́;,
(Ò timor, ò mentis pietas) puerilia membra
N on ausus tractare manu, cunctatur. ibi auram,
I nsperatam auram diuino efflantis ab ore
O re trahens, subito correptus numinis haustu,
A dflatusq́; deo, sic tandem uoce quieta
I ncipit, & lacrimis oculos subfundit obortis.
Sancte puer, non te Phariis operosa columnis
A tria, non uariata Phrygum uelamina textu

E xcepere(iaces nullo spectabilis auro)
A ngustum sed uix stabulum, male commoda sedes,
E t fragiles calami, lectæq; paludibus herbæ
F ortuitum dant ecce torum. laqueata tyrannos
T ecta, & regifico capiant aulæa paratu.
T e pater æterno superûm ditauit honore
I llustrans: tibi syderei domus aurea cœli
P laudit, inextinctosq; parat natura triumphos.
E t tamen hanc sedem reges, hæc undique magni
A ntra petent populi: longe quos cærula Calpe
L ittore ab occiduo, nigrisq; impellet ab Indis
S ol oriens, quos & Boreas, & feruidus Auster
D iuerso inter se certantes cardine mittent.
T u pastor, tu dispersas reuocare per agros
M issus oueis late, pectusq; obferre periclis,
P rodigus ah nimium uitæ, per tela, per hosteis
O bscurum nemus irrumpens, rabida ora luporum
C ompesces, saturumq; gregem sub tecta reduces.
O` mihi certa fides superûm, decus addite terris,
N ate deo, deus ipse, æterno è lumine lumen.
T e te ego, te circum genitrix, lætiq; ministri
C oncinimus, primiq; tuos celebramus honores,
L ongaque perpetuis indicimus orgia fastis.

Vratum interea culmen bipatentis olympi
Conſcendit genitor, rerum inuiolata poteſtas,
Læta fouẽs tacito ſub pectore: mox iubet omneis
Ad ſeſe acciri ſuperos, quiq; atria longe
Obſeruant, quiq; arcanis penetralibus adſtant,
Præterea quos Eoos Aurora per ortus,
Et quos occiduæ propior uidet Heſperus oræ.
Nanque ferunt olim leges cum conderet æquas
Rex ſuperûm, & ualido mundum ſuſpenderet axe,
Diuerſas ſtatuiſſe domos, diuerſaque diuis
Hoſpitia, & dignos meritis tribuiſſe penateis
Ordine cuique ſuos. Illi data tecta frequentant:
Armaque, & æratis adfigunt nomina ualuis.
Haud mora fit. cælerant iuſſi: uolat æthere toto
Cœlicolûm glomerata manus, pars igne coruſco
Tota rubens, pars ſtelliferis innexa coronis.
Ipſe ſedens, humeris chlamydem fulgentibus aptat
Ingentem, & cœlum pariter, terraſq; tegentem.
Quã quondã (ut perhibent) uigilans nocteisq;, dieſq;
Ipſa ſuo neuit rerum natura Tonanti:
Adiecitq; ſacræ decus admirabile telæ,
Per medium, perq; extremas ſubtegminis oras
Immortale aurum intexens, grãdeisq; ſmaragdos.
Illic nam uaria mundum diſtinxerat arte
Ignara operum mater, certiſq; elementa figuris,

Et rerum ſpecies, animasq́;, & quicquid ab alta
Fundit mente pater. Generis primordia noſtri,
Cernere erat limum informem. iam præpete penna
Deferri uolucres liquidum per inane uideres:
Iam ſyluis errare feras, pontumq́; natari
Piſcibus, & uero credas ſpumeſcere fluctu.
Hic poſtquam aligeros gemmata ſedilia cœtus
Accepere: pater ſolio ſic infit ab alto.
Aetherei proceres (neque enim ignoratis & auſus
Infandos, dirumq́; acies ſuper aſtra frementes)
Si mecum iuuat, antiquos ab origine motus
Inſpicere, & ueterum pariter meminiſſe laborum:
Quandoquidem hæc uobis peperit uictoria laudem:
Huc animos, huc pacatas aduertite mentes.
Vos, cum omne arderet cœlum ſeruilibus armis,
Arctoumq́; furor pertenderet impius axem
Scandere, et in gelidos regnum transferre Triones:
Fida manus mecum manſiſtis: & ultima tandem
Experti, cœlo uictricia ſigna tuliſtis:
Aeternumq́; alta fixiſtis in arce trophæum.
Quos ego pro meritis inſigni munere palmæ
Donaui: regniq́; in partem, operumq́; recepi:
Præcipuosq́; habui, lectosq́; ad iuſſa miniſtros:
Vſque adeo fixa antiqui ſtat gratia facti.
Nec minus & noſtras audiſtis ſæpe querelas:
Vidiſtisq́; graues flammati pectoris æſtus:
Tunc cum prima nouas egit dementia gentes
Arboris auricomæ cœleſtia carpere poma:
Poma graui ſeros guſtu læſura nepotes.
Munere quin ſuperum indignas ſpoliaſtis, & umbra
Sacrorum late nemorum: adſiduoq́; labore

Multastis miseras, uitæ & breuioribus annis.
Quid repetam ueteri sumptas de crimine pœnas?
Exiliumq; informe Erebi, tenebrasq; repostas?
Quæ tacito mecum spectastis lumine: & ydem
Terrarum sortem mœsti indoluistis acerbam.
Aut etiam ut nostri longo post tempore tandem
Pectoris indomitas clementia uicerit iras?
Visq; arcana leuem sensim demissa per auras
Fœcundam intactæ complerit Virginis aluum?
An temere hoc, nullaq; actum ratione putatis?
Quippe ita mansuras decuit me ponere leges:
Quo terræq;, polusq;, homines diuiq; uicissim
Fœderibus starent certis, & pignore tanto
Seruarent memorem cognatæ stirpis amorem.
Quare agite, & iam nunc humana capessite fata:
Ac primum duris parui sub cautibus antri
Gramineos lustrate toros: lustrate beatam
Pauperibus sedem calamis: cunctiq; recentes
Submissi cunas adcedite, dum pia mater
Complexu in molli natum fouet, ubera pernox
Indulgens teneris pueri rorantia labris:
Nec procul in stipula demisso pectore mutum
Procumbit pecus: & domini uestigia lambens
Peruigilat, longos fundit dum tibia cantus.
Hic faustos ortus pueri, noctemq; uerendam
Discursu per inane leui, passimq; canoris
Laudibus excipite, & plausu celebrate fauentes
Omnia felicem uentura in sæcula pacem,
Certatimq; renascentis cunabula mundi,
Victum anguem, uictumq; anguis furiale uenenum.

Sic placitum, sic auersos coniungere terris
Cælicolas: sic ferre homines ad sydera certum est.
Hæc ubi dicta: nouum superis inspirat amorem;
Quo subito ueteres deponant pectoris iras,
Obliti scelerum; patrisq; exempla secuti,
Terrarum flagrent studio, & mortalia curent.
Nec mora: lætitiam choreis tum forte uacantem
Aduocat: hæc magni motusq;, animosq; Tonantis
Temperat, & uultum discussa nube serenat.
Lætitiam, quæ cœlicolûm per limina semper
Discursat, raroq; imas petit hospita terras:
Curarumq; expers, lacrimasq; exosa uirago,
Exultat, totoq; abigit suspiria cœlo.
Vt stetit ante patrem, terrasq; adcedere iussa est:
Mobilibus pictas humeris adcommodat alas:
Lenimenq; uiæ comites uocat. Ilicet adsunt
Iucundæ uisu facies Cantusq;, Choriq;,
Gaudiaque, Plaususq;, & honestis ignibus ardens
Rectus Amor: quẽ nuda Fides, Spesq; inscia luctus
Vadentem, mira unanimes pietate sorores
Obseruant. Sequitur mox inculpata Voluptas,
Gratiaque, & niueam suadens concordia pacem.
Cumq; propinquasset portæ, quæ maxima cœlo
Dicitur, æternumq; micat radiata coruscis
Astrorum signis, quando mortalibus ægris
Dant nimbos aliæ, & damnant caligine terras:
Succinctæ occurrunt Horæ properantibus alis:
Insomnes Horæ: nanque his fulgentia diuûm
Limina, & ingentis custodia credita cœli.
Protinus æratos impulso cardine posteis
Cum sonitu, magnoq; polos quassante fragore

Praepandunt obnixae humeris. Volat illa per auras
Obscura sub nocte nitens. gratantur eunti
Sydera: iam festas meditatur Luna choreas.
Exultant Hyades: gaudet mutata Bootes
Plaustra auro, totos'q; auro fulgere iuuencos.
Tunc primum uisa est, miseri post fata parentis,
Risisse Erigone, & longum posuisse dolorem:
Armato'q; ensis subducitur Orioni.
Ut uero umbrosis posuit uestigia syluis:
Culmina conscendit pastorum; atque omnia late
Perlustrans tacitis oculis loca, concutit alas
Adplaudens; pictos'q; sinus sub nocte coruscans,
Subrisit laetum, pura'q; in luce refulsit.
Primi illam sensere canes: sensere iacentes
Haedorum passim per dura cubilia matres:
Balatu'q; ouium ualles sonuere propinquae,
Saxaq; & adtoniti caput erexere magistri.
Tunc ait. O` parui uigiles gregis, ò bona pubes
Syluarum, superis gratum genus, ite beati
Pastores, ite antra nouis intendite sertis:
Reginam ad cunas, positum'q; in stramine regem
(Certa fides) alti iam iam moderator olympi
Cernere dat. properate: noui'q; tepentia lactis
Munera, cum'q; suo date condita subere mella:
Insuetum & syluis stipula deducite carmen.
Nec plura effata, in nubeis taciturna recessit:
Et penitus nigra noctis se condidit umbra.
Olli inter se se uario sermone uolutant,
Quid superùm mandata uelint, quas quaerere cunas,
Quos iubeant reges, quae cingere frondibus antra.
Continuo uariis innectunt tempora ramis:

Nectitur & lentiscus, opacæq; arbutus umbræ,
Ros'q; maris, buxus'q;, & densa comas terebinthus:
Cunctaq; frondenti redimitur turba corona.
Mox syluam exquirunt omnem: saltus'q; repostos
Flammiferis lustrant tedis. Ardere putares
Arua procul, totum'q; incendi lumine montem.
Tandem inter dumos fessi, sub rupe cauata
Speluncam adspiciunt: uocem'q; rudentis Aselli
Auribus accepere. Vident ipsum'q;, bouem'q;,
Longæuum'q; senem, stantem'q; ad lumina matrem
Insomnem, & pressis refouentem pignus in ulnis.
Ergo insperatæ gauisi munere sortis,
Ocyus ingentem procero stipite laurum,
Auulsam'q; solo palmam ab radicibus imis
Adtollunt humeris: per'q; interualla canentes
Cum plausu, choreis'q;, & multisono modulatu
Vestibuli ante aditum statuunt: omnem'q; coronant
Fronde locum: grandeis oleas, cedros'q; comanteis
Adfigunt: longis'q; aduelant limina sertis:
Et late Idaliam spargunt cum baccare myrtum.
Quos bonus ex antro dictis adgressus amicis
Compellat senior: placida'q; hæc uoce profatur.
Dicite pastores (neque enim sine numine, credo,
Tam certum tenuistis iter) cui tanta paratis
Munera? cui uirideis ramis frondentibus umbras
Texitis? an'ne aliquis superûm patre missus ab alto
Has docuit sedeis, locaq; hæc adcedere iussit?
Sic memorans, se se lætum uenientibus obfert.
Illi autem. Noua per tenebras, noua lucis imago
O genitor, media uisa est modo lumina sylua
Spargere, & in nostras diffundere gaudia menteis:

S iue deus cœlo ueniens, seu forte deorum
N untius, in dubio est: nos uultum, habitumq́; loquētis
V idimus: & motas per noctem audiuimus alas.
S ic fati, iungunt dextras: mox ordine longo
A ntrum introgressi, calathis syluestria plenis
D ona ferunt: matrem & læto simul ore salutant.
T um puero adstantes Lycidas, & maximus Aegō,
A egon, Getulis centum cui pascua campis,
C enteni per rura greges Massyla uagantur:
I pse caput late, quâ Bagrada, quâ uagus errat
T riton, Cinyphiæ quâ deuoluuntur arenæ,
I ngens agricolis, ingens pastoribus Aegon.
A t Lycidas uix urbe sua, uix colle propinquo
C ognitus, æquoreas carmen deflexit ad undas:
E t tamen hi non uoce pares, non uiribus æquis,
I nter adorantum choreas, plaususq́; deorum
R ustica septena modulantur carmina canna.
Hoc erat alme puer, patrijs quòd noster in antris
T ityrus adtritæ spreuit rude carmen auenæ,
E t cecinit dignas Romano Consule syluas.
Vltima Cumæi uenit iam carminis ætas:
M agna per exactos renouantur secula cursus.
S cilicet hæc Virgo est, hæc sunt Saturnia regna:
Hæc noua progenies cœlo descendit ab alto,
P rogenies, per quam toto gens aurea mundo
S urget, & in medijs palmes florebit aristis.
Qua duce, siqua manent sceleris uestigia nostri,
I rrita perpetua soluent formidine terras:
Et uetitum magni pandetur limen olympi:
Occidet & serpens, miseros quæ prima parentes
E lusit, portentificas imbuta uenenis.

Tu'ne deûm uitam accipies? diuisq; uidebis
P ermistos heroas, & ipse uideberis illis?
P acatumq; reges patrijs uirtutibus orbem?
Adspice felici diffusum lumine cœlum,
C amposq;, fluuiosq;, ipsasq; in montibus herbas.
Adspice, uenturo lætentur ut omnia seclo.
Ipsæ lacte domum referent distenta capellæ
V bera: nec magnos metuent armenta leones:
Agnaq; per gladios ibit secura nocenteis:
B isq; superfusos seruabit tincta rubores.
Interea tibi parue puer munuscula prima
C ontingent, ederæq;, intermistiq; corymbi.
Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores:
E t duræ quercus sudabunt roscida mella:
M ella dabunt quercus: omnis feret omnia tellus.
At postquam firmata uirum te fecerit ætas,
E t tua iam totum notescent facta per orbem:
A lter erit tum Tiphys, & altera quæ uehat Argo
D electos Heroas: erunt etiam altera bella:
Atque ingens Stygias ibis prædator ad undas.
Incipe parue puer risu cognoscere matrem,
C hara dei soboles, magnum cœli incrementum.
T alia dum referunt pastores: auia longe
R esponsant nemora: & uoces ad sydera iactant
I ntonsi montes: ipsæ per confraga rupes,
I psa sonant arbusta: deus, deus ille Menalca.
Hic subito magnum uisi per inane uolatus
C œlestum, cursusq; alacres, alacresq; recursus:
A uditæq; procul uoces, sonitusq; rotarum.
S cilicet innocuis per sudum exercitus armis
I bat ouans: diuisæ acies, terna agmina ternis

I nstructa ordinibus belli simulacra ciebant.
T er clypeis iam credenteis inuadere nubeis
A dspiceres: uacuas ter mittere tela per auras:
T er clamare ducem: mox dissita cogere signa:
A tque unam lætæ faciem præferre phalangis:
R ursus & aërios percurrere milite campos:
S emotosq; alios constanti incedere passu
N ubila per, latasq; uias: & iungere nexu
B rachia, perpetuis quatientes motibus alas,
G estantesq; manu nostræ argumenta salutis,
S pinasq;, clauosq;, horrenti & uimine fasceis,
H æsuramq; hastam lateri, medicataque felle
P ocula, sublimemq; crucem, immanemq; columnam.
I bant, & dulci mulcebant æthera cantu.
I nnumeras alij laudes, & magna parentis
F acta canunt: Vt prima noui fundauerit orbis
M œnia, telluremq; uagis discluserit undis:
V t passim uarios cœlo suspenderit igneis,
L unamq;, stellasq;: Vt magni lumina Solis,
I am late extremo tenebris Oriente fugatis,
P rotulerit. Tu belligeras metuende cohorteis
D eijcis, exturbasq; polo: tu fulmine quassas
C um duce signa suo, nigroq; inuoluis Auerno,
C ocytumq; iubes, tristeisq; habitare lacunas.
T e gemini cecinere axes, te maxima tellus
V ictorem cecinit uastis cum fluctibus æquor.
N ec te hominum fraudes, non auertere nefanda
C rimina: sed læto spectas mortalia uultu:
D ignatusq; tuo solaris numine terras.
S alue magne opifex cœli, rex maxime diuûm,
T errarumq;, hominumq; salus: quē sydera, quem sol,

Quem metuunt reges tenebrarũ, & Tartarus ingens:
C ui late humanum seruit genus: omnia solus
Qui regis: omnia amas pariter. tibi nomina mille,
M ille potestatum, regnorum insignia mille.
S alue author: salue immensi dominator olympi:
E t nobis felix, terrisq; labantibus adsis.
I ngeminant plausum nubes: lateq; per auras
D iscursat uox: & cœli conuexa resultant.
Herboso tum forte toro, undisonisq; sub antris
V enturas tacito uoluebat pectore sortes
C æruleus Rex, humentum generator aquarum
I ordanes. quem iuxta hilari famulantia uultu
A gmina densentur natæ, pulcherrima Glaucæ,
D otoq;, Protoq;, Galenaq;, Lamprothoëq;,
N udæ humero, nudis discincta ueste papillis:
C allyroë, Byroq;, Pherusaque, Dinameneq;,
A sphaltisq; adsueta leues fluitare per undas:
I psaque odoratis perfusa liquoribus Anthis:
A nthis, qua non ulla nouos miscere colores
D octior, aut pictis caput exornare coronis.
M ox Hyale, atque Thoë, & uultu nitidissima Crene,
G ongisteq;, Rhoëq;, & candida Limnoria,
E t Dryope, & uirides Botane resoluta capillos.
O re omnes formosæ, albis in uestibus omnes,
O mnes puniceis euinctæ crura cothurnis.
I pse antro medius, pronaq; adcliuis in urna
F undit aquas. Nitet urna nouis uariata figuris
C rystallo ex alba, & puro perlucida uitro,
E gregium decus, & superûm mirabile donum.
V mbrosis hic sylua comis, densisq; uirebat
A rboribus. Cerui passim, capreæq; fugaces

Aestiuum uiridi captabant frigus in umbra.
In medio, auratis effulgens fluctibus amnis
Errabat campo, & cursu læta arua secabat.
Hic iuuenis fuluis uelatus corpora setis
Stans cælso in scopulo, regem, dominum'q; deorum
Vorticibus rapidis, medio'q; in fonte lauabat.
At uiridi in ripa lecti de more ministri
Subcincti expectant: pronis'q; in flumina palmis
Protendunt niueas cœlestia lintea uestes.
Ipse pater cœlo late manifesta sereno
Signa dabat, nato'q; leuem per inane columbam
Insignem radijs mittebat, & igne corusco.
Adtonitæ circum uenerantur numina nymphæ:
Et fluuius refugas ad fontem conuocat undas.
Talia cælata genitor dum spectat in urna
Fatorum ignarus, oculos'q; ad singula uoluit
Admirans: uidet insolitos erumpere fontes,
Ingentem'q; undare domum, cauaque antra repleri
Fluctibus, atque nouum latices sumpsisse saporem.
Dum'q; hæret, pauitat'q; simul, dum subleuat undis
Muscosum caput, & taurino cornua uultu:
Adspicit insuetas late florescere ripas,
Claraque per densas discurrere lumina syluas
Pastorum ludo: & lætos ad sydera cantus,
Diuinas'q; audit uoces, & numina passim
Aduenisse deum testantia. protinus ambas
Ad cœlum palmas hilaris cum uoce tetendit.
O` maris, ò terræ, diuûm'q;, hominum'q; repertor,
Quis tua uel magno decreta incognita cœlo
Detulit huc audax, medijs'q; abscondit in undis?
Ipse mihi hæc quondam (memini) dum talia mecum

S æpe agitat, repetit'q; uolens, narrare solebat
C æruleus Proteus: mendax si cætera Proteus,
N on tamen hoc uanas effudit carmine uoces.
A dueniet tibi Iordanes properantibus annis,
A dueniet, mihi crede, inquit: certissima cœlum
S igna dedit: nec me delusum oracula fallunt:
Qui te olim Nili supra septemplicis ortus,
S upra Indum, et Gangen, fontem'q; binominis Istri
A dtollet fama: qui te Tyberi'q;, Pado'q;
P ræferet, atque tuos astris æquabit honores.
C uius in aduentu tristes discedere morbi
C orporibus passim incipient. Iam uicta repente
C essabit, turpeis squamas maculas'q; remittet
D ira lues: lacero's'q; Elephas effusus in artus,
V lcera sanguineo sistet manantia tabo.
Quin & lethales (dictu mirabile) febres
D iffugient iussæ, possessaque membra relinquent:
Cedet & infestæ uiolentior ira Dianæ:
I ra nocens, quæ fulminea uelut icta ruina,
C orpora cum gemitu ad terram prosternit, & igni
Interdum, nunc perdere aqua (miserabile uisu)
F estinat. Stygio nimirum armata ueneno
E xuperat uis, & spumas agit ore tumenteis.
Nec iam ultra longo uireis minuente ueterno,
T abificus per operta impune uagabitur hydrops
E xitio obrepens miserorum: atque omnia late
V iscera per uarios perdet tumefacta dolores.
Non aliâs uinctæ tam crebra silentia linguæ
A brumpent: noctem aut toties, tenebras'q; priores
E xcutient oculi, qui nunquam sydera, nunquam

Ardentem magni uiderunt lampada Solis.
Multa quidem maiora fide, sed uera, sed ipsos
Quæ teneant spectantum oculos, possum ore referre:
Sed propero: uentura tamen mirabitur ætas.
Cernere erit, claudos passim genua ægra trahẽteis
Firmato subitos extendere poplite gressus.
Tum neruis labefacta, diuq; trementia membra
(Quis credat, nisi certa meus mihi cantet Apollo?)
Restringi, & ualidas cum robore sumere uireis.
Atque alius rapto iussus consurgere lecto,
Haud mora, prosiliet: passuq; in templa citato
Contendens, onus ipse humeris portabit. Ibi ingens
Clamor, & innumeræ circum donaria uoces
Spectantis populi, & rerum nouitate pauentis.
Parte alia extinctam penitus, sensuq; carentem
Ad sua iam cernes reuocari munera dextram.
Nec minus & tacta compesci ueste cruorem
Fœmineum: exangueisq; artus, pallentiaq; ora
Ilicet obstructis calefacta rubescere uenis.
Ipsas quin etiam furias sub Tartara pelli,
Immaneis Erebi furias: tum fessa leuari
Pectora, uexatosq; malis cruciatibus artus:
Hinc uacuas late impleri stridoribus auras
Dirarum frustra clamantum, ac sæua trementum
Verbera, perq; cauas conantum euadere nubeis.
Iam deploratis uitam post funera reddi
Corporibus uideo: iam mœstam incedere pompam:
Feralemq; anteire tubam: mox gaudia matrum
Insperata, patrumq; hilares uerso ordine fletus,
Et circunfusam populis lætantibus urbem.

Huic tu nutanteis quoties adsurgere monteis,
Et (mirum) insuetas curuare cacumina syluas
Adspicies? Quoties humenti in gramine ripæ
Aut solantem æstus, aut leneis pectore somnos
Carpentem, tenui adsuesces mulcere susurro?
Macte tuis merito ripis, macte omnibus undis.
Ad te deposito properabunt numina fastu:
Nudabuntq́; sacros artus, & carmina dicent
Ad numerum: cum tu felix iam flumine sancto
Authorem rerum, diuûmq́;, hominumq́; parentem
(Tantus honos, laus tanta tuo Rex maxime fonti)
Exutum ueste accipies: atque hospite tanto
Attonitus, trepidas hortabere uoce Napæas.
Ite citæ, date thura pias adolenda per aras
Cæruleæ comites: uiridiq́; sedilia musco
Instruite: & uitreis suspendite serta columnis:
Purpureas miscete rosas: miscete hiacynthos,
Liliaq;: & pulchro regem conspergite nimbo.
Tunc nomen late clarum Iordanis ad auras
Attollent montes: Iordanen maxima circum
Aequora, Iordanen syluæq́;, amnesq́; sonabunt.
Illa autem humanis quamuis latura ruinis
Auxilium, finemq́; dies, gratissima quamuis
Vrbibus adueniat, totumq́; optanda per orbem:
Fluminibus tamen, & nostris felicior undis
(Siqua fides, siqua est ueri prudentia Proteo)
Ostendet roseos stellis ridentibus ortus.
Quandoquidem non diuitias, non quæret honores
Ille patris decus, ac uirtus; mortalia postquam
Membra sibi, & fragileis iam spōte induxerit artus:

Non ſceptrum inuadet Cypri: non Caſpia regna
Diripiet: non exuuijs Babylona ſuperbam
Eruet: aut alto ſcandet Capitolia curru,
Militibus circum, & læto comitante ſenatu.
Sed maris undiſoni tractus, & littora longe
Curua ſecans, media ſocios ſibi quæret in acta:
Diſperſosq́; mari nautas, nudosq́; colonos
Vndarum, ſinuoſa fretis iactare parantes
Retia, uexatas aut iam reparare ſagenas
Sollicitos, patris ad ſolium, ac ſua tecta uocabit.
Atque ollis ius omne, poteſtatemq́; medendi
Adijciet: pellent morbos, denteisq́; retundent
Vipereos: Orciq́; acies, ac monſtra fugabunt.
Quin & cuſtodes foribus radiantis olympi
Præficiet. ſeruare aditus, & clauſtra iubebit
Aurea: queis non ulla queat uis ſæua nocere
Eumenidum, duriq́; umbrarum obſiſtere poſtes.
Tum ſedes paſſim emeritis duodena per aſtra
Inſtituet: diſtincta ſuos de more ſequetur
Turba duces. illi leges, & ſancta uocatis
Iura dabunt, plauſu ſociorum, atque agmine læti.
Felices, qui iam cymba, remisq́; relictis,
Alta ſerenati conſcendent culmina cœli.
Præterea (ſi certa fides, nec uana futuri
Gaudia) cognatas etiam ſpectabimus undas
Lenæos uerti in latices. Ea prima deûm Rex
Arcana, hos primos per ſigna oſtendit honores
Accepti late imperij. Mirabitur auctus
Lympha ſuos, iuſſa inſuetum ſpumare capaceis
Per pateras, largeq́; nouum diffundere nectar,

E t menſas hilarare, & felices hymenæos.
N ec ſemel ille altum remis euectus in æquor,
C um iam fruſtrato ſocios rediiſſe labore
A ccipiet, præda ingenti ditabit, & udos
S quamigerûm ſtrata cumulos exponet in alga.
I ratos etiam fluctus, tumidasq; procellas,
M iſcentesq; imo turbatam gurgite arenam,
I amq; ſuperiecto merſuras æquore puppim,
I mperio premet increpitans. cadet arduus undæ
I mpetus: atque audiſſe minantis iuſſa putares
E urosq;, Zephyrosq;, & ouantes turbine Coros.
Quid loquar, ut gemino numeroſas piſce cateruas,
M unere & exiguo Cereris, miſerabile uulgus
M atres, atque uiros pariter per gramina paſcet:
V t iam bis ſenis redeant fragmenta caniſtris?
Aut intempeſta gradiens ut nocte per altum
L ibera ſubſtrato ponet ueſtigia ponto:
V ixq; undas ſicco tanget pede? ſcilicet olli
A dnabunt blandæ Nereïdes. humida paſſim
S ternent ſe freta: tum fundo Neptunus ab imo
E xcitus, agnoſcet dominum: poſitoq; tridente
C um Phorco, Glaucoq;, & ſemifero comitatu
P roſiliet, trepidusq; ſacris dabit oſcula plantis.
S ed quid ego exili uectus ſuper alta phaſelo
C uncta ſequor memorans? non ſi Parnaſia Muſæ
A ntra mihi, ſacrosq; aditus, atque aurea pandant
L imina, ſufficiam. non ſi mihi ferrea centum
O ra ſonent, centumq; ærato è gutture linguæ
V ocibus expument agitantem pectora Phœbum:
L audatos ualeam uenturi principis actus

E numerare, nouoq́; amplecti singula cantu.
Hæc senior quondam felici pectore Proteus
V aticinans (ut forte meo diuerterat antro)
P ræmonuit: nunc euentus stat signa futuri
E xpectare. Nitor roseo sed fulsit ab ortu
C larior: & radijs dux præuia matutinis
O ceani procul extremo se littore tollit
E xoriens Aurora: sinusq́; induta rubentes,
A nte diem citat auricomos ad frena iugales.
E t iam consuetis tempus me currere ripis
V ndantem, magnosq́; lacus, & prata secantem
V orticibus. Viden, ut nostros agit impetus amnes?
I ordanenq́; uocat tumidarum murmur aquarum?
Sic fatus, confestim humeris circundat amictus
I nsolitos: quos pulchræ udis neuere sub antris
N aïades, molli ducentes stamina musco;
S idonioq́; rudes saturantes murice telas,
A urea consperso uariarunt sydera limbo:
A tque ita se tandem currenti reddidit alueo
S pumeus, & motas aspergine miscuit undas.
Hactenus ò Superi partus tentasse uerendos
S it satis. optatam poscit me dulcis ad umbram
P ausilypus, poscunt Neptunia littora, & udi
T ritones, Nereusq́; senex, Panopeq́;, Ephyreq́;,
E t Melite, quæq́; in primis mihi grata ministrat
O cia, Musarumq́; cauas per saxa latebras,
M ergillina: nouos fundunt ubi citria flores,
C itria Medorum sacros referentia lucos:
E t mihi non solita nectit de fronde coronam.

FINIS.

ACTII SYNCERI SANNAZARII DE MORTE CHRISTI DOMINI AD MORTALES LAMENTATIO.

Si quando, magnum mirati surgere Solem
Oceano, & toto flammas diffundere cœlo;
Certatim'q; suo terras ambire meatu
Noctiuagam Phœben præcinctam cornibus aureis;
Aeternos'q; astrorum igneis, cœli'q; micanteis
Scintillare oculos; aliquem dare iura putastis,
Atque polo regnare hominum, rerum'q; parentem;
Cui mare, cui tellus, cui pareat arduus æther;
Cuncta supercilio qui temperet: hunc simul ægri
Mortales (si uestra dolor præcordia tangit)
Adspicite inmiti traiectum pectora ferro,
Pectora, fœdatas'q; manus, perfusaque tabo
Ora, cruentatum'q; caput, crineis'q; reuulsos:
Adspicite, & plenos lacrimarum fundite riuos.
Heu scelus, heu crudele nefas: iacet altus olympi
Rector: & amisso torpent elementa magistro.
Quin etiam uacuum adsueto sine pondere cœlum
Nutat, & ipsa suum quærunt solia aurea regem.
Quem diuersa procul sæuo cum crimine tellus
Ignotum populis caput, & miserabile corpus
Sustinet, exangueis'q; sinu complectitur artus,
Et tremefacta, graueis testatur murmure questus.
Testatur Sol ipse suum sub nube dolorem
Iam latitans, atra'q; notans ferrugine frontem.
Tu quoque deformeis'q; genas, pallentiaq; ora
Contegis, inferias'q; tuo das Luna Tonanti,

A uratum flauo tondens de uerticæ crinem,
E t lacrimas uda fundens in nocte tepenteis.
N ec minus abruptis fama eſt exiſſe ſepulchris,
P er'q; uias erraſſe nouis ſimulachra figuris:
E xcitas'q; umbras, medias ululâſſe per urbeis
S ub noctem, & notos queſtu impleuiſſe penateis.
Q uid? non & pelagi rabies adtollere fluctus
I mmaneis uiſa eſt? monteis'q; euoluere aquarum,
D eiectura urbeis, terras'q; hauſtura profundo?
C um ſimul & caput undiſonis emerſus ab antris
C æruleus Triton rauco ſuper æquora cornu
C onſtreperet, nautas'q; horrenda uoce moneret,
N aturæ cecidiſſe patrem, regem'q;, deum'q;.
H æ'ne manus uaſti iunxerunt fœdera mundi?
H arũ opus eſt, quodcunq; iacet, quodcunq; mouetur?
Q uicquid ubique parens rerum Natura gubernat,
F rugiferens tellus, fœtum'q; animantibus æquor,
V italis'q; aër, atque ignibus æthra coruſcis?
E t nunc (proh facinus quantum potuere nocentum
F lagitia) immiſſis dant peruia uulnera clauis,
L iuenteis'q; atro fœdant ſquallore lacertos.
H eu caput indignum ſpinis, uenerandaq; cœlo,
E t toties clara ſtellarum impexa corona
C æſaries: heu pectus hians: conuulſaq; dira
B arba manu: tunſi'q; artus: & frigida membra.
V os'ne pedes cœlum premere, & uaga ſydera ſueti,
F ulgenteis'q; domos ſuperûm, ſublimia tecta,
T am ſæua immaneis perpeſſi cuſpidis ictus,
E t terram, & duras ſparſiſtis ſanguine cauteis?
N ec trepidat mens cæca hominũ? Quæ tanta tenaci

D urities in corde riget? num nigra uidetis
T artara, tot claris hominum uiduata trophæis,
D eſertasq́; in nocte domos, & triſtia regna?
F elicesq́; animas lætum Pæana canentes
P one ſequi regem, & cœlo inſediſſe ſereno?
Q uid ſi non tantos ſubijſſet ſponte labores,
H umanamq́; ſua penſaſſet morte ſalutem
I lle ſator rerum, & ſummi mens certa parentis,
Q ui nutu ingentes mundi moderatur habenas?
V t tandem intactos picea Phlegethontis ab unda
P oſt obitum æternæ donaret munere lucis,
I n partemq́; ſuorum operum, regniq́; uocaret:
T antus amor generis ſeruandi, & gloria noſtri.
Q uare agite, ex animis mortales pellite ueſtris,
S i quid adhuc manet antiqua de ſorde relictum:
M endacesq́; deos, & deteſtanda priorum
S acra profanatis tandem detrudite ab aris.
I mbuat effuſo terram nec ſanguine taurus:
N ec miſer ille ſuæ diuulſus ab ubere matris
I gnotos agnus balet ſuper hoſtia cultros.
V iuat ouis, uiuat quicquid ſub ſole creatum eſt.
M entem, animumq́; deo, non thura, aut exta parate.
H as illi pecudum fibras, hæc reddite dona.
C ernitis, ut pronum flectat caput? ut pia pandat
B rachia? & ingratas uocet ad ſua uulnera gentes?
O blitasq́; uiæ moneat meminiſſe relictæ,
S cilicet amplexus non reiecturus amicos?
A t uos obtuſas ignari auertitis aures,
I nfelix genus, & ſæuæ ludibria mortis:
N ec, quanta à tergo iam inſtent tormenta, uidetis.
T empus erit, cum ueſtra illum commiſſa notantem,

M ultantemq́; reos, altaq́; in nube sedentem
A dspicietis: & horrenteis tremor opprimet artus.
N ec iam ferre oculos flammarum ardore coruscos,
A ut timidos acie uultus contendere contra
A udebit quisquam sibi conscius. Ibit in igneis
T urba nocens: sonteisq́; exsoluet corpore pœnas:
P allenteisq́; æternum amneis, uastasq́; lacunas
C ocyti colet: & furias horrescet hianteis:
A tque animum monitis non intendisse pigebit.
T unc uos exactæ capient mala tædia uitæ
E xperteis cœli, atque auræ sub nocte profunda:
I nq́; caput trifidos nequicquam optabitis igneis:
E t frustra erectas tolletis ad æthera palmas.
Q uos superûm cœtus, & fortunata piorum
A gmina uix lacrimis poterunt spectare retentis,
I nuidiæ stimulis, dirisq́; ultricibus actos.
E rgo uitaleis miseri dum carpitis auras;
D um compos mens ipsa sui est; dum certa facultas;
D um ratio, tempusq́; sinunt: simul ite frequentes:
I te pij, ueniam factis exposcite uestris:
I te, animos purgate: Orciq́; inhibete rapinas:
E t tandem patrio mentem conuertite cœlo.
S ic rex ille hominum uacui spoliator Auerni,
O blitus scelerum, cognatæ stirpis amore,
P romissiq́; memor, menteis intrabit amicas,
V estraque posthabitis recolet præcordia templis.
P ostq́; tot exhaustos uitæq́;, obitusq́; labores,
I llo quo pluuias, quo pellit nubila, uultu
A blutos labe excipiet, lætusq́; reponet
S ydereos inter proceres, sanctumq́; senatum,
S ub pedibusq́; dabit stellantia cernere claustra.

ACTII SYNCERI SANNAZARII
EGLOGA PRIMA
PHYLLIS.

LYCIDAS, MYCON.

LY. m Irabar, uicina Mycon per littora nuper (nos,
Dum uagor, expectoq; leues ad pabula thyn
Quid tantum insuetus streperet mihi coruus, & udæ
Per scopulos passim fulicæ, perq; antra repostæ
Tristia flebilibus complerent saxa querelis:
Cum iam nec curuus resiliret ab æquore delphin,
Nec solitos de more choros induceret undis.
Hæc dies aderat, charam qua Phyllida terræ
Condidimus, tumuloq; pias defleuimus umbras
Ah miseri: & posthac nec tristes linquimus auras:
Nec dubitat sæuus solatia ferre Pylemon.
MY. Scilicet id fuerat, tota quod nocte uaganti
Huc illuc, dum Pausilypi latus omne pererro,
Piscosamq; lego celeri Nesida phaselo:
Nescio quid queruli gemerent lacrimabile mergi.
Phyllis ad inferias, Phyllis (si credimus) illos
Ad gemitum ò Lycida, tumuliq; ad sacra uocabat.
LY. Eheu chare Mycon qualis spectacula pompæ
(Nunc recolo) quas ipse manus, quæ ue ora notaui
His oculis: his inquam oculis quæ funera uidi
Infelix: nec me tandem dolor improbus egit
In scopulos, in saxa, rogo'ue absumpsit eodem
Ignea uis, uel saltem aliquis deus æquore mersit.
MY. O Lycida Lycida: non'ne hoc felicius illi

E uenisse putas? quàm si fumosa Lycotæ
A ntra, uel hirsuti tegetem subijsset Amyntæ?
E t nunc heu uiles hamo sibi quæreret escas:
A ut tenui laceras sarciret uimine nassas.
S ed tu, siquid habes ueteres quod lugeat ignes,
Q uod manes, cineresq; diu testetur amatos:
I ncipe: quandoquidem molles tibi littus arenas
S ternit: & insani posuerunt murmura fluctus.
LY. Immo hæc, quæ cineri nuper properata parabam
C armina, ab extremo cum iam caua littora portu
P rospicerem, & niuei uenerarer saxa sepulchri:
I ncipiam. tu coniferas ad busta cupressus
S parge manu: et uiridi tumulum superintege myrto.
MY. En tibi cærulei muscum æquoris, en tibi conchas
P urpureas, nec non toto quæsita profundo,
E t uix ex imis euulsa coralia saxis
A dferimus. tu solennes nunc incipe cantus:
I ncipe, dum ad solem Baianus retia Milcon
E xplicat, & madidos componit in orbe rudentes.
LY. Q uos mihi nunc diuæ scopulos, quæ pãditis antra
N ereides: quas tu secreti littoris herbas
G lauce pater, quæ monstriferis mihi gramina succis
O stendes nunc Glauce? quibus tellure relicta,
A h miser, & liquidi factus nouus incola ponti,
T e sequar in medios mutato corpore fluctus,
E t feriam bifida spumantia marmora cauda.
N am quid ego heu solis uitam sine Phyllide terris
E xoptem miser? aut quid nam rapta mihi luce,
D ulce putem? quid'ue hic sperem? qd iam morer ultra
I nfelix? an ut hac uili proiectus in alga,

A rentes tantum frutices, desertaque cernam
L ittora, & ingrato iactem mea uerba sepulchro?
S cilicet hos thalamos, hos felices hymenæos
C oncelebrem? sic speratæ mihi gaudia tedæ
D at Venus? ambiguos sic dat Lucina timores?
Quis mihi, quis te te rapuit dulcissima Phylli?
P hylli meæ quondam requies, spes'q; unica uitæ,
N unc dolor, æternus'q; imo sub pectore luctus.
N on licuit tecum optatos coniungere somnos,
D ulcia nec primæ decerpere dona iuuentæ,
A ut simul extremos uitam producere in annos.
N unc te (qs credat?) lapis hic habet: et mihi nusq̃ es,
N usquam terrarum Phyllis: sed fabula, & umbræ
F rustrantur miseras per dira insomnia noctes.
M e miserum: qua te tandem regione requiram?
Quá ue sequar? per te quondam mihi terra placebat,
E t populi, lætæ'q; suis cum mœnibus urbes:
N unc iuuat immensi fines lustrare profundi,
P er'q; procellosas errare licentius undas
T ritonum immistum turbis, scopulosaque Cete
I nter, & informes horrenti corpore Phocas,
Quo nunquam terras uideam. Iam iam illa tot annis
C ulta mihi tellus, populi'q;, urbes'q; ualete:
L ittora cara ualete: uale simul optima Phylli.
N os tibi, nos liquidis septem pro fluctibus aras
P onemus: septem'q; tibi de more quotannis
M onstra maris magni uitulos mactabimus hirtos:
E t tibi septenis pendebunt ostrea sertis,
O strea muricibus uariata, albis'q; lapillis.
H ic tibi Nisæe, & flauos resoluta capillos

C ymodoce, mitisq; pia cum matre Palæmon,
E t Panope, & Siculi custos Galatea profundi
S olenneis nectent choreas, & carmina dicent:
Quæ Proteus quondam diuino pectore uates
E docuit, magni cum funera fleret Achillis,
E t Thetidis luctus consolaretur amaros.
A t tu, siue altum felix colis æthera, seu iam
E lysios inter manes, cœtusq; uerendos
L etheos sequeris per stagna liquentia pisces;
S eu legis æternos formoso pollice flores,
N arcissumq;, crocumq;, & uiuaceis amaranthos;
E t uiolis teneras misces pallentibus algas:
A dspice nos, mitisq; ueni. tu numen aquarum
S emper eris, semper lætum piscantibus omen.
V t nymphis, Nereoq;, ut flauicomæ Amphitrite,
S ic tibi uictrices fundent libamina cymbæ.
I nterea tumulo supremum hoc accipe carmen,
C armen, quod, tenui dum nectit arundine linum,
P iscator legat: & scopulo suspiret ab alto.
I n gremio Phyllis recubat Sirenis amatæ.
C onsurgis gemino felix Sebethe sepulchro.
MY. Dulce sonant Lycida tua carmina: nec mihi malim
H alcyonum lamenta, aut udo in gramine ripæ
P ropter aquam dulces cycnorum audire querelas.
S ed tu: sic faciles uicina Megeria semper
S ufficiat conchas: sic proxima Mergilline
O strea, saxosæq; ferat tibi rupis echinos:
Quandoquidem nox obscuras iam distulit umbras,
N ec dum permensus cœlum Sol: incipe rursus,
A tque itera mihi carmen. Habent iterata leporem.

LY. Ne miserum ne coge Mycon. sat lumina, sat iam
E xhaustæ maduere genæ. dolor (adspice) siccas
O bduxit fauces: quatit & singultibus imum
P ectus: anhelantemq; animam uox ægra relinquit.
E t tamen hæc aliâs tibi nos, & plura canemus,
F ortasse & meliora, aderit si musa canenti.
Q uin & ueliferis olim hæc spectanda carinis
S eu Prochytæ, seu Miseni sub rupe patenti
I nscribam: grandesq; notas ferrugine ducam:
P ræteriens quas nauta mari percurrat ab alto;
E t dicat. Lycidas, Lycidas hæc carmina fecit.
S ed quoniam socij passim per littus ouantes
E xpectant, poscuntq; tuas ad retia uires:
E ia age iam surgamus. ego hæc ad busta sedebo.
T u socios inuise: escas nam quærere tempus:
E t tibi nunc uacuæ fluitant sine pondere nassæ.

ECLOGA SECVNDA GALATEA.

F Orte Lycon uacuo fessus consederat antro
Piscator, quâ se scopuli de uertice, lato
O stentat pelago pulcherrima Mergilline.
D umq; alij notosq; sinus, piscosaque circum
A equora collustrant flammis, aut linea longe
R etia, captiuosq; trahunt ad littora pisces:
I pse per obscuram meditatur carmina noctem.
Immitis Galatea: nihil te munera tandem,
N il nostræ mouere preces? uerba irrita uentis
F udimus: & uanas scopulis impegimus undas.

Adspicæ, cuncta silent, Orcas & maxima Cete
Somnus habet, tacitæ recubant per littora Phocæ.
Non Zephyri strepit aura: sopor suus humida mulcet
Aequora: sopito conniuent sydera cœlo.
Solus ego (hei misero) dum tristi pectore questus
Nocte itero, somnum tota de mente fugaui,
Nec tamen ulla meæ tangit te cura salutis.
At non Praxinoë me quondam, non Polybotæ
Filia despexit, non diuitis uxor Amyntæ,
Quamuis culta sinu, quamuis foret alba papillis.
Quin etiam Aenaria (si quicquam credis) ab alta
Sæpe uocor. solet ipsa meas laudare camœnas
In primis formosa Hyale: cui sanguis Iberis
Clarus auis: cui tot terræ, tot littora parent:
Quæq; uel in medijs Neptunum torreat undis.
Sed mihi quid prosunt hæc omnia, si tibi tantum
(Quis credat Galatea?) tibi si denique tantum
Displiceo? si tu nostram crudelis auenam
Sola fugis? sola & nostros contemnis amores?
Ostrea Miseni pendentibus eruta saxis
Mille tibi misi: totidem sub gurgite uasto
Pausilypus, totidem uitreis Euplœa sub undis
Seruat adhuc. plureis Nesis mihi seruat echinos,
Quos nec uere nouo folijs lentiscus amaris
Inficit, aut uacuæ tenuant dispendia Lunæ.
Præterea mihi sub pelago manus apta legendis
Muricibus: didici Tyrios cognoscere sucos,
Quoq; modo plena durent conchilia testa.
Quid refugis? tingenda tibi iam lana paratur,
Qua niteas, superesq; aliâs Galatea puellas.

L ana maris spumis quæ mollior. hanc mihi pastor
I pse olim, dedit hanc pastor Melisæus, ab alta
C um me forte senex audisset rupe canentem:
E t dixit, puer ista tuæ sint præmia Musæ,
Q uandoquidem nostra cecinisti primus in acta.
E x illo in calathis seruaui, ut mittere possem.
S ed tu (nequa mihi superet spes, nequa futuri
C onditio Galatea) manum mihi dura negasti.
H oc est, hoc, miserum quod perdidit. ite camœnæ,
I te procul, spreuit nostras Galatea querelas.
S cilicet, exiguæ uideor quòd nauita cymbæ,
Q uod'q; leues hamos, nodosaq; retia tracto,
D espicis. an patrio non hoc quoque littore Glaucus
F ecerat? æquoreæ Glaucus scrutator arenæ,
E t nunc ille quidem tumidarum numen aquarum.
S ed nec, quæ nimium uel me sic falsa fatigat,
F abula te moueat Lydæ. Licet illa puellis
I actet, nescio quas mihi se misisse corollas:
N on me Lyda tamen, non impulit, æquora testor,
N ereïdas'q; omnes. si fallo, naufragus illas
E xperiar, salsos'q; bibam sub gurgite fluctus.
H eu quid agam? externas trans pōtum quærere terras
I ampridem est animus: quo nunquam nauita, nunq̃
P iscator ueniat. fors illic nostra licebit
F ata queri. Boreæ extremo damnata sub axe
S tagna petam, & rigidis nunq̃ non cana pruinis?
A n Libyæ rapidas, Austri'q; tepentis arenas,
E t uideam nigros populos, Solem'q; propinquum?
Q uid loquor infelix? an non per saxa, per ignes,
Q uo me cunque pedes ducent, mens ægra sequetur?

Vitantur

Vitantur uenti: pluuiæ uitantur, & æstus:
Non uitatur amor. mecum tumuletur oportet.
Iam saxo me me ex illo demittere in undas
Præcipitem iubet ipse furor. Vos ò mihi Nymphæ,
Vos maris undisoni Nymphæ præstate cadenti
Non duros obitus, sæuasq; extinguere flammas.
Scilicet hæc olim, ueniens seu littore curuo
Caietæ, seu Cumarum naualibus altis;
Dum loca transibit, raucus de puppe magister
Hortatus socios, dextrum deflectite, dicet,
In latus ò socij: dextras deflectite in undas:
Vitemus scopulos infames morte Lyconis.
Talia nequicquam surdas iactabat ad auras
Infelix piscator, & irrita uota fouebat:
Cum tandem extremo ueniens effulsit ab ortu
Lucifer, & roseo perfudit lumine pontum.

EGLOGA TERTIA
MOPSVS.

CELADON, MOPSVS, CHROMIS, IOLAS.

CE. Dic mihi (nam Baulis, uerum si rettulit Aegon,
Bis senos uos Mopse dies tenuére procellæ)
Quid tu, quid Chromis interea, quid uester Iolas,
Dum Notus insultat pelago, dum murmurat unda,
Ecquid desertis uacui lusistis in antris?
MOP. Quid nostræ facerent ingrata per ocia musæ
O Celadon? neque tum conchas impune licebat
Per scopulos, non octipedes tentare Paguros.
Iam fragilem in sicco muniebant saxa phaselum:

Raraque per longos pendebant retia remos.
Ante pedes cistæq́; leues, hamiq́; iacebant:
Et calami, naßæq́;, & uiminei labyrinthi.
Tum Chromis Inarimen spectans, his, inquit, ab oris
(Ah dirum exilium) nostræ soluere carinæ:
Cum regem post bella suum comitata iuuentus
Ignotis pelagi uitam committeret undis.
Quæ tamen (ut fama est) Ligurum per saxa, per altas
Stechadas emicuit: Rhodaniq́; inuecta per amnem
(Nam, bene si memini, Rhodanum referebat Amilcõ)
Oceani madidas uidit refluentis arenas,
Et quæ cæruleos procul adspicit ora Britanos,
Quà (nisi uana ferunt) quoties maris unda resedit,
Indigenæ captant nudos per littora pisces.
Ne Chromi, ne luctus renoua, respondit Iolas:
Sat tuus hæc nobis Lucrini nuper ad undam
Narrauit Lycabas: Solem se scilicet illic
Trans fluctus, trans & nubes uidisse cadentem
Haud aliter, quàm si nostris è montibus illum
Caietæ adspiceret longe post littora ferri,
Et strepitum sensisse ruentis ab æthere currus.
Præterea mores populorum, urbesq́;, locosq́;
Exposuit, quernasq́; domos, & lignea tecta.
Addidit & uarias (heu barbara nomina) gentes:
Bellouacos, Morinosq́;: &, quos quis dicere possit?
Tarbellos: latis errare & flumina campis:
Nescio quem Ligerim tectis se innasse carinis.
Sed mea nunc aliæ poscunt sibi pectora curæ.
Tu modo, si quid habes (& te quoq; Chloridis ardor
Excruciat) scopulo hoc mecum meditare uicissim.

A udiet, & gracilem percurret Mopsus auenam.
S ic illi: ast ego nil contra, sed quæ mihi collo
G arrula pendebat, manibus tunc sumpta cicuta est.
S cilicet alternos conabar arundine uersus
E xcipere. alternis nam dicere uterque parabat.
N ec mora, iam Chromis hos, hos & referebat Iolas.
CHR. Nereïdes pelagi sacrum genus, aut mihi uestris
M unera ferte uadis, duram queis Chlorida placem:
A ut, si muneribus flecti nequit, æquore toto
Q uærite, quæ nostrum sanet medicina furorem.
IOL. Sirenes mea cura, audite hæc ultima uota.
A ut reuocet iam Nisa suum, nec spernat Iolam,
A ut uideat morientem. Hæc saxa impulsa marinis
F luctibus, hæc misero uilis dabit alga sepulchrum.
CHR. Q ualis tranquillo quæ labitur æquore cymba,
C um Zephyris summæ crispantur leniter undæ,
T uta uolat, luditq; hilaris per transtra iuuentus:
T alis uita mihi, mea dum me Chloris amabat.
IOL. Adspicis, iratæ feriant ut saxa procellæ:
V t ualidis imæ Coris turbentur arenæ.
I am scopulis furit unda, tremit iam terra tumultu.
F allor, an hæc ipsa est Nisæ indignantis imago?
CHR. Ò Proteu pastor liquidi maris, ò pater, ò rex,
(Q uandoquidem insanos odistis numina fastus)
Q uære Pithecusas tu, cui licet: atque superbæ
D ic Hyale, salsum te pascere monstra per æquor.
IOL. Ille habet, ille meos scopulus mihi seruat amores,
Q ui propior terræ est. illum pete Glauce natatu:
N é ue manus duri contemnat Nisa mariti,
D ic te squamigeras traxisse ad littora prædas.

CHR. Est Veneri Cypros gratissima, Creta Tonanti,
I unoniq; Samos, Vulcano maxima Lemnos:
A enariæ portus Hyale dum pulchra tenebit,
N ec Samos Aenariam uincet, nec maxima Lemnos.
IOL. Gradiuus Rhodopen, & Mercurius Cyllenen,
O rtygiam Phœbe, Tritonia iactat Hymetton:
N isa colit Prochyten: Prochytes si commoda norint,
O rtygiam Phœbe, Tritonia linquet Hymetton.
CHR. Hic specus, hic rupes, texendisq; optima nassis
V imina sunt, iunci, densæq; per auia myrtus:
S i mihi nunc Pholoe, uel tantum Chloris adesset,
Q uàm bene pugnaces possem contemnere uentos.
IOL. Nulla mihi sine te rident loca, displicet æquor,
S ordet terra, leues odi cum retibus hamos.
A t si aderis tu Nisa, placebunt omnia: lætus
T unc ego uel lybicis degam piscator arenis.
CHR. Dat Rhombos Sinuessa, Dicarchi littora Pagros,
H erculeæ Mullum rupes, Synodontas Amalphis:
P arthenope teneris scatet ambitiosa puellis:
Q uis mihi nunc alias scrutari suadeat algas?
IOL. In fluuijs Mugil uersatur, Sargus in herbis,
P olypus in scopulis, medijs Melanurus in undis:
A nte tuas mea Nisa fores ego semper oberro:
Q uæ mihi det tales iucundior insula portus?
MOP. Hactenus ò Celadon resonis sub rupibus illos
I nter se uario memini contendere cantu,
H orrida uentosi ridentes murmura ponti.
Q ui tamen & laudes, & munera digna tulere
C arminibus, sed quæ nequeat contemnere Triton:
H ic, quam Circæio nudus sub gurgite cœpi,

N atiuis concham maculis, & murice pictam:
I lle recuruato nodosa Coralia trunco.

FERDINANDO FEDERICI REGIS F. ARAGONIO, CALABRIAE DVCI EGLOGA QVARTA.

PROTEVS.

N Vnc primum notas uelis maioribus undas
Currimus ô nymphæ Craterides: ordine quando
S uadet amor, charæ primos Telluris honores
D icere: cæruleæ magni Crateris alumnæ.
T elluris primos charæ dicamus honores,
D um radijs feruens medium sol excoquit æquor.
Tu uero patriæ iuuenis decus, edite cœlo,
S pes generis tanti: seu te nimbosa Pyrene
P ro dulci Latio, pro nostris detinet aruis:
S eu uagus obiecto munimine claudit Iberus:
R umpe moras: nec te latis Hispania regnis
A dliciat, stirpis'ue tuæ primordia, & ille
G entis honos: licet effuso Tagus impleat auro,
E t pater Oceanus spumanti perluat unda.
N am mihi, nam tempus ueniet, cum reddita sceptra
P arthenopes, fractosq; tua sub cuspide reges
I pse canam: nunc littoream ne despice musam.
Quam tibi post syluas, post horrida lustra Lycæi,
(Si quid id est) salsas deduxi primus ad undas,
A usus inexperta tentare pericula cymba.

Quæ uada non norunt, quis nescit Protea portus?
Illum olim ueteris pascentem ad saxa Mineruæ,
Mulcentem'q; suas diuino carmine Phocas,
E` puppi sensere Melanthius & Phrasidamus,
Vt forte à capreis obscura nocte redibant:
Sensere & uario delphinas ludere cursu,
Tritonum'q; choris longe freta pulsa sonare.
Ipse autem, haudquaquam mortali digna referri
Verba sono, uacuas lætus cantabat ad auras:
Terrigena ut quondam matris de uentre Tiphoëus
Exiliens, infanda deos ad bella uocasset:
Vt fratrum primus, furijs, & hiantibus hydris
Instructus, densas ductauerit ipse cateruas:
Vt nisu ingenti parteis de monte reuulsas
Aenariam, Prochyten'q; altis immiserit astris,
Ac totum subito cœlum tremefecerit ictu:
Tum pater haud segni molitus fulmina dextra
Immaneis acies deiecerit, atque trophæum
Iusserit ardenteis tectari sulfure Baias,
Quod gens uicta illis lauisset uulnera lymphis.
Hinc magni Alcidæ tauros, stratum'q; profundum
Aggeribus memorat, ductam'q; per oppida pompam.
His ueteres addit Cumas, loca cognita Phœbo,
Vatis & horrendæ lucos, Triuiæ'q; recessus,
Cimeriûm'q; domos, & opaca in uallibus antra.
Te quoque formosæ captum Nesidos amore
Pausilype irato compellat ab æquore questu.
Ah miser, ah male caute, tuæ quid fata puellæ
Adceleras? cupit in medios euadere fluctus
Infelix: cupit insuetum finire dolorem.

At tibi nec curæ est, quòd eam Neptunia monstra
Circunstent, mare nec rapido quòd sorbeat æstu.
Ah miser, ah male caute, ultra quid brachia tendis?
Siste gradum. riget illa iugis adsueta niuosis
Venatrix: quam mille feræ timuere sequentem
Per saltus. uos hanc Panope, uos candida Drymo,
Cymothoëq́;, Rhoëq́;, Pherusaque, Dinameneq́;
Accipite, & uestris sociam lustrate choreis.
Tum canit antiquas sedes, opulentaque regna
Auricomæ Sirenis, & altum in monte sepulchrum,
Sacraque, Chalcidicosq́; deos, magnisq́; per æquor
Auspicijs uectas hæc ipsa ad littora classes.
Tum liquidos fontes subter caua mœnia ducit,
Adtollitq́; arces, & culmina montibus æquat
Tectorum: uastas protendit in æquora moles,
Eupleamq́; procul trepidis dat cernere nautis,
Atque Pharon iungit scopulos, præruptaque saxa
Theleboûm, Sarniq́; amnes, & pinguia culta.
Tum canit, ut Corydona sacro Melisæus in antro
Viderit, & calamos labris admouerit audax:
Formosum quibus ille olim cantarat Alexin,
Dixerat & musam Damonis, & Alphesibœi.
Quem fretus, dictante Dea, tot sydera nobis
Prodiderit, tantas cœli patefecerit oras.
Quid referã aut Stabias, aut quæ tenuisse canoris
Virginibus fama est abeuntes saxa carinas?
Aut ut terrifici sonitus, ignemq́; Veseui,
Et desolatas passim defleuerit urbes?
Postremo reges, regumq́; ex ordine pugnas
Enumerat: belliq́; artes, & præmia narrat.

A ddit tristia fata, & te, quem luget ademptum
I talia infelix (siue id grauis ira deorum,
S eu sors dura tulit) trans altas euehit alpes.
M ox agit Oceani prope littora: denique sistit
S pumantem ad Ligerim, paruaq́; includit in urna.
Heu sortem miserandam, heu pectora cæca futuri.
H æccine te fessum tellus extrema manebat
H ospitijs, post tot terræq́;, marisq́; labores?
P one tamen gemitus: nec te monumenta parentum,
A ut moueant sperata tuis tibi funera regnis.
G rata quies patriæ: sed & omnis terra sepulchrum.
Hæc ille, & quæ uix audita prioribus annis
H eroum longæua queat meminisse uetustas,
C ommemorat. socio respondent æquora plausu:
L una suam donec paulatim fundere lucem
C œpit, & ad uitreas redierunt numina sedes.

CASSANDRAE MARCHESIAE,
MVLIERI PRAESTANTISS.
EGLOGA QVINTA.

HERPYLIS PHARMACEVTRIA.

DORILAS, THELGON.

ED Iam uulgatos et nos referamus amores:
s Quos pariter grata scopuli pẽdẽtis ĩ umbra
Hinc Dorylas, hinc Theleboi maris adcola
C ertantes docuere. q̃bus caua littora, et ipse (Thelgõ
A equoreus Platamon, sacrumq́; Serapidis antrum

Cum fonte, & Nymphis adsultauere marinis.
Tu mihi, seu doctas percurris Palladis artes,
Mæoniæq; aurum, & subtegmina uincas Arachnes;
Seu Dryadum choreis, cœtuq; immista Dianæ
Haud minor incedis; pictáq; adcincta pharetra
Venatu Prochyten, maternaque regna fatigas;
Siue Dicarchæis quâ molibus adsilit æquor,
Ludentes spectas Nereïdas: en age nostros,
(Siquis honos pelagi) Cassandra en adspice lusus.
Non ingrata cano, penitusq; iniussa. Neque unquam
Arguerint uentura meis te secula chartis
Præteritam. faueat modo non inuitus Apollo,
Et quæ me facili uexere per æquora remo
Pierides: queis longa dies, & nomina curæ.
Interea Dorylan iuuet hic audire canentem.
DOR. Sebethi ad liquidas descenderat Herpylis undas,
Herpylis Euboidum non ultima: quam pater Alcon
Erudijt, Musis & Phœbo cognitus Alcon.
Venerat & socij partem subitura laboris
Vnanimis soror, & calathum de more ferebat.
Ipsa comas effusa, pedemq; exuta sinistrum
Cum philtris longum submurmurat: atque ita fatur.
Pone aram, & uiuos hauri de flumine rores,
Canaque uicino decerpe absinthia campo.
Illum illum magicis conabor adurere sacris,
Qui miseram tota spoliatam mente reliquit.
Voluite præcipitem iam nũc mea licia rhombum.
Rhombus ad Aemonias reuocetur aheneus artes:
Sistere qui pluuias, qui pellere nubila cœlo,
Qui potis est trepidos undis abducere pisces.

Voluite præcipitem mea licia uoluite rhombum.
A lga tibi hæc primum tumidi purgamina ponti
S pargitur, & rapidis absumitur arida flammis:
S ic mihi sic Mæon uraris ad usque medullas.
Voluite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.
T er muscum Clearista, ter hūc sine forcipe cancrum
V re simul, cumq; his dic uiscera Mæonis uro.
Voluite præcipitem mea licia uoluite rhombum.
S pongia nunc lacrimis pfunditur. heus bona magno
S pongia nata mari, lacrimas bibe sedula nostras.
V tq; rapis sitiens illas, sic Mæonis omnem
M æonis ingrati rapias de pectore sensum.
Voluite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.
V t pumex pinguescit, ut æquoris unda quiescit,
Q uæ uentis agitata huc, illuc concita fertur.
S ed quid ego heu tristi pectus concussa dolore
I mprecer, & uanis iactem conuicia uentis?
M æon tot mihi damna, ego Mæoni uerba rependam?
Voluite præcipitem mea licia uoluite rhombum.
H uc huc, qui rigida meditaris uulnera cauda
S æue Trigon, & tu, proprium cui sistere naues
V eliferas Echenæis, adeste: & Mæonis acres
T u retinere pedes, tu figere corda labora.
Voluite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.
T unde iecur, spumamq; simul Torpedinis atræ.
H æc ego cras illi lethalia pocula mittam:
E bibat, & subito pallentes torpeat artus.
Voluite præcipitem mea licia uoluite rhombum.
S cinde manu Leporem. Leporis penetrabile uirus
N ascitur Eois hic fluctibus: adtulit Aegle,

Docta Aegle, iussitq; inimicum tangere limen.
Curre age, tange simul, simul obline. cras mihi pœnas
Perfidus ille dabit: gemet ipso in limine Mæon.
Sistite præcipitem iam nunc mea licia rhombum.
Contere & Halcyonis nidum mihi. Pellere uentos
Dicitur, & sæuas pelagi mulcere procellas.
Forsitan hic nostros sedabit pectoris æstus.
Sistite præcipitem iam sistite licia rhombum.
Hactenus ille. quid huic subiunxerit ordine Thelgon,
Accipe. non omnes unus dolor angit amantes.
THEL. Rupe sub hac mecum sedit Galatea. uidebam
Et Capreas, & quæ Sirenum nomina seruant
Rura procul. ueteres alia de parte ruinas
Herculis, ambusta signabat ab arce Veseuus.
Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
Ipse meas Triton Nereo deferre querelas,
Ipse potes curua resonans super æquora concha
Et scopulis narrare, & fluctiuagis Balænis.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.
Hic primos mihi congressus dedit illa roganti:
Hic niueam formosa manum porrexit, & (eheu,
Quid recolo?) tacitos in me deflexit ocellos.
Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
Huc ades ò mea cura. quid ò quid lenta moraris?
Ipse ego te propter, socios, cymbamq; reliqui.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.
Hic tibi consuetas formosior explicat umbras
Populus. amplector sæpe hanc, atque oscula figo
Corticibus: sæpe ipsa pedum uestigia quæro:
Et siquid manibus tetigisti, floribus orno.

Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
Quem mihi nunc præfers? si te iuga frondea, si te
Arbuta, pascentesq; iuuant per rura capellæ:
Nos quoq; nō graciles nūc primum iungere auenas
Discimus. incisas implent mea carmina fagos:
Et mea Mænalijs pendet iam fistula syluis.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.
Sin magis adrident hæc littora, sin magis alti
Diuitiæ pelagi: sparsos quis cogere pisces
Doctior, aut rigidum dextra iactare tridentem?
Exere cæruleos Triton de gurgite uultus.
Non ego delphinis, te iudice, non ego thynnis
Aequore uel medio dubitem certare natando.
Quid tibi me iactem? cui uix numerare uel hamos
Nunc uacat, aut restes, onerataque retia plumbo,
Et Sinuessano textas de uimine nassas.
Exere cæruleos Triton pater exere uultus.
Me Ligurum duræ rupes, me Gallica norunt
Littora: piscantem pariter me Varus, & ingens
Sensit Arar, sensere maris fera monstra Britani.
Obrue cæruleos Triton sub gurgite uultus.
Et post hæc heu dura fugis. non te mihi tellus
Extera, non uenti rapuere. sed accipe munus,
Accipe. non ultra tecum Galatea sedentem
Adspicies. I, læta nouas meditare choreas.
Obrue cæruleos Triton pater obrue uultus.

TRAIANO CABANILIO TROIAE, AC MONTELLAE DOMINO.

SALICES.

I uacat, & blãdos etiamnum uentilat igneis
s Quæ dea cærulea uehitur super æquora concha,
T urrigeramq; Paphon, ditemq; Amathunta tuetur:
A ccipe flumineas properatum carmen ad undas
O` mihi non dubia Cabanili cognite fama,
S ed longe uarios rerum spectate per usus.
N am tibi me doctæ sic deuinxere sorores,
S ic mea felici permulcent pectora cura:
V t uix ulla queam melioris tempora uitæ
T e sine, uix placidos per noctem ducere somnos.
E n agedum Traiane tuis hæc præuia iussis
T ractanti, iam iamq; animo maiora paranti
D a ueniam, & tenueis ne dedignare camœnas.
Forte inter uirideis (si uera est fama) genistas
C apripedes Satyri, passimq; agrestia Panes
N umina cum Faunis, et montiuagis Syluanis,
E xercet dum Sol raucas per rura cicadas,
V itabant æstus, quà pinguia culta uadosus
I rrigat, & placido cursu petit æquora Sarnus.
G rata quies nemorum manantibus undique riuis,
E t Zephyris densas inter crepitantibus alnos.
D umq; leueis aptant calamos, dum sibila pressis
E xplorant digitis, tenuiq; foramina cera

Obducunt, uario modulantes carmina cantu:
Auricomæ uiridi speculantur ab ilice Nymphæ
Dulcia clarisonis soluentes ora cachinnis:
Sed prope ferre pedem metuunt. nam sæpe labores
Audierant Penæa tuos, & qualibus olim
Infelix eheu uirgo Nonacria fatis,
Infelix uirgo (quid enim non illa moueret?)
Pana metu fugiens è uertice Cyllenæo,
Pana deum Arcadiæ, quamuis pulcherrima, quãuis
Dianæ sacros inter lectissima cœtus,
Nodosa tenerum mutarit arundine pectus.
Quas simul ac nemorum petulans, effrenaque pubes
Semiferi uidere per herbida prata uagantes;
Occultamq; imis flammam traxere medullis:
Sic timidas blandis hortantur uocibus ultro.
Huc huc ò teneræ placidissima turba puellæ:
Quid procul adstatis? potius succedite ripæ,
Et uiridi in prato molles de more choreas
Ducite: quandoquidem calamos inflamus inertes:
Et frustra ad surdas iactamus carmina syluas.
Illæ nil contra: celeri sed nuda parabant
Crura fugæ, tutosq; agitabant mente receptus,
Si quà forte uiam per saxa irrumpere, & altis
Euasisse iugis, deus, aut sua fata dedissent.
Tum iuuenes, procul ò, clamant, procul iste puellæ
Sit timor: ignauas animo depellite curas.
Nullæ hic insidiæ, nullæ per aperta latebræ:
Cuncta patent: nullas abscondunt hæc loca fraudes.
Nos quoq; non Lernæ monstris, non igne Chimæræ,
Scyllæisue lupis geniti, aut latrante Charybdi,

Qui uestra immani lacæremus uiscera morsu:
S ed diuûm genus, & qui semper rupibus altis
V obiscum crebris uenatibus insultemus.
H is dictis permulsi animi, securaque tristem
C orda metum eijciunt: gressúq; per uda citato
P rata, deis tandem cupidis, ripæq; propinquant.
T um manibus simul implicitis per gramina festas
E xercent choreas: aliosq; aliosq; reflexus
I nter se latæ repetunt: nunc corpora librant
I n saltus: nunc molle latus, nunc candida iactant
B rachia: & alterna quatiunt uestigia planta.
H ic Satyri, quanquam uoces audire canentum
C rudeles, quanquam niueas spectare papillas
E xultant, oculisq; bibunt sitientibus ignem:
T anta tamen sæui gliscit uis effera morbi
P ectoribus, præcepsq; amor, & malesana libido;
V t calamis sensim eiectis, ruptóq; repente
F œdere, surgentes ab humo, uento ocyus omnes
E xiliant: spretáq; deûm pietate, fideq;
A h pauidas Nymphas, subitóq; horrore rigentes
I nuadunt auidi, sæuorum more luporum,
Qui lætas medijs proturbant lusibus agnas,
O blitasq; sui passim rapiuntq;, trahuntq;,
D um uiridi in campo cursant, aut ualle sub alta,
E t custos ignarus abest, & amica canum uis.
S ic illi. at miseræ discisso pectore Nymphæ
F rondiferam mœstis syluam clamoribus implent:
A tque huc, atque illuc fugiunt. non saxa, neque altis
T uta putant loca senta rubis. hinc ardua montis
P ræcupti iuga, diffusos hinc stagna per agros

A dtonitæ circumspiciunt. uia nulla salutis:
E t iam spes prærepta fugæ: tum denique ad undas
C onsistunt trepidæ, flauosq; à uertice crines
C um lacrimis, gemituq;, & flebilibus lamentis
A bscindunt, Sarnumq; uocant, liquidasq; sorores:
D umq; uocant, fundo properat chorus omnis ab imo
N aïadum: properat uitreæ rex cærulus undæ
S arnus, inexhaustumq; uadis ciet agmen aquarum
R auca sonans. sed quid Sarnus ue, aut illa natantum
A gmina Naïadum possint, ubi ferrea contra
S tant fata, & duro leges adamante rigescunt?
E rgo defectæ cura, auxilioq; deorum,
A c cœlum pariter Nymphæ, lucemq; perosæ,
V num illud, rebus tandem quod restat in arctis,
F inem optant. iamq; in fluuium se mergere adortæ,
M embra reclinabant, & aquas prono ore petebant:
C um subito obriguere pedes: lateq; per imos
E xspatiata ungues radix, fugientia tardat,
A dfigitq; solo uestigia. tum uagus ipsis
S piritus emoritur uenis: indignaque pallor
O ccupat ora: tegit trepidantia pectora cortex.
N ec mora: pro digitis ramos exire uideres,
A uratasq; comas glauca canescere fronde:
E t iam uitalis nusquam calor: ipsaq; cedunt
V iscera paulatim uenienti frigida ligno.
S ed quamuis totos duratæ corporis artus,
C audicibusq; latus, uirgultisq; undiq; septæ,
A c penitus Salices: sensus tamen unicus illis,
S yluicolas uitare deos; & margine ripæ
H ærentes, medio procumbere fluminis alueo.

FRAGMENTVM EIVSDEM AVTHORIS.

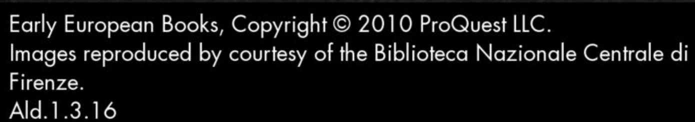
Optatos iam Euplea mihi circunspice portus,
Quo liceat trepidas piscanti includere prædas,
Et Zephyris releuare graues spirantibus æstus;
Si qua mouet cupidam uelocis gratia cymbæ.
Tuq; ades ò nostri merces non parua laboris,
Quem Phœbus mihi, quē doctæ, mea turba, puellæ
Conciliant; dumq; ipse ratem de littore pello,
Da uela insinuans, pelagoq; excurre patenti
Pars animæ Pudericæ meæ. te nam sua Nereus
Per uada, te medio Doris uocat æmula fluctu,
Dū late horrisonum campus strepit omnis aquarū.
Lucrinæ ad Veneris templum conuenerat omnis
Aenariæ, Prochytæq; manus: Zephyræus opacæ
Scilicet Aenaria, Prochyta uenit Euthycus alta,
Insignes ambo calamis, & uersibus ambo,
Aptus uterque fretis, piscatibus aptus uterque;
Ille hamos uersare, hic retia soluere in æquor.
Tum prior hæc Zephyræus. Adeste ò littore ab omni
Piscatorum artes; liquidas exquirite sedes;
Vertite Tritonum latebras; penetrate recessus
Nereïdum: nunquam nostros sedabitis ignes:
Nunquam me Pholoë, nunquā me Chloris amabit.
Ede tuos mecum tandem caua bucina cantus.
Testis Cymothoë, testis mihi candida Chlotho,
Optaui quoties medijs in fluctibus ægram
Proijcere hanc animam; quoties ego gurgite in alto
Occurri monstris immanibus, horrida Cete

Vt saltem miseros lacerarent dentibus artus.
E de tuos tandem mecum caua bucina cantus.
Omnia tentaui, terras, mare, nubila, cœlum,
Ventorumq; domos, & tempora quattuor anni:
Omnia sed nocuere simul. uos ite puellæ,
Ite Deæ pelagi, furijs arcessite nostris
Nunc alios succos, aliasq; Melampodis herbas.
E de tuos tandem mecum caua bucina cantus.
Non magicos uersus, ignotaque nomina rerum,
Dissimilesq; Deos, Erebumq;, Chaosq; refugi.
Ipsos quinetiam filo conuoluere rhombos
Edidici, partesq; meas de littore Echinos,
De scopulis muscum, de fluctibus hausimus undam.
E de tuos tandem mecum caua bucina cantus.

ELEGIARVM LIBRI TRES,
ET TOTIDEM EPIGRAM=
MATON, NVPER
EMISSI.

M. D. XXXV.

NON SINE PRIVILEGIO.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, ELEGIARVM LIB. I.

AD LVCIVM CRASSVM.

t E FOECVNDA tenēt saxosi rura Petrini,
Rura olim proauis facta superba meis.
Et sinuessanas spectas, mea gaudia, nymphas,
Quiq; nouo semper sulfure fumat ager.
Et modo miraris ueteres in littore portus;
Nunc, Liris gelida quâ fluit amnis aqua.
Cunctaque felici figis uestigia cura,
Obseruas latiæ dum monumenta uiæ.
At mihi paganæ dictant syluestria Musæ
Carmina, quæ tenui gutture cantat Amor.
Fidaque secretis respondet sylua querelis:
Et percussa meis uocibus antra sonant.
Nec tantum populos, nec tantum horrescimus urbes,
Quantum non iustæ sæuitiam dominæ.
Hoc uitæ genus, hoc studium mihi fata ministrant:
Hinc opto cineres nomen habere meos.
Me probet umbrosis pastorum turba sub antris,
Dum rogat agrestem lacte tepente Palem.
Me rudis indocta moduletur arundine Thyrsis;
Et tam constanti laudet amasse fide.
Inde super tumulumq; meum, maneisq; sepultos
Tityrus ex edera serta uirente ferat.

Hic mihi saltabit Corydon, & pulcher Alexis:
Damœtas flores sparget utraque manu:
Fluminibusq; sacris umbras inducet Iolas,
Dum coget saturas Alphesibœus oues.
Non mihi Mœoniden Luci, non cura Maronem
Vincere: si fiam notus amore; sat est.
Quid feret Aeacides nobis, quid cautus Vlysses?
Quid pius Aeneas, Ascanius'ue puer?
Ista canant alij; quorum stipata triumphis
Musa uagum è tumulis nomen in astra ferat.
At mihi tete auidis liceat uincire lacertis;
Osculaque optata sumere longa mora.
Et liceat posita mirari membra lucerna;
Noctis & insolitas nectere blanditias:
Atque manus, atque ora tuis componere in ulnis;
Teq; meo lassam sæpe fouere sinu.
Sed quid ego, hei misero, uentosus inania fingo
Somnia; quæ forsan non feret ulla dies?
Felix, qui potuit duram exorare puellam;
Et capere optati gaudia coniugij.
Ille dies, noctisq; suos decantat amores;
Et recolit ueneris dulcia furta suæ.
Ille etiam liquido perfusus odore capillos,
Exercet tenerum nocte iuuante latus:
Inq; sinu Dominæ primos reminiscitur ignes;
Quos leuiter pennis aureus afflat Amor.
Nec cupit, Aethiopum quæ canent uellera syluis;
Nec, quæ Sidonio lana cruore rubet.
Solus habet, fuscis quicquid portatur ab Indis:
Solus habet ripas aurifer Herme tuas;

Et quaſcunque metit ſegetes fragrantibus aruis
  Medus,& aſſiduo ſole peruſtus Arabs.
Non auro,aut gemmis miſeri torquentur amantes.
  Qui dominam poterit flectere,diues erit.
Diues ero ante alios,ſi te mea uita uolentem
  Suſtineam ignota pauper,& exul humo.
Nam quid rubra iuuant fulgentibus æquora conchis?
  Aut quæ multa niger rura Sabæus arat?
Quid'ue torus prodeſt,pluma ſpectandus,& oſtro;
  Si non eſt gremio cara puella meo?
Si trahere infelix inter ſuſpiria noctem
  Cogor;&,æternos eſſe,negare,Deos?
Num me neglectis deuouit ſaga ſepulchris?
  Num rumpunt ſomnos carmen,& herba meos?
Carmen inacceſſa traducit ab ilice glandes.
  Carmen nocturnæ ſupprimit ora canis.
Carmen & informi pallentem ſanguine Solem
  Inficit;& Lunæ ſiſtit euntis equos.
Quid queror infelix?utinam mihi ſola nocerent
  Carmina;nec noſtro pectore ineſſet Amor.
Ille uel Aeææ ſuperat cantamina Circes;
  Ille uel æmonijs nata uenena iugis.
Parce puer:non uana queror:tu uulnere noſtro
  Creſcis;& exultas ſæue cruore meo.
Quod ſi te noſtræ cœperunt tædia uitæ:
  Ne ceſſet,quæſo,funeris atra dies.

AD IOANNEM PARDVM HISPANVM.

P
Arde decus patriæ, spes maxima Parde tuorũ,
Atque idem hispani gloria rara soli:
Quem iuuat immensi causas exquirere mũdi,
Primaque constanti corpora iuncta fide:
An magnum æterno uoluatur numine cœlum:
An propria hoc ingens mole laboret opus:
Cur salsi fluctus: cur ignibus æstuet Aetna:
Cur uomat epotas uasta Charybdis aquas:
Vnde nitor stellis: cur nox maior'ue, minor'ue:
Cur non ipsa suo lumine Luna micet.
Felix, cœlestes cui fas nunc scandere sedes:
In quas post obitum fata manere sinant.
At nos per syluas, & sordida rura capellas
Versamus: quando Phyllis amare iubet.
Et teneris nostros ulmis incidimus ignes;
Quos legat errantum cœtus Hamadryadum.
Et nunc capreolos, & nunc uenamur onagros:
Interdum sæuas fallimus arte feras.
Sæpe iuuat, pictas uisco captare uolucres:
Nec Satyris ipso cedimus aucupio.
Quòd mihi si liceat tenui reuocare cicuta
Trinacrij niueas Vpilionis oues:
Rura colam semper: populi ualeatis, & urbes:
Rura dabunt oculis grata theatra meis.
Illic gramineas, pastorum bella, palæstras
Aspiciam, & celeri præmia parta pede.

Nec me pœniteat sudibus certare colurnis;
Aut armare cauis pectora corticibus.
Pugnabunt tauri, pugnabunt cornibus hirci:
Victores molli cæspite serta ferent.
Plenaque pellitus lustrabit ouilia pastor:
Ponet & agricolis rustica liba Deis.
Stabunt capripedes abiegno robore Fauni:
Stabit & indocta falce dolata Pales.
Quorum solenneis ictus cadet agnus ad aras;
Ictus, ut innumeras expiet agnus oueis.
Tum milium, & niueo statuet fumantia lacte
Pocula; uotiuas concipietq; preces:
Et ter transiliet flammanteis potus aristas,
Ter quoque non tardo rustica turba pede.
Dij facite, inter oueis, interq; armenta canendo
Deficiam; & syluis me premat atra dies:
Vt me non docta deploret pastor auena:
Vtq; sub umbrosa contumuler platano:
Ossaque pascentes uenerentur nostra capellæ:
Nec procul à tumulo candida balet ouis.
Exultent alij panchæo munere manes;
Et quærant parijs marmora cæsa iugis.
Mi sat erit, ueteres recolat si Phyllis amores;
Conserat & uernas ante sepulchra rosas.

AD AMICAM.

Nulla meos poterit mulier præuertere sensus;
Ipsa licet cœlum linquat, & astra Venus.
Tu puero teneris ignis mihi primus ab annis:
Vltima tu tremulo flamma futura seni.
Iam sanxere semel nos inter fœdera diui,
Fœdera ad extremos non soluenda rogos:
Vt, si nostra tuo superesset funere uita;
(Dij tamen in uentos omen abire sinant)
Ipse ego composito uenerarer operta sepulchro
Ossa, ferens mœsta thura, merumq; manu.
Vmbrarumq; sacer custos, tumuliq; sacerdos
Concinerem querula tristia uerba lyra.
Nec me complexa quisquam diuelleret urna;
Quin cineri moriens oscula summa darem.
At si (quod potius cupio) tibi fata dedissent,
Lumina formosa condere nostra manu:
Tunc, mihi cum caros uultus spectare liceret;
Atque anima tecum iam fugiente loqui:
Ipsa meos tumulo manes laniata uocares;
Inq; tuo legeres ossa minuta sinu:
Flebilis & longos scindens ad busta capillos,
Clamares nomen iam moritura meum.
Tum cineri, & mutæ persoluens iusta fauillæ,
Mista dares rutilis lilia cana rosis.
Illic mœsta dies, illic consumere noctem
Optares; nec te uinceret alter Amor:
Sed memor usque uiri, canis ueneranda capillis,
Adferres tremula munera cara manu.

O' mihi, dum tales tumulo reddantur honores;
  Tam lentam Lachesis scindat auara colum.
Non, ut nostra nouos Arabum bibat urna liquores;
  Vstus & aßyrio spiret odore cinis:
Aut ut clara mei notescat fama sepulchri;
  Altaque marmoreus sydera tangat apex:
Sed magis ut liceat longas audire querelas;
  Et gerere è lacrimis serta rigata tuis.
Tunc ego letheæ spatiatus in aggere ripæ;
  Quà nitet obtuso lumine falsa dies;
Quáq; leuis Casiæ nemus, Ambrosiæq; uirentis,
  Et fortunatos abluit unda greges:
Dulcia præteritæ repetens insomnia uitæ,
  Ostendam Elysiis tot mea dona choris.
Felicesq; animas inter felicior ipse
  Excipiam plausus lata per arua nouos.
Atque aliquis comitum, lætusq;, hilarisq; recentes
  Sparget humi flores; & mihi serta feret.
Nec contentus eo, fidos extollet amores;
  Narrabitq; alijs de pietate tua.
Sed quoniam teneræ uernant nunc læta iuuentæ
  Tempora; & amplexus iungere fata sinunt:
Dulcia lasciuo iungamus gaudia lecto:
  Iam properat mortis panda senecta comes.
Iam properant rugæq; graues, & serior ætas:
  Nec dabitur molli ludere posse toro.
Interea cupidis nectamus colla lacertis:
  Vltima iam soluet, cum uolet, hora duos.
Dij facite, hæc longos maneat spes certa per annos:
  Candidus & pennis omnia firmet Amor.

AD LVCINAM, PARTVRIENTE CORNELIA PICCOLOMINEA, ANTONII GARLONII ALLIFARVM DOMINI CONIVGE.

Fer opem teneræ tandem Lucina puellæ:
Auxilio, digna est, quam tueare tuo.
Te uocat; & madidis solam suspirat ocellis;
Et roseo tacitas fundit ab ore preces.
Illa quidem insueto languet male firma dolore,
Vix'q; potest longæ tot mala ferre moræ.
At tu Diua ueni, tecum'q; unguenta repostæ
Pixidis, & siqua est, quæ iuuet, herba, feras.
Sic flentis miseros iuuenis compescere questus,
Sic una poteris sorte leuare duos.
Lucis adest Dea magna: metum iam comprime Garlō:
Non frustra est lacrimis illa uocata tuis.
Da costum, myrrham'q; focis, quæ'q; orbe remoto
Cynnama per rubras nauita uectat aquas.
Ipse Deam uenerare, sacras proiectus ad aras;
Et genio annosum sæpe refunde merum.
Sed trepidi cessere metus, cessere querelæ:
Iam parit aduentu tacta puella Deæ:
Iam puerum est enixa: uides, ut lumine matrem
Exprimat? en, tenero quantus in ore decor.
Salue parue puer, cui iam felicia rident
Secula; cui pharetram sponte remittit Amor.
Nam siue auratis humeros armare sagittis,
Seu iuuet accensas sollicitare faces;

Seu potius iactare leues pueriliter alas,
Et dare neglectas post tua terga comas:
Quis te non paphijs eductum uallibus, aut quis
Idaliæ puerum non putet esse Deæ?
Viue precor; blandumq; oculis ridere parenti
Assuesce; & dulces disce mouere iocos.

AD IVLIVM SENENSEM, EXVLEM.

CVm mihi languentes dolor oppugnaret ocellos;
Cogerer & tristi soluere uerba sono:
Ingratos inter gemitus, mœstasq; querelas
Allata est manibus littera missa tuis.
Inspexi, agnouiq; tuas, mea numina, Musas,
Pieriosq; haustus, castaliumq; decus.
Poscis, ut iratum placent mea carmina Phœbum;
Et flectant duras ad tua uota Deas.
Non hoc ingenium, non hæc facundia nostra est:
I, precor, atque alio flumine pelle sitim.
Ille mihi faciles iampridem denegat aures;
Et uetat argutæ tangere fila lyræ.
Nec mihi iam solito latices de fonte ministrat,
Nec docet optatos Calliopea choros.
Quid petis extinctam dilapso à torre fauillam?
Quid miser à nostro uulnere quæris opem?
Iam tibi felici decurrunt carmina uena;
Et rapit ad patrium te tua Musa decus.
Ipsa mihi uisa est, te lamentante, Thalia
Ingemere, & tristi Delius ore queri:
Qualis strimonias olim cum fleret ad undas
Orpheus indignis uocibus Eurydicen:

Qui cantu Ismarij gelidis in rupibus Aemi
Adtonuit quercus, adtonuit'q; feras:
Saxaque bistonijs deduxit montibus; & te
Currentem astrictis Hebre repressit aquis.
Scilicet egregios semper Fortuna poëtas
Tanget; & ancipiti deprimet usque rota?
Né ue sit extremos tantum submotus ad axes
Ille, Tomitana qui iacet exul humo:
Te quoque nunc rigidi premit inclementia fati;
Longius & patria cogit abesse domo.
Sed nisi per magnos quæratur fama labores;
Omnis in ardentes est abitura rogos.
Sic pius Aeneas, sic stirps Laërtis Vlysses
Maius post cineres emeruere decus.
Sic quoque sublatis Tirynthius undique monstris
Visit ab oëtæa regna paterna pyra.
Et te (crede mihi) tot sæua incommoda passum
Virtus sublimi ducet in astra uia.

IN FVNERE SARRI BRANCATII LVCRETIA VXOR.

Ergo importunæ ruperunt stamina Parcæ,
Stamina lanifica tam bene ducta colo?
Ergo ego, quæ fueram tali modo nupta marito,
Frigida nunc tristi conqueror in thalamo?
Qui'q; his dignus erat uitam exhalasse labellis,
Occidit externis aduena littoribus?
Felices nimium, fortunatæ'q; sorores,
Quæ datis æternis thura sabæa focis.

O utinam nunquam amplexus, nunq̃ oscula nossem:
  Essem pars uestri nempe ego parua chori.
Chare uir, audaci nimium confise iuuentæ,
  Et nimium lacrimis umbra gemenda meis:
Quis te tam densos immittere corpus in hostes
  Iussit? an ad pugnam non satis unus erat?
Me miseram, non ulla tuæ te cura puellæ,
  Non subijt mœstæ certa ruina domus.
Tu mihi per sanctos solitus iurare hymenæos,
  Per non lædendi fœdera coniugij;
Te non immemorem charæ fore coniugis unquam;
  Et si letheus tingeret ora liquor.
Quin ipsa admonui; ne sic uiolentus in arma
  Irrueres: eheu quò uiolente ruis?
Quò raperis? quò iam nostri tibi cura recessit?
  An potes uxoris non meminisse tuæ?
Vix equidem credo; quamuis heu credere cogar;
  Tam cito pectoribus me cecidisse tuis.
Sed cecidi; sic sors tulit impia; nullaque pro me
  Vota salutareis demeruere Deos.
Hectora sic coniux, sic coniux fleuit Achillem;
  Sic misera extinctum Laodomia uirum.
Nunc mea uirginitas, quando inlibata remansit;
  Seruetur cineri non uiolanda tuo.

AD DIVVM IACOBVM PICENVM.

S Ancte senex, quem nec sceleris cõtagia nostri,
Nec pessum uitijs secla dedere suis;
Aequasti magnos qui paupertate triumphos;
Tantus amor niueæ simplicitatis erat.
Sylua tibi fides, uiridiq; é cæspite lectus,
Explebant mensas amnis, & herba tuas.
Talis erat priscis uictus mortalibus olim.
Sed priscis tantum uiuere cura fuit.
At te diuersos naturæ expendere casus
Iuuit; & instantes diuûm aperire metus:
Submotum'q; oculis animo percurrere cœlum:
Quas'q; tenes sedes, mente adijsse prius:
Noscere præterea cunctarum exordia rerum:
Quod uix humanæ conditionis erat.
Magnum opus; ut prima surgentis origine mundi,
Omnia sint senis edita luciferis:
Vt'q; pater sancta demum cessare quiete
Perfecto artifices iusserit orbe manus.
His addis cultus'q; pios, ritus'q; uerendos,
Cunctaque legifero tradita sacra duci:
Quæ'q; suis castæ seclis cecinere Sybillæ:
Quæ'q; sacer uatum spiritus ore refert:
Sydereos partus, demissaque pignora cœlo,
Atque inopes cunas, stramineum'q; torum:
Speratum'q; diu terris, cœlo'q; probatum
Verum hominem, uerum mente, animo'q; Deum.
Hinc & supplicium infandum, atq; obprobria mortis,
Claraque de stygia ducta trophæa domo:

Deniq;

Denique ut ad patrem populo spectante suorum
  Cesserit; igniferis præsideatq; locis:
Quantaq; nos maneant promissæ gaudia uitæ:
  Quantaq; uenturæ gloria lucis erit.
Miremur, tibi si placidi penetrale Tonantis,
  Et patet immensi regia clara poli:
Cum tantum his superas meritis sit scandere in arces,
  Quâ plaga securum lactea monstrat iter.
Scilicet inde datur terras spectare iacenteis,
  Et circumfusi brachia curua maris;
Solis & ardentis radios, lunæq; recursus:
  Qualiter & pacta stent elementa fide:
Nec minus æternis niteant ut sydera flammis:
  Et peragant uarias noxq;, diesq; uices.
Felix, qui nostras potuisti linquere curas;
  Et procul humanas despicere illecebras.
Felices, qui te colles uidere loquentem;
  Quæq; tibi gratos præbuit herba toros:
Quæq; arbor, rupes ue sacra te fouit in umbra:
  Et quæ nunc manes continet urna tuos.
Nam licet incultis fuerit tibi uita sub antris;
  Nunc pedibus data sunt astra terenda tuis.
Attamen ô dic sancte pater, dic addita cœlo
  Gloria, dic patriæ fama, decusq; tuæ:
Ecquid te solitis mulcet sapientia chartis,
  Mollis ubi elysium concitat aura nemus?
An iuuat aurata meditantem carmina canna,
  Nectere purpurea tempora cana rosa?
An mage uirgineis sedet inuigilare choreis:
  Cum deceat cœlo, quicquid in orbe libet?

An potius toto superûm spectante senatu,
Diluis æthereo crimina nostra foro?
Denique quicquid agis, nitidi nouus incola cœli,
Pectoribus nostris non leue numen eris.

AD PETRVM DE ROCCHA FORTI MAXIMVM REGIS GALLIARVM CANCELLARIVM.

QVòd pectus tibi forte, quod ardua pectoris arx est;
Quòd forti dignum pectore nomen habes:
Quòd leges sua iura tenent te uindice; quodq;
Omnia uirtuti peruia facta tuæ:
Autumni sedem, chelasq; Astræa reliqui;
Adueniq; tuos noster alumne lares.
In cunis ego te, si nescis, sedula foui.
Reptasti gremio sarcina grata meo.
Ipsa tuos finxi mores, animumq;, manusq;:
Ingeniumq; sagax, iudiciumq; dedi.
Hinc nostri cultusq; frequens, optandaq; rerum
Cognitio, hinc fidei nomina tanta tuæ.
Ad te igitur duplices subnixo poplite palmas
Insuetis tendo sollicitata malis:
Ne patiare, meas Latio languescere uires.
Pendet ab auxilio spes mea tota tuo.
Deprimor audaces inter derisa ministras:
Nec fas ingenuum tollere ad astra caput.
Quodq; diu partum est uirtute, & fortibus armis
Imperium, fœdæ seruit auaritiæ.

Nec mirum, uestro tantum cum distet ab orbe,
Terraq; censura sit procul illa tua.
Quis credat? tectis ciues pelluntur auitis;
Adrogat iniustas dum sibi fiscus opes;
Fiscus opes miserorum. hoc est, heu, parcere uictis?
Hoc est ausonio reddere iura solo?
Cogitur infelix alienas ire per oras
Nobilitas, patrijs expoliata bonis:
Culpaturq; fides domino seruata priori,
Et maris, & terrae non labefacta minis.
Scilicet est crimen duram contemnere mortem:
Scilicet est Reges crimen amare suos.
O` bene fortunae memores, quicunq; superbas
Gentibus à uictis abstinuere manus.
Nam quamuis saeuos illectet praeda tyrannos:
Magnanimos Reges gloria sola iuuat.
Delentur nullos hominum benefacta per annos;
Quaeq; licet faciunt nos ratione Deos.
At siquis ferae spernit praeconia famae;
Quercubus alpinis adnumerare potes.
Ergo tu, Regem cui fas lenire potentem;
Da desyderijs uela secunda meis.
Effice, iustitiae soliti reddantur honores.
Dignus es, altricem qui tueare tuam:
Sed soror ut nostros aequet clementia fasces:
Qua sine, dura nimis, difficilisq; uocer.
O` decus, ò lapsi spes constantissima secli;
O` uir fortuna fortior ipse tua.
Sic tibi contingat, Solyma de gente triumphum,
Captaq; per nostros signa uidere duces.

Sic Rhodanum Nilo spectes dare iura subacto:
Per'q; Araris ripas plurima laurus eat.
Hoc ego te, mecum hoc Phœbus, doctæ'q; Sorores,
Hoc pietas, hoc ius, nobilitas'q; rogant.

DE STVDIIS SVIS, ET LIBRIS IOVIANI PONTANI.

Qui primus patrios potuit liquisse penates,
Et maris, & longæ tædia ferre uiæ;
Quem non mœsta domus, quem nō reuocare parētes,
Non potuit fusis blanda puella comis:
Impius, & scopulis, & duro robore natus,
Atq; inter Tygres editus ille fuit.
Non mihi circunstat solidum præcordia ferrum:
Nec riget in nostro pectore dura silex:
Vt possim dulces'q; lares, limen'q; puellæ
Linquere; & ignoto quærere in orbe domum.
Sed Phœbi sacros cogor lustrare recessus,
Vocalem'q; undam, Thespiadum'q; choros:
Vt fugiam nigras supremo in funere flammas;
Et uolitem populi docta per ora mei:
Me'q; inter claros attollat fama poëtas;
Nec rapiat nomen nigra fauilla meum:
Et nostro celebrata superbiat umbra sepulchro;
Spernat & è pharijs marmora cæsa iugis:
Non tamen ut magni tumulum tentare Maronis
Audeat; aut tantum speret habere decus.
Sed quis tam niueis uellat mea colla lacertis?
Quis uetet optato membra fouere sinu?

An tanti fuerit sacro Parnasus hiatu,
Per'q; suas passim templa habitata deas?
Vt tibi sit nitidos lacrimis corrumpere ocellos;
Discessum'q; fleas cara puella meum.
Ah pereat, quicunq; leueis sectatur honores;
Et sequitur famæ nomina uana suæ.
Tecum ego nocturnis dubitem cessare choreis?
Tecum ego conspersa gaudia inire rosa?
Deductum'q; leui crinem perfundere amomo?
Et noctem insolitis ducere blanditijs?
Scilicet & Turcas Pontanus in æquora classes,
Alfonsi & fortes ducat in arma manus,
Qui nunc nascentis canit incunabula mundi,
Aureaq; ætherea sydera fixa domo:
Vt'q; imbres, lapides'q; pluant, ut nubibus ignes
Exiliant; salsas ut mare uoluat aquas:
Hesperidum'q; hortos, excussaq; poma draconi,
Rusticaq; ad primos munera missa toros;
Delicias Lepidina tuas; resonans'q; uicissim
Pastorum argutis carmen arundinibus:
Qualiter & fuluis radiet Sertorius armis;
Et pompeianus prælia tentet eques:
Audeat arguto necu quis contendere uersu,
Ille uel æterno digna Marone sonat.
Te pater irriguis audit Sebethus in antris,
Iurgia ad ingratas dum iacis ipse fores.
Inde uocas sacrum festas hymeneon ad aras,
Optati referens fœdera coniugij:
Vt'q; tuis primum surgens complexibus uxor,
Visa sit erepta uirginitate queri.

Felix, qui fidos expertus coniugis ignes,
 Vidisti sobolis pignora certa tuæ:
Neniolasq; rudes cecinisti, & blanda parentis
 Oscula, & ad cunas murmura nata suas.
Felix, excultum torsit quæ Fannia uatem;
 Quæq; illi regnum Cinnama subripuit.
Quamuis dissidij leges patiantur amaras,
 Spectabunt cineres nomen habere suos.
Eridani post hæc sed te quis credat ad amnem
 Populea canas fronde ligasse comas?
Et stellam cecinisse, atq; impendisse querelas;
 Spectandos cum iam uix daret illa pedes:
Baianosq; sinus, myrtetaq; cognita nymphis,
 Clausaq; sulphureis antra recurua iugis:
Tum superûm laudem, mutisq; incisa sepulchris
 Nomina; collapsos & reparare rogos:
Denique Pindaricosq; modos, resonantia plectra,
 Et Methymnææ fila nouasse lyræ:
Cum tamen interea motus, atq; agmina Regum,
 Bellaq; campanæ discutis historiæ.
Quin & iucundo distringis secula morsu;
 Dum uafer in stygio disputat amne Charon.
Varonisq; tui, Nigidiq; exempla secutus,
 Grammaticæ haud spretas incipis ire uias.
Carminis hinc numeros nostris depromis ab ausis,
 Dignatus pueri uerba referre senex.
Quid loquar, ut sacros Mariani exhauriat amnes
 Aegidius, uerum dum canit ore deum?
Aut apta ingratos taxet sub imagine mores
 Qui super infusas spernit Asellus aquas?

Te iuuenes'q;,senes'q; colunt præcepta ferentem,
Parthenope spreto quæ Cicerone legit:
Ex adytis quicquid diuum sapientia pandit;
Et Stagera tui dogmata firma senis:
Quid deceat fortem'q; uirum,quæ Principis artes;
Largificas præstet quæ dare dona manus:
Parendi leges quæ sint,leges'q; loquendi:
Edat ut argutos lingua diserta sales:
Quid fortuna homini,quid det prudentia;quantum
Immanes animos incitus ardor agat:
Magnanimi'q; uiri quæ sint ad singula partes,
Siue colat pacem,seu fera bella gerat.
Nec fugis astrorum causas aperire latentes,
Et Ptolemææi fata reposta poli.
Salue sancte senex,natum quem rite parentem
Præfecit terris Delius Ausonijs.
Non te læthææ carpent obliuia ripæ;
Nec totum in cineres uertet auara dies.
Nec tibi plebeio ponetur in aggere bustum.
Niliacas dabitur uincere Pyramidas.
Quid tibi uictrices expectas Vmbria palmas?
Mœnibus has patriæ rettulit ille meæ.
Ille suis longum studijs,& laude fruatur:
Me iuuet in Dominæ consenuisse sinu.

ELEGIARVM

AD IOANNEM SANGRIVM PATRICIVM NEAPOLITANVM, DE SVO IMMATVRO OBITV.

SI me sæuus Amor patrijs pateretur in oris
Viuere, uel saltem matre uidente mori;
Vt, quæ uix uno nunc sunt ingesta libello,
Essent illa suis continuata locis:
Forsitan immites potuissem temnere Parcas,
Ductaque de pulla tristia pensa cholo:
Nec me plebeio ferret Libitina sepulchro;
Aut raperet nomen nigra fauilla meum.
Nunc cogor dulcesq; lacus, & amœna uireta,
Pieridumq; sacros destituisse choros:
Nec pote, quæ primis effudit Musa sub annis,
Emendaturo subdere iudicio.
Sic heu, sic teneræ sulcis resecantur aristæ:
Implumes nido sic rapiuntur aues.
Prò superi, tenues ibit Syncerus in auras?
Nec poterit nigri uincere fata rogi?
At tu, quandoquidem Nemesis iubet, optime Sangri;
Nec fas est homini uincere posse Deam:
Accipe concussæ tabulas, atq; arma carinæ;
Naufragijq; mei collige relliquias:
Errantesq; cie quocunq; in littore manes;
Taliaq; in tumulo carmina cæde meo.
Actius hic iaceo: spes mecum extincta, quiescit:
Solus de nostro funere restat Amor.

IN MALEDICOS DETRACTORES.

Qvid ruis in sacros temeraria turba poëtas?
  Sæuaq; mordaci prælia dente moues?
Desine sacrilega conuicia fundere lingua;
  Desine; pro populo stat Deus ipse suo.
Quis nouus in furias armat dolor? ite profani,
  Ite, nec immeritas conscelerate Deas.
An monet hoc Stygijs immersus Scuaa lacunis;
  Dum flens Eumenidum uerbera torta timet?
Illum olim tinctæ iuuerunt felle sagittæ:
  Nunc miserum facti pœnitet usque sui.
Parcite tam cari manes uiolare parentis,
  Per stupra, & talos, per cyathos'q; rogo.
Ars sua quenq; iuuet: non uos Helicona subire,
  Non fas uirginei polluere amnis aquam.
Scilicet hanc sumpto Iouiani Musa cothurno
  Hauriat; & magno digna Marone sonet.
Cui comes intactæ lustrans sacraria syluæ
  Altilius, docto pectore carmen hiet.
Nec minus & Musæ repetens monimenta iocosæ
  Compater, argutos ingerat ore sales.
Elysius'q; hedera comptus florente capillos,
  Rara, sed Aonijs concinat apta choris.
Extendat'q; armis titulos Aquiuiuus auitos;
  Et doceat nostras cernere castra Deas.
Ipse suæ referat Cabanilius ardua Troiæ
  Mœnia, & antiquos, Appula regna, lares.
Qui'q; uelut tenera surgit nouus arbore ramus
  Coruinus, quauis aure probanda canat.

Et qui Pierijs resonat non ultimus antris
Albinus, referat Principis acta sui.
Tu quoq; quid cessas doctis deflere querelis
Excidium patriæ culte Marulle tuæ?
Quiq; tot egregias animas, tot clara uirorum
Ingenia enixu format, alitq; suo;
Nectat honorata Maius sua dicta corona;
Tamq; pias ferulas, regia sceptra uocet.
Quin & rite suos genio Chariteus honores
Præbeat, & festas concinat ante dapes.
Aelius at blandæ fretus dulcedine linguæ,
Facunda totos conterat arte dies.
Nec te iam pudeat uenturo ostendere sæclo
Eloquij uires Scala diserte tui.
Certent socraticis Zenonis scripta libellis;
Cuius apis uernos intulit ore fauos.
At tu castalijs non inficiande choreis,
Castalidos Carbo nunc cane regna tuæ.
Te quoq;, quem gemina mulcet sapientia lingua,
Parde iuuet studijs inuigilare tuis.
Atque alij, quorum doctas it fama per aures,
Extremo properent uincere fata die.
Nos quoq;, si magnus non auersatur Apollo,
Cantemus Nymphas, capripedesq; Deos.
Nam bene thespiacas, liuor licet audiat, undas
Nouimus; & dextro pressimus antra pede.
At uos incautis socijs aconita parate;
Et furtis miseras extimulate domos:
Oedipodisq; modo, thalamos fœdate paternos;
Si modo dat certum uulgus habere patrem:

Nocturnisq; dolis agitate, & cædibus urbem;
 Perq; fora infestam reddite, perq; uias.
Hæc studia, has artes primis didicistis ab annis,
 Non Aganippææ tangere fila lyræ.
Nam neq; Calliope uobis, nec dexter Apollo
 Permessi sanctos exhibuere lacus:
Dira sed Alecto gemina comitata sorore
 Pocula cœnoso de Phlegetonte tulit.
Ni mirum hinc nigro mores, & carmina tabo
 Pallent; & fœdo liuor in ore sedet.
Fallor, an hos nobis misit grauis Aetna cyclopas:
 Mitis & hanc sentis tu quoq; terra luem?
Heu mea Parthenope quæ te contagia lædunt?
 Talia tu nunq̃ gignere monstra soles.
Dij patrij, quorum monitis huc aduena classis
 Appulit, Euboicas constituitq; domos:
Littoribus talem nostris auertite pestem;
 Mœnia felici si posuistis aue.
Vosq; umbræ insontes, quas iam lethale uenenum
 Ante diem stygias ire coëgit aquas:
Vltrices huc ferte faces; fumoq; sequaci
 Authores uestræ sollicitate necis.
Et uos ò uatum certissima numina, Musæ,
 Numina carminibus non uiolanda meis,
Parcite, si uestras nunc primum læsimus aures:
 Iusta lacessita sumpsimus arma manu.

ACTII SYNCERI SANNAZARII ELEGIARVM LIBER SECVNDVS AD ALFONSVM FERDINANDI FIL. ARAGONEVM SICILIAE REGEM.

a LFONSE, Inuicto laus accessura parenti,
Hesperios inter non leue nomen auos:
Quid me laudatos Parnasi mittis ad amnes?
Obruitur largo flumine nostra sitis.
Gloria Virgilio est, currus, atq; arma referre:
Nasonis medio fata in amore mori.
Battiaden docti sectatur Musa Properti;
Flaccus pindaricos diuidit aure modos.
Passeris exequias fracto canit ore Catullus.
Tu Nemesim laudas culte Tibulle tuam.
Omnia non uno desudant esseda campo:
Noster in exiguo tramite currit equus.
Si me castalia docuisset Phœbus in umbra;
Oraq; Gorgonea nostra rigasset aqua;
Me'q; uel Aeschyleo donasset Musa cothurno;
Et foret in nostro grandior ore sonus:
Non ego Phasiacæ canerem certamina pubis,
Aequora non prima sollicitata rate;
Non coniuratos subuertere pergama Reges,
Non Troiæ profugos post duo lustra deos;
Thebanas'ue acies, fratrum'q; immitia bella,
Sæuaq; discordi funera rapta pyra:
Te'q;, tuos'q; meo celebrarem carmine: nec me
Pignore tam grato dulce grauaret onus.

Nam canerem uictosq; duces, hispanaque regna,
　Horridaq; à proauis bella peracta tuis;
Demissumq; genus antiqua ab origine Regum;
　Quantaq; magnanimi gesta feruntur aui,
Dum Lybiæ tractus, ueteres Carthaginis arces,
　Lotophagum dites & populatur agros;
Reginæ accitu mox Itala regna secutus,
　Calcidicasq; arces, Parthenopemq; subit.
Sed quoniam instabiles animos muliebria uersant
　Pectora; suspectos deserit ille lares;
Ac patriæ petit arua suæ; nec longa moratus
　Vltores rursum ducit in arma Deos;
Obsessamq; intrat nymphis comitantibus urbem,
　Quâ per operta uagus labitur antra liquor.
Aurea quin illo dicunt sub Rege fuisse
　Secula. felices, qui meruere frui.
Quid patris inuictas acies, quid concita dicam
　Classica per campos Daunia terra tuos:
Disiectosq; duces, populataq; castra, neq; ullis
　Clara magis Regum prælia temporibus.
O mihi supremos si Parca indulserit annos;
　Quanta canam; quantus uox mea plausus erit.
Tunc ego Mæonios ausim perrumpere fonteis,
　Sæuaq; terribili bella tonare tuba.
Vtq; alios sileam; tua fortia facta referrem;
　Proueherentq; animos tot monumenta meos:
Vt puer extremas regni percurreris oras,
　Lustratis referens præmia littoribus:
Et male pacatos sedaueris ante tumultus,
　Quàm patrijs hostes finibus expuleris.

Primus honos, forti defensos milite Locros
 Seruasse, & muros urbs Meliboea tuos.
Necnon marte pari summas Caulonis in arces
 Venisse, in'q; suo templa sacrata iugo;
Templa Deae, uastis late quae praesidet undis,
 Vna Iouis coniux fida, soror'q; Iouis.
Testis Chratis erit, testes Sybaritides undae,
 Oraque, quae fluctus prospicit Ionios.
Adde, quòd Hetruscos oppleueris agmine campos;
 Et tibi captiuis fluxerit Arnus aquis:
Tot'q; pharetratas, Turcarum corpora, turmas
 Ausonijs dederis manibus inferias.
Gratia dijs Italis; praerupta Ceraunia, & arces
 Butroti, nostras pertimuere minas:
Captiuum'q; ducem, fractos'q; aspeximus arcus,
 Detulit huc domita quos tua classis aqua.
Hinc Ligurum furias, compressaq; iurgia ferro,
 Gallicaq; in partes oppida uersa duas.
Ipse ego quae uidi, referam: scit Thuscula tellus,
 Quae'q; cadit summo lympha Aniena iugo.
Nam duce te, latios ferro dum subruis agros;
 Tempora militiae prima fuere meae.
Bis nomentanas, bis magni Tyburis arces
 Vidimus ad nostros proijcere arma pedes:
Cum iam sit media trepidatum pene Subura;
 Et Capitolino uota parata Ioui.
Nec semel (ut fatear) Collinae ad limina portae
 Fregimus armatos reppulimus'q; duces.
Parce tamen ueneranda parens, si iusta secutus
 Signa sub Alfonso; Rex erat ille meus.

Lanuuium infelix, fatis contraria nostris
    Terra, potes certas tu uariasse uices.
Nam quòd ad hostileis flexit uictoria partes:
    Fortunæ magis hoc, q̃ fuit artis, opus.
Ille sed Eridani ripas non fractus in altas
    Contendens, caræ regna sororis adit:
Metatus'q; locum castris, insubria passim
    Fudit, & Euganeis agmina missa iugis.
Dicite Io populi, turmas spectastis ouanteis;
    Et per uictrices fœdera iuncta manus.
Ipse quoq; haud sileat quos cedere Farsarus hostes
    Risit, & exutum uertere terga ducem.
Heus ubi nunc Roberte tuæ uoces'q;, minæ'q;,
    Campani peteres cum tibi iura soli?
Iam nostros Reges, iam sternere cuncta parabas:
    Nunc fuga degeneres arguit ecce metus.
Hortaris'q; tuos dimittere signa maniplos,
    Heu pudor, & longæ præmia militiæ.
Hos tamen ille pius, quamuis diuersa secutos,
    Alfonsus miti fouit, & auxit ope.
Macte animo custos'q; hominum, macte optime Regum,
    Ausoniæ tu sol, tu pater unus ades.
Quid memorem pacis'q; artes, belli'q; labores,
    Perpetuum'q; animi tempus in omne decus?
Sed me formosæ deterrent iussa puellæ,
    Ne possim tantis inuigilare choris:
Et uetat asper Amor dulces contemnere curas;
    Cogit & inuiso subdere colla iugo.
Nec prosunt lacrimæ, nec uerba precantia mortem:
    Ille suas in me concutit usque faces.

Quare si nostri ueniet tibi nuncia lethi
Fama; triumphales iam prope siste rotas:
Atq; hæc ad cineres mœrens effare sepultos:
Sæuitia dominæ rapte Poëta iaces.

IN FESTO DIE DIVI NAZARII MARTYRIS, QVI POETAE NATALIS EST.

Ecce mihi totum lux expectata per annum
Iam redit; Aoniæ serta nouate Deæ.
Hæc me uitales genitum produxit in auras;
Iussit & erectum tollere ad astra caput.
Nunc mihi purpureis aram cumulate Hiacynthis:
Cingite & intexta limina nostra rosa.
Sic etenim coluisse decet geniumq́;, laresq́;:
Ferte coronato thura, merumq́; foco.
Tuq́; apio innexos dudum acceptura poëtas,
Splendida solenneis instrue mensa dapes.
Hic mihi puniceo Pontani Musa cothurno
Incipiet posito carmen hiare mero:
Naturæq́; uias, teneriq́; exordia mundi
Proferet; & certa cuncta obitura die.
Crassus at æterno frondis redimitus honore,
Soluat pieriis ora rigata modis:
Et mihi Linternumq́; uetus, placidumq́; Perinum,
Ostendatq́; atauí regna opulenta mei:
Regna male ad seros heu peruentura nepotes;
Dum uersat uarias sors inimica uices.

Altiliusq́;

Altilius'q; nouos superis laturus honores,
Pindaricæ feriat carmina docta lyra.
Sforciadum mox dicat, Aragonios'q; hymenæos:
Iure quibus cantus æquet Homere tuos.
Nec gemat exilium spartani Musa Marulli,
Ventura ad nostras ingeniosa dapes:
Verba sed antiqui reddat, numeros'q; Lucreti;
Dum magnis diuos laudibus accumulat.
Adde tuos Pudericæ sales; adde inclyta patris
Eloquia; adde animo tot bona parta tuo.
Iam'q; Panhormitæ lusus, & scripta recense,
Et Iouianææ tempora amicitiæ.
Hos inter meritis rediens Aquiuiuus ab armis,
Prodat honoratæ præmia militiæ:
Atque chori princeps docti argumenta Plutarchi,
Cum'q; suis referat dogmata principijs.
Ipse autem haud dubitet Cabanilius acta referre
Vel sua, uel magno iuncta parentis auo.
Nec Phœbo minus ipse suo, q̃ Marte probatus,
Phocaico pexas tingit in amne comas.
Tu quoque, quem iuuenem ueneror, dulcissime Garlon
Incipe iam docta plectra mouere manu:
Allifas'q; tuas mihi concine, dum uaga Lunam
Sydera per tacitum nocte sequuntur iter.
Talibus auspicijs geniales ducere cœnas,
Thespiadum'q; modis concelebrare iuuat.

IN CALENDIS IANVARIIS, AD FVSCVM.

e Xoritur lux alma; caput sol detegit aureum;
Qui toties nostros exhilarauit auos.
Exoritur: redit ecce anni melioris origo.
Quisquis ades, sancta concipe uoce preces.
Cingantur de more sacris fastigia templis,
Quæ uaga Sebethi Nais ab amne legit.
Ipse sui Ianus præpandat limina templi:
Cui geminum liquido stillet odore caput.
Illius & castas fument pia thura per aras:
Atque focos supra stet, uideatq; suos:
Nunciet & tibi Fusce nouos uirtutis honores.
Iam reor hæc animum uota fouere tuum.
Nec magis optaris, quas Lydius amnis arenas,
Quas uoluit flaui lympha superba Tagi.
Nec magis uberibus quicquid sibi colligit aruis
Mædus, & assiduo sole perustus Arabs.
Iusta precor: latiis utinam discedat ab oris
Hostis, & indecori uictus oberret equo.
Victus Hydruntinas cogatur linquere terras;
Et plangat nostram sanguinolentus humum.
Hæc ueniet lux Fusce tuis lætissima uotis;
Cum pax optatas ducet in urbe moras.

IN MORVM CANDIDAM

NVnc Erato uirides capiti subnecte corymbos;
Profer & auratæ fila canora lyræ.
Arboris umbriferæ casus referamus acerbos.
Non erat hæc nostro fabula nota solo.
Audiat, & molli cantantes protegat umbra
Ipsa; sed euentus asserat ante suos.
Olim baianis fuerat pulcherrima syluis
Naias, errantes figere docta feras.
Quam liquidus clausis Lucrinus sæpe sub antris
Optauit lateri iungere posse suo.
Nec semel illius pharetram laudauit, & arcum
Pastorum incultis fistula carminibus.
Testes cumeæ, testes linternides undæ,
Sanctaque gauranæ numina hamadryades,
Illam Syluanos, Panas'q; odisse bicornes,
Et quoscunque colit sylua, nemus'q; Deos.
Sed quid fata parant? solitis Morinna redibat
Montibus: hoc illi nomen, & omen erat:
Cum subita cœlum texit caligne nimbus;
Et multa canam grandine fecit humum.
Illa hyemem fugiens, diuersa per arua cucurrit,
Tecta caput sertis, grandine tecta caput.
Vallis erat prope sulfureos male peruia montes,
Candida quam graio nomine signat humus.
Hanc super excisis pendebat cautibus antrum,
Agricolûm hirsutis nota domus gregibus.
Pugnantes huc forte coëgerat impiger hircos
Semideus'q; caper, semicaper'q; Deus.

Quem procul ut uidit Nymphe; sic pectore toto
    Insequitur; tales & iacit ore sonos.
Quò properas ah dura, measq; ingrata querelas
    Despicis? aspectus ne fuge Nympha meos.
Mecum capreolos, mecum uenabere damas.
    Parebit iussis hoc pecus omne tuis.
Nil est, quod fugias: mihi, crede, recentia semper
    Pocula de niueo fagina lacte madent.
Semper picta rosis, semper contexta ligustris
    De nostro poteris munera ferre sinu.
Dixit. at illa uolans celeres præuertitur auras,
    Imbre nihil motos impediente gradus.
Iamq; petens tristesq; lacus, sterilemq; paludem,
    Consitaq; arbustis non minus arua nouis,
Aspicit exesi longe sub faucibus antri
    Obscurum cæco puluere noctis iter.
Huc, tanquam in latebras, se conijcit. haud minus ille
    Insequitur prædæ tractus amore suæ.
Iamq; patens cœlum rursus, Solemq; uidebat;
    Liquerat & montem post sua terga cauum:
Dextra pontus erat, præruptaq; saxa sinistra:
    Et iam defessam, iamq; premebat amans.
Protinus exclamans, Fer opem mihi Delia, dixit:
    Oraq; supremo diriguere sono.
Attulit auxilium Nymphæ Dea; seq; uocanti
    Præbuit: illa cadens sponte recumbit humi:
Fitq; arbor subito: Morum dixere priores;
    Et de Morinna nil nisi nomen habet.
Pes in radicem, in frondes iuere capilli;
    Et quæ nunc cortex, cærula uestis erat.

Brachia sunt rami; sed quæ nitidissima poma,
Quas male uitasti Nympha, fuere niues.
Fleuit Misenus, mutatam fleuit Auernus;
Fontibus & calidis ingemuere Deæ.
Quinetiam fleuere suis sebethides antris
Naiades, & passis Parthenopæa comis.
Sed tamen ante alios lacrimas in stipite fudit
Faunus; & hæc tristes addit ad inferias.
Inter syluicolas ò non ignota sorores,
Nunc morus, duris candida corticibus:
Viue diu; & nostros semper tege fronde capillos;
Cedat ut ipsa tuis Pinus acuta comis.
Tu nunquam miseræ maculabere sanguine Thysbes;
Immemor heu fati ne uideare tui.
Tu, nec fata negant, niueis uberrima pomis,
His olim stabis frondea limitibus:
Et circum pueriq; canent, facilesq; puellæ,
Ducentes festos ad tua sacra choros.
Hactenus insigni cecinit testudine Musa;
Aoniasq; uolans læta reuisit aquas.

AD BACCHVM.

b Acche bimater ades: sic sint tibi nexa corymbis
Cornua; sic nitidis pendeat uua comis:
Seu te nunc Thebæ, seu te nunc Ismarus horrens,
Siue habet umbrosis Naxos amica iugis.
Huc pater, huc propera frondenti candide thyrso;
Huc potius gressus dirige Bacche tuos.

Sed pallam iam pone grauem, pictos'q; cothurnos;
Et musto teneros tu quoque tinge pedes.
Tecum etiam Driades'q; Deæ, Satyri'q; bicornes
Adsint; & calamos, concauaque æra sonent;
Raucaq; subductis percurrant tympana palmis,
Bassaridum fusis turba uerenda comis.
Quas male festinans Silenus pone sequatur;
Et, procul ut maneant, subsideant'q;, roget.
Tum secum auriti fatum deploret aselli,
Incedet ferula dum titubante senex.
At Deus hortorum, cui uertice fixa rubenti
Canna tremit, sæuas falce repellet aues.
In medio crater cælato maximus auro,
Spumet inexhaustum, Lesbia dona, merum:
Et circum de more tuas caua tibia laudes
Intonet, appositas concelebret'q; dapes.
Ipse ego per'q; uias urbis, per'q; omnia passim
Compita, perpetuo sacra colenda feram.
Ipse gigantæo referam memorata triumpho
Nomina, & euantes, orgia læta, choros.
Nec sileam fuscas acies, gangetica regna,
Gestaque odoratis prælia littoribus.
Mox thalamos Ariadna tuos, tedas'q; iugales,
Quæ'q; nitet medio fixa corona polo.
Iam'q; pios ritus, indictaque sacra frequentans,
Instituam uirgas fronde uirente tegi:
Incedam'q; tuas uates tam magnus ad aras,
Quàm nec Virgilius, quàm nec Homerus erat.
Tu mihi sancte pater mordaces exime curas:
Nubilaque annoso pectora solue mero.

Tu mihi securos adige in præcordia somnos:
Afflatúq; iuua lumina fessa tuo.
Scimus enim quantos ineunte ætate labores
Pertuleris, quantos fulminis igne metus.
Infelix Semele quid munera poscis amantem,
Quæ tibi, quæ nato sunt nocitura tuo?
Posce Iouem, quæ digna tuis sint præmia uotis,
Posce: feres uotis præmia digna tuis.
Non tibi syluicolûm proles de plebe deorum,
Sed cui sint Phœbus, Mercuriusq; pares;
Sed quam Saturnus non dedignetur ab alto
Noscere; quam læto Iuppiter ore probet.
Salue cara patri soboles, mitissime diuûm:
Salue hominum requies, lætitiæq; parens:
Et faciles (si iusta peto) mihi prospice Musas:
Et me pacato numine dexter adi.

AD LVDOVICVM MONTALTVM SYRACVSANVM CAROLI CAES. SCRINII MAGISTRVM.

Ons altus nomen clarum tibi, siue niuosis
Nascenti dederit fertilis Aetna iugis;
Seu lustrata uagis Nebrodis saxa Napæis,
Siue Dionæo numine clarus Eryx;
Seu quòd olympiaco reptaris uertice; teq;
Pertulerit placido blanda Arethusa sinu:
Nobile frondoso defluxit nomen olympo,
Elæi referens sacra uetusta Iouis.

Seu mage quòd celsas puer exuperaueris alpes;
Dum patet in laudes belgica terra tuas:
Oceaniq; petis non explorata britanni
Murmura; nec canæ Tethyos antra times:
Exhaustos præferret ut illa ætate labores,
Aëria nomen uenit ab alpe tibi.
Quicquid id est, quicunq; huius tibi nominis author
Mons, & inaccessi uerticis asperitas:
Non mores, non facta, sed altæ mentis acumen
Vidit, & ingenij præuia signa tui.
Nam licet ipse animo nubes, & sydera uincas;
Cunctaq; sint sensu pene minora tuo:
Non te per duros aditus, rupeis'ue fragosas,
Sed per floriferum uallis adimus iter;
Vallis, perpetuo quam uestit gramine riuus;
Et quam uicini littoris aura fouet.
Hoc est, hoc (mihi crede) deos æquare merendo:
Hoc est æterni sceptra tenere Iouis.
Cætera mortaleis inter peritura labores
Desere, & hoc unum uita sequatur opus.

AD IVNIANVM MAIVM PRAECEPTOREM.

CVm tibi baianæ spectantur ab æquore nymphæ,
Stagnaque uicinis hospita littoribus;
Quâ uetus herculeos perduxit semita tauros,
Longius excluso concita claustra mari;
Quâq; iacet Baulos inter lucumq; Sibyllæ,
Et Prochytæ rectum per iuga tendit iter:

Nos hic (ut nosti) duræ parere puellæ
  Cogimur, & tristes ducere in urbe mores.
Nec tamen aut studijs animum intendisse seueris,
  Aut prodest sanctas excoluisse Deas.
Cumq; tot unanimes dederint mihi fata sodales;
  Auxilium, nemo est, qui mihi rite ferat.
Instat sæuus Amor, reficitq; in cote sagittas;
  Nec patitur presso colla mouere iugo.
Et licet assiduis tabescant pectora curis:
  Quærimus, unde queant tanta uenire mala.
Atq; utinam tristes Lachesis mihi finiat annos;
  Claudat & ætatis tempora dura meæ:
Aut aliquis, sæui quæ sit medicina furoris,
  Non uanus nostra cantet in aure Deus.
Sed iam laurigeris cessant oracula Delphis:
  Mutaque Cumeæ uirginis antra silent.
Nec Pan Mænalia reddit responsa sub umbra:
  Nocte licet pastor uiscera libet ouis.
Nec mihi chaonias spes est audire columbas:
  Corrigerumq; pudet fata referre Iouem.
Oblitasq; loqui iampridem Græcia quercus
  Mirata est posito conticuisse deo.
At tibi uenturos Mai prædicere casus
  Fas est, & mites consuluisse deos.
Nec tantum aut aræ fumos, aut nuntia sentis
  Fulgura, sed stygijs somnia missa locis;
Somnia, quæ miseram perturbant sæpe quietem;
  Dum mens incertis pendet imaginibus.
O' quotiens per te uanum posuisse timorem
  Me memini, & lætos continuasse dies.

Ò quoties, trepidus cum non spernenda putarem,
    In nostrum caui damna futura caput.
Sæpe meæ tibi cum narrassem uisa puellæ;
    Dixisti, certos haud procul esse metus.
Sæpe illam madidos lustrare in flumine crines
    Iussisti, & misto soluere farra sale.
Quòd si olim terris talem te fata dedissent,
    Spreuisset Thuscos Martia Roma uiros.
Nam te quis melius calidas deprendere fibras,
    Consulere aërias aut potuisset aues?
Illa triumphatum regeret nunc legibus orbem;
    Nec foret in cineres obruta pene suos.
Nec fera uidisset cannensis funera pugnæ;
    Aut aquilas parthos tam male ferre duces.
Scipiadum patrijs habitarent sedibus umbræ:
    Tanta nec hispanum conderet ossa solum.
Te duce, ueridicæ patuissent scripta sibyllæ;
    Non intellecto quæ nocuere deo.
Fortunate deûm interpres, quem sydera norunt,
    Cui superûm mentes explicuisse licet.
Non te lethali tetigit puer improbus arcu:
    Quamuis & dominos implicet ille deos.
Nec tibi securos rumpunt suspiria somnos:
    Fallaces Veneris despicis insidias.
At nos incertis cæci iactamur in undis:
    Ducimus & nullo tempora consilio.
Et quisquam mihi nunc longos optauerit annos,
    Cum uideat uitæ tædia tanta meæ?
Non me Sisyphio superent impulsa labore
    Saxa; nec infernis dolia adacta uadis.

Et Tityi rostro cedet mihi uultur obunco,
Pomaque lethæis risa sub arboribus.
Vos igitur, qui me uictum iam fletis amici,
Sic mea compositis cædite busta notis.
Actius hic situs est: cineres gaudete sepulti:
Iam uaga post obitus umbra dolore uacat.

IN DOMINAE NATALEM AD IVNONEM.

IVnoni fer sacra, nouas lege musa coronas:
Natalis dominæ iam mihi festus adest.
Ipsa sed imprimis solennes indue cultus:
Et mihi purpurea tempora cinge rosa.
Vtq; aliquid gratas diuæ meditemur ad aras,
Affer inauratæ garrula plectra lyræ.
Tu quoque uita tuos auro subnecte capillos:
Plurimaque in niueo pectore gemma micet.
Hæc mihi te mea lux seros promisit in annos,
Hæc mihi te certam iussit habere dies.
Quanta mihi hac primum fulserunt gaudia luce?
Quantus in hoc uno tempore uenit honos?
O` mihi Erythræis merito signanda lapillis:
O` mihi delicias inter habenda meas.
Quisquis ades, bona uerba, & lætos edite cantus;
Libaque de siculo dulcia melle date.
Alba mihi uestis nullo uiolata ueneno
Adsit, & in geminos defluat apta pedes.
Ante aram uiridi texant umbracula quercu
Formosis Dryades, rustica turba, comis.

Phœbus odorata circum tegat atria lauro:
  At myrto duplices tu Cytheræa fores.
Ipsa Arabum merces Niseia turba ministret:
  Lenæus'q; ferat Naxia uina pater.
Omnia sint lætis operata ex ordine sacris:
  Et cœlum niueis constrepat alitibus.
Magna parens Iuno, centum comitata ministris,
  Huc ades; & uotis annue Diua meis.
Vos quoq; per uacuum quæ luditis aëra, nymphæ,
  Cingite felici nubila summa choro.
Scilicet euentus hæc sint bona signa futuri:
  Hæc eadem plenæ nuntia lætitiæ.
Ipse ego uestra sequar iucundo gaudia plausu;
  Et peragam uarios ore, manu'q; modos:
Quin etiam sertis, & thure calentibus aris,
  Excipiam sancta numina uestra die.
At tu natalis, nullos non fauste per annos,
  Semper honorata luce serenus eas.
Quod'q; opto, innumeras (siquid prece posse putamur)
  Cumææ uincas uatis olympiadas.

AD RVINAS CVMARVM VRBIS VETVSTISS.

h Ic, ubi Cumææ surgebant inclyta famæ
  Mœnia, Tyrrheni gloria prima maris;
Longinquis quò sæpe hospes properabat ab oris,
  Visurus tripodas Delie magne tuos;
Et uagus antiquos intrabat nauita portus,
  Quærens Dædaliæ conscia signa fugæ:

(Credere quis quondam potuit, dum fata manebant?)
Nunc sylua agrestes occulit alta feras.
Atque ubi fatidicæ latuere arcana sibyllæ,
Nunc claudit saturas uespere pastor oues,
Quæq; prius sanctos cogebat Curia patres,
Serpentum facta est alituumq; domus.
Plenaque tot passim generosis atria ceris,
Ipsa sua tandem subruta mole iacent.
Calcanturq; olim sacris onerata trophæis
Limina: distractos & tegit herba deos.
Tot decora, artificumq; manus, tot nota sepulchra,
Totq; pios cineres una ruina premit.
Etiam intra solasq; domos, disiectaque passim
Culmina setigeros aduena figit apros.
Nec tamen hoc graijs cecinit Deus ipse carinis:
Præuia nec lato missa Columba mari.
Et querimur, cito si nostræ data tempora uitæ
Diffugiunt? urbes mors uiolenta rapit.
Atque utinam mea me fallant oracula uatem:
Vanus & à longa posteritate ferar.
Nec tu semper eris, quæ septem amplecteris arces:
Nec tu, quæ medijs æmula surgis aquis.
Et te (quis putet hoc?) altrix mea durus arator
Vertet; &, Vrbs, dicet, hæc quoque clara fuit.
Fata trahunt homines. fatis urgentibus, urbes,
Et quodcunque uides auferet ipsa dies.

MALA PVNICA.

Qvid miser externas perquiris Nauita gentes?
  Et tam longinquo gurgite quæris opes?
Nec te uentorumq́; minas, pelagiq́; procellas,
  Non piget ignotæ damna subire uiæ.
Aspice, quàm tenui uelemus cortice gemmas.
  Iam tibi, quicquid habent littora rubra, damus:
Seu uis purpureos roseo fulgore Hyacinthos:
  Infensam Baccho siue Amethyston amas:
Ardentes seu quæ torres imitantur, & ignes:
  Seu mage diluto lumine chrysolithos.
Sed rude diuitias extollit uulgus inanes:
  Nec meminit, quantis sit caput inde malis.
Diuitiæ fera bella uiris, lethumq́; tulerunt.
  Nam prius æterna pace uigebat humus.
Diuitijs natoq́; pater, natusq́; parente
  Cæditur, & caro fratre uerenda soror.
Nec tantum sæuæ tractant aconita nouercæ:
  Sed iugulat partus mater auara suos.
Adde, quod & gemmæ solo fulgore probantur;
  Adscitusq́; illis quæritur arte decor.
At nobis natura oculos tardare tuentes,
  Et dedit, arenti pellere ab ore sitim.
Nec nostræ populos armant in prælia gemmæ;
  Nec suadent magnos clam uiolare Deos.
Sed semper placidis uisunt conuiuia mensis:
  Stant ubi iucundo pocula plena mero.
Illic nos teneræ uir porrigit ipse puellæ,
  Porrigit & cupido fida puella uiro.

Pacis opus sumus, & pacati munus amoris;
Quod capit à Satyro Nais amata suo.
Nec temere, infernis cum nos libasset in hortis,
Noluit ad matrem nata redire suam.
Nos quoque, dum libycos errat Pomona per agros,
Obstupuit pleno fracta rubere sinu:
Ac rarum mirata decus, mirata liquorem,
In sua de patrio transtulit arua solo.
Ergo Puniceæ laus hæc, & gloria syluæ,
Vincere gemmiferi lucida dona maris;
Pallentiq; graues depellere corpore morbos;
Aegraque Pœonijs ora leuare modis.
Quod nec Erythræi præstabunt littora ponti,
Non opibus pollens indica terra suis.
Tu uero, duplici fulgent cui tempora lauro,
Militiæ, & sacri Dux Aquiuiue chori:
Accipe nos, laudum contentus luce tuarum:
Muneraque inuisæ despice luxuriæ:
Et seu carminibus, seu delassaberis armis;
Diluat exundans hæc tibi gemma sitim.

ACTII SYNCERI SANNAZARII ELEGIARVM LIBER III. AD FEDERICVM FERDINANDI FILIVM, ARAGONEVM, SICILIAE REGEM.

ERGO Ego fallaci tantum seruire puellæ
Natus, & aduerso semper amore queri?
Nec me pieria spectabit Phœbus in umbra
Inter certantes carmina ferre choros?
Quâ densos Helicon saltus, collesq; uirentes
Pandit; & Aonidum perluit antra liquor;
Dispositæq; iugis intexunt serta puellæ;
Pendentesq; sonant per caua saxa lyræ.
Iam libet intactis haurire è fontibus undam;
Et lustrare sacrum, quâ uia nulla, nemus.
Ardua sunt tentanda: nouas en carmina uires
Sumite: per durum gloria anhelat iter.
Nunc opus est alia crinem compescere fronde:
Nil mihi cum sertis Bacche iocose tuis.
Ipse audax uirides Parnasi in uertice lauros
Decerpam, aut sylvis Pinde canore tuis.
Ipse lyram nullo percussam pollicis ictu
Suspendam ex humeris, præmia rara, meis.
Non ego nunc molles meditor lasciuus amores:
Nec iacio ad surdas carmina blanda fores.
Maior ad heroos me subleuat aura cothurnos:
Maior & in nostro personat ore deus.

Lætus

Lætus ades Federicæ: tuas ex ordine laudes
   Exequar: auspicijs fama petenda tuis.
Nam quanq̃ antiquis Regum bene fulta triumphis
   Stat domus; & tantis se tibi iactat auis:
Maiorum tua non titulis innixa recumbit
   Gloria, nec priscis gestit imaginibus:
Sed certat magnos uirtus ante ire parentes,
   Aeternum & uera laude parare decus.
Nec tua facta olim titulo breue marmor habebit.
   Immensum magni carminis illud opus:
Seu te quis teneris puerum miratus ab annis,
   Aetatis referat tempora prima tuæ:
Seu casus rerum uarios, durosq; labores,
   Exhausta & sæuo prælia marte canat.
Egressum uix dum cunis Aeneia nutrix
   Sensit, & aduentu mota repente tuo est:
Terq; deos uenerata, caput ter substulit urna;
   Et tandem Phrygio lingua uoluta sono est.
En iterum sol magne, meæ post diruta Troiæ
   Pergama, post latios spes mihi surgit auos.
Hac ætate uagi quondam per prata Scamandri,
   Aenean uidi ludere sæpe meum.
Nec tu maior, eras cum iam post fata Creusæ
   Reptares gremio pulcher Iule meo;
Certaresq; iocis curas mihi demere aniles,
   Deducens blandas nostra per ora manus.
His tamen auspicijs Albanæ ad sydera turres
   Creuere, & rerum maxima Roma caput.
inc Decios, Fabiosq;, hinc pectora dura Catones
   Vidimus, & fasces Brute seuere tuos.

Vidimus & ductos non uno ex hoste triumphos,
Auctaq; iulæis stemmata Cæsaribus.
Ingredere ò, felix'q; subi pede nostra secundo
Mœnia; propensos & uenerare deos.
Ingredere; Antiphatæ pollens tibi regia seruit,
Et Lestrigonio limina tuta metu.
Sit Ioue Creta potens; sint clari ab Apolline Delphi;
Laudet Amiclæos Tænaris ora duces.
Alciden, Bacchum'q; ferant ad sydera Thebæ:
Terra rudimentis nostra beata tuis.
Nam te, dum rapidos arcet de finibus hostes;
Ardua magnanimus misit in arma pater.
Auspice te, nostræ nullis incursibus arces,
Succumbent nullis littora nostra minis.
Sed bene habet; cessere metus, cessere pericla:
Barbarus hostiles ad sua uertit equos.
Iam iuga, iam lati respirant undique campi:
Nec tuba ueliferas concitat ulla rates.
Tu tamen ad patrios reuocabere uictor honores;
Maternos'q; sinus, Parthenopem'q; petes.
Mox Salentinos ibis metator in agros,
Quà secat Oebalia culta Galesus aqua.
Sed quò liuor edax non irruis? ecce repente
Fata iubent longas te procul ire uias;
Romanum'q; patrem, sacras'q; inuisere sedes,
Imprimis magnos promeruisse deos.
Tum pontes, arcus'q; ducum, delubra, uias'q;,
Cum'q; suis cernes structa theatra foris.
Interea naticanas numerare per ædes
Tot signa artificum, tot monumenta licet.

Mox Veios, ueteresq́; Vmbros, fortesq́; Sabinos
 Transgresso, Adriacum stat superare latus,
Aemiliæq́; domos, Apenninumq́; niualem,
 Et Phaëtonteo proxima regna Pado.
Quis sumptus Leonora tuos, quis publica dicat
 Munera, Atestinis edita principibus?
Iam ueteres superas diues Ferraria ludos;
 Aurea dum celeri præmia ponis equo;
Effigiesq́; deûm, spectandaque signa per aras
 Extruis, & uarijs pegmata celsa locis.
Quis rursum Venetæ miracula proferat urbis?
 Vna instar magni quæ simul orbis habet.
Vna Italûm Regina, altæ pulcherrima Romæ
 Aemula, quæ terris, quæ dominaris aquis.
Tu tibi uel reges ciues facis. ò decus, ò lux
 Ausoniæ; per quam libera turba sumus:
Per quam barbaries nobis non imperat; & sol
 Exoriens nostro clarius orbe micat.
Proxima sunt Gonsaga tuæ spectacula terræ,
 Donaque per magnos ante parata duces.
Mantua queis, largóq́; exultat Mincius ore,
 Ausus spumiferum tollere ad astra caput.
Mincius æterni sacrum geniale Maronis;
 Cui cedit flauo lucidus amne Meles.
Hinc populos Ticine tuos spectare licebit,
 Dictaque lanigeræ mœnia pelle suis,
Taurinosq́;, altasq́; alpes, Pœninaque castra,
 Et Rhodanum, & ripas magne Lemanne tuas.
Inde per immensum lati spatiabere campi;
 Ostendit sacrum Mons ubi iura nemus.

Et ueteres felix custodit Claudius arces,
 Claudius æternæ conciliator opis.
Hic formidatas acies, ipsumq; uidebis
 Elatum longa prosperitate ducem.
Finitimis dum bella parat, tibique arma, uirosq;
 Commendans, magni ius dabit imperij,
Nimirum ingeniumq; sagax miratus, & artes,
 Quæq; dabis mentis plurima signa tuæ.
Quapropter medijs generum te deligit armis,
 Pollicitus natæ spemq;, torumq; suæ.
Ac uelut Oenomai currus, astumq; secutus,
 Eludet pacti fœdera coniugij.
Sed male ut Oenomao currus cessere, doliq;;
 Perfidiæ pœnas sic ferus iste luet.
Ter uictus, ter iam castris exutus ab hoste,
 Postremo miseram corruet ante diem.
Nam deiectus equo, fossaq; inuentus in alta,
 Obscœnam turpi sanguine tinget humum.
Nec iam erit, extremos funus qui curet ad ignes;
 Non lapis, incisis qui tegat ossa notis.
Tu celsus, tu sublimis, tu uictor honorem
 Accipies; tibi quem Gallia tota dabit;
Bisq; tuis referet superatos Lingonas armis,
 Ductaque bis pulsos signa per Eluetios:
Præterea quantum populorum Mosa coërcet;
 Quantum cærulea Rhenus inundat aqua.
Atque erit is nostræ gentis uigor; omnia credi
 Vt possint iusto succubuisse metu.
Hic ego te, laudesq; tuas fortissime Iuli
 Non sileam, & ualida prælia gesta manu.

Quem titulis Aquiuiua domus præluſtribus ornat;
Mortalesq; inter, ſemideosq; locat.
Et iam militiæ moles tibi creditur omnis;
Omnia ſub leges allicis ipſe tuas.
At te patrato iuuenum pulcherrime bello
Tempus erat patrijs dona tuliſſe Deis;
Mendacisq; ſimul faſtus, odiumq; tyranni
Cum prope defenſo deſeruiſſe ſolo.
Eia age rumpe moras, inuiſaq; caſtra relinque;
Fidaq; magnanimi limina regis adi.
Cui uel ad Oceani fines tot littora parent;
Iuraque dant ſceptri Celtica regna ſui.
Hic tibi felices tedas, certosq; hymenæos
Expediet, tutas & ſimul addet opes.
Teſtis erit Liger, Aruernis qui fuſus ab antris
Libera deuexum per loca findit iter.
Interea patrem, campanaq; tecta reuiſe,
Debitaq; auſpicijs hei mihi regna tuis;
Debita, ſed fatis cito iam ceſſura malignis;
Euertet tantas cum ferus hoſtis opes.
Dij maris hetruſci, per quos Tyberinus, & Arnus,
Macraque cæruleis iungitur altus aquis;
Dum redit in patriam iuuenis, tot honoribus auctus,
Candida felici ſoluite uela noto.
Vosq; citæ puppes iuſſum properate per æquor:
Fata dabunt iſtas ſæpe iterare uias:
Nec ſemel hos tractus, Ligurumq; uidebitis oras,
Aut Vari infauſtum fluminis hoſpitium,
Vallatosq; ſinus ſcopulis, Torocentia clauſtra,
Et ſparſas medijs Stechadas æquoribus.

Denique Phocaicos'q; sinus, Mario'q; refossum
Littus, & antiquæ mœnia Massiliæ.
Donec fatales Turonum accedere muros
Permittant uestro fata sinistra duci.
Ah Liger, ah nimium lacrimis urgende meorum,
Qualia spectabis flumine busta tuo;
Busta, quibus magni ponant diademata reges;
Grataque solenni flore parentet humus.
Atque aliquis latio ueniens nouus hospes ab orbe,
Portet honoratas munus ad inferias;
Et dicat; Federice tuorum hic meta laborum
Hæsit. habet nostros hæc breuis urna deos.

QVOD PVERITIAM EGERIT IN PICENTINIS, AD CASSANDRAM MARCHESIAM.

Est Picentinos inter pulcherrima montes
Vallis: habet patrios hic pia turba Deos.
Quam super hinc cœlo surgens Cerretia rupes
Pendet: at huic nomen Cerrea sylua dedit.
Parte alia sacræ respondent saxa Tebennæ;
Qui'q; rigens Merulæ nomine gaudet apex.
Et circum nigra late nemus accubat umbra,
Plurima quâ riguis effluit unda iugis,
Semiferi, si uera canunt, domus horrida Fauni;
Conuectant auidæ quò sua lustra feræ.
Accipit hic tergo formosum bucula taurum:
Accipit immundum sima capella marem.

Mille tori Dryadum, satyrorum mille recessus,
Antraque syluicolæ grata latebra Deæ.
Viuula nomen aquæ, tenuiq; subuncula riuo,
Et quæ de gelida grandine dicta sonat.
Huc mea me primis genitrix dum gestat ab annis,
Deducens caro nupta nouella patri;
Attulit indigenis secum sua munera diuis,
Imprimis docto florea serta gregi.
Grex erat Aonidum cœtu comitata sororum
Ipsa sui princeps Calliopea chori.
Delius argutis carmen partitus alumnis,
Flectebat faciles ad sua plectra manus.
Atque hic me sacro perlustrauere liquore;
Cura quibus nostræ prima salutis erat.
Tum lotum media puerum statuere chorea;
Et circum fusis obstrepuere sonis.
Denique præcinctumq; ederis, & uirgine lauru,
Ad citharam dulces edocuere modos.
Tantus erat lætis auium concentus in agris,
Vt posses ipsos dicere adesse deos.
Venerat omne genus pecudum, genus omne ferarum,
Atque illa festum luce habuere diem.
Tunc ego pastorum numero, syluestria primum
Tentaui calamis sibila disparibus.
Deductumq; leui carmen modulatus in umbra,
Innumeros paui lata per arua greges.
Androgeumq;, Opicumq;, & rustica sacra secutus,
Commoui lacrimis mox pia saxa meis,
Dum tumulum caræ, dum festinata parentis
Fata cano, gemitus dum Melisea tuos.

Ac tacitas per operta uias rimatus, & antra
Inspecto, & uarijs flumina nata locis.
Mox maiora uocant me numina: scilicet alti
Incessere animum sacra uerenda Dei;
Sacra Dei Regis'q; hominum, domini'q; Deorum,
Primæuum sanctæ relligionis opus;
Nuncius æthereis ut uenerit aliger astris,
Dona ferens castæ uirginis in gremium.
Quid referam caulas'q; ouium, lusus'q; canentum
Pastorum, & Reges Arsacis ora tuos?
Nec minus hæc inter piscandi concitus egit
Ardor in æquoreos mittere lina sinus;
Fallaces'q; cibos uacuis includere nassis;
Atque hamo undiuagos sollicitare greges;
Quãdoquidem salsas descendi ego primus ad undas,
Ausus inexpertis reddere uerba sonis.
Quid referam molles'q; Elegos, miserabile carmen,
Et superis laudes non sine thure datas?
Quæ'q; alijs lusi numeris, dum seria tracto,
Dum spargo uarios per mea dicta sales.
Multaque præterea, dilectæ grata puellæ,
Adscisco antiquis rursus Hethrusca modis.
Vt sileam nunc impensos tot regibus annos;
Tot data belligeræ tempora militiæ:
Et sileam uexata malis mea corpora morbis,
Vix'q; Machaonia restituenda manu.
Adde graues populi'q; fugas, procerum'q; ruinas,
Inflicta & miseris urbibus exilia.
Ipse per infestos tecum Federice labores
Multa adij terra, multa pericla mari.

Tuscorumq; uadis, Ligurumq; exercitus undis,
  Postremo littus Massiliense subi.
Iam Rhodanum, Volcasq; feros, uocontiaque arua
  Legimus, & fines belgica terra tuos.
Bisq; pruinosas cursu superauimus alpes:
  Bis metas magni uidimus Oceani.
Atque hic te tandem defleuimus optime Regum;
  Quantum Hecube natos fleuerat ipsa suos;
Quantum discissis fratres Cassandra capillis,
  Andromacheq; sui dum legit ossa uiri.
O` fatum infelix, ò sors male fida, quid illic
  Egimus? ò tristi mersa carina loco.
Cum nullum interea frugis genus imbre, uel æstu
  Redderet ingenio Musa uocata meo.
Et iam miramur, longo si pressa labore
  Amisit uires paruula uena suas.
Ipse Deum simul, atq; hominum celebrator Homerus
  Deficeret, ne dum segnis, inersq; lyra.
Deficeret pater ipse, & carminis auctor Apollo;
  Pegasidum sacras qui tenet unus aquas.
Ergo, tanta meæ cum sint dispendia uitæ
  Facta; potes nostram quisque dolere uicem;
Quòd non ingenio, quòd non proficamus arte;
  Quòd mea sit longo mens prope uicta situ:
Quòd mala subrepens imos ceu pestis in artus
  Irruerit, fracto corpore, segnities;
Nec pote iam lapsæ studium reuocare iuuentæ;
  Ingenij cum sit tacta ruina mei.
Tu saltem bona posteritas ignosce dolori;
  Qui facit, ut spreto sit mea fama loco:

Musarum spolier'q; bonis, & nomine claro
Vatis; & hæc ultro credar habere mala.
Profit, amicitiæ sanctum per sæcula nomen
Seruasse, & firmam regibus usque fidem.
Vos'q; uel ignauo, uel tardo parcite amici;
Cui natura suas dura negarit opes;
Dum tamen ambitione mala, atque libidine turpi,
Et caream inuisæ crimine auaritiæ.
Tu quoque uel fessæ testis Cassandra senectæ,
Quam manet arbitrium funeris omne mei;
Compositos tumulo cineres, atque ossa piato.
Neu pigeat uati soluere iusta tuo.
Parce tamen scisso seu me mea uita capillo;
Siue: sed heu prohibet dicere plura dolor.

DEOS NEMORVM INVOCAT IN EXTRVENDA DOMO.

d Ii nemorum saluete: ego nos de rupe propinqua,
De summis patriæ mœnibus aspicio:
Aspicio, uenercor'q;; cauæ mihi plaudite ualles;
Garrula uicinis perstrepat aura iugis.
Vos quoque per'q; focos felicia dicite aues
Verba, per intectas flore decente uias.
Victima solennes eat inspectanda per aras,
Turbaq; palladia fronde reuincta comas.
Mos'q; ut ab antiquæ repetatur origine Romæ,
Exterior forda cum boue taurus aret.
Ac prius infosso tectum quàm cingere sulco
Incipimus, iustos thure piate Deos.

Nulla per obductum decurrant nubila cœlum:
  Candidaque augustum concinat omen auis.
Exurgat paries, uentos qui pellat, & imbres;
  Qui multa circum luce serenus eat.
Adsit dispositis series concinna columnis;
  Quæq; ornet medias crebra fenestra fores.
Ipse biceps primo custos in limine Ianus
  Occurrat lætis obuius hospitibus.
Protinus à dextra sacræ, mea turba, sorores
  Cingant uirgineis atria prima choris.
A' leua nitidis stratum Pythona sagittis
  Miretur posita Cynthius ipse lyra.
Aedibus in medijs parui sinus amphitheatri,
  Visendas Regum præbeat historias.
Ac primum triplici sese defendat ab hoste
  Fernandus rapido iam metuendus equo.
Alfonsusq; pharetratas, dira agmina, gentes
  Cogat Hydruntinis cedere littoribus.
Tum iuuenis Rex ipse, & Regum insignibus auctus
  Alpinos adigat linquere castra duces.
Postremo Federicus, auito lætus honore,
  Dalmaticas grandi classe refringat opes.
Infestosq; Deos, metuendaque iura minatus,
  Indicat nato bella gerenda suo.
Hic bene conueniens membris uariantibus ordo
  Aspiciat celebreis è regione situs.
Exhædræ, Xistiq; Tablinum, Hypocausta, Dietæ,
  Et quæ priuatis usibus apta uelim.
Atque aliæ occasus, aliæ uertantur in ortus,
  Quæq; habeant Borean, quæq; inhibere Notum.

Iungantur longis quadrata obliqua rotundis:
  Et capiat structos plurima cella toros.
O' studijs placitura meis, ò mille per artes
  Ocia pierijs nostra iuuanda modis.
Hic ego tranquillo transmittam tempora cursu;
  Dum ueniat fatis mitior hora meis.
Viximus erumnas inter, lacrimosaque Regum
  Funera: nunc patria iam licet urbe frui:
Vt quod tot curæ, tot detraxere labores,
  Restituat uati Parthenopea suo.

FINIS.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, EPIGRAMMATON LIBER PRIMVS.

AD FEDERICVM REGEM.

SCribendi studium mihi tu Federice dedisti,
Ingenium ad laudes dum trahis omne tuas.
Ecce, suburbanum rus, & noua prædia donas:
Fecisti uatem, nunc facis agricolam.

AD VILLAM MERGILLINAM.

Rupis o sacræ, pelagiq; custos,
Villa Nympharum domus, & propinquæ
Doridos, Regum decus una quondam,
Deliciæq;;
Nunc meis tantum requies camœnis;
Vrbis inuisas quoties querelas,
Et parum fidos popularis auræ
Linquimus æstus:
Tu mihi solos nemorum recessus
Das, & hærentes per opaca laurus
Saxa: tu fontes, Aganippidumq;
Antra recludis.
Nam simul tete repeto; tuasq;
Sedulus mecum ueneror Napæas:
Colle Mergillina tuo repente
Pegasis unda

Effluit de qua chorus ipse Phœbi,
Et chori Phœbus pater, atque princeps,
Nititur plures mihi iam canenti
Ducere riuos.
Ergo tu nobis Helicon, & udæ
Phocidos saltus, hederis'q; opacum
Thespiæ rupis nemus, & canoro
Vertice Pindus.
I puer, blandi comitem laboris
Affer é prima citharam columna;
Affer & flores; procul omnis à me
Cura recedat.
Principis nostri decus, atque laudes
Fama, per latas spaciata terras,
Euehat, quâ sol oriens, cadens'q;
Frena retorquet;
Quâ'q; non notos populos, & urbes
Damnat æternis Helicæ pruinis;
Quâ'q; feruentes cumulos arenæ,
Dissipat auster.
Ille crescentes ueneratus annos
Vatis, antiquum referentis ortum
Stirpis, & clarum genus, & potentum
Nomen auorum;
Contulit larga numerosa dextra
Dona; & ignauæ stimulos iuuentæ
Addidit, syluas, & amica Musis
Ocia præbens.

CALENDAE MAII.

Maius adeſt; da ſerta puer: ſic ſancta uetuſtas
  Inſtituit; priſci ſic docuere patres.
Iunge hederam uiolis; myrtum ſubtexe liguſtris;
  Alba uerecundis lilia pinge roſis.
Fundat inexhauſtos mihi decolor indus odores:
  Et fluat aſsyrio ſparſa liquore coma.
Grandia fumoſo ſpument chryſtalla Lyæo:
  Et bibat, in calices lapſa corona meos.
Poſt obitum non ulla mihi carcheſia ponet
  Aeacus. Infernis non uiret uua iugis.
Heu uanum mortale genus, quid gaudia differs?
  Falle diem: medijs mors uenit atra iocis.

IN TVMVLVM LADISLAI REGIS.

Miraris niueis pendentia ſaxa columnis
  Hoſpes, & hunc, acri qui ſedet altus equo.
Quid ſi animos, roburq́; ducis, præclaraque noſſes
  Pectora, & inuictas dura per arma manus?
Hic capitolinis deiecit ſedibus hoſtem:
  Bisq́; triumphata uictor ab urbe redit:
Italiamq́; omnem bello concuſſit, & armis:
  Intulit hetruſco ſigna tremenda mari.
Ne'ue foret latio tantum diademate felix;
  Ante ſuos uidit gallica ſceptra pedes.
Cumq́; rebellantem preſſiſſet pontibus Arnum;
  Mors uetuit ſextum claudere Olympiadem.
I nunc, regna para, faſtusq́; attolle ſuperbos:
  Mors etiam magnos obruit atra Deos.

AD FEDERICVM REGEM.

Clausa quòd effossis erumpunt ossa sepulchris,
Et reserant ueteres putria saxa rogos.
Nimirum tanto cupiunt sub principe manes
Viuere; & ad nutus umbra uocata uenit.
Vtq; decet, longo mansuras tempore sedes
Spondent, & regnis ocia læta tuis.
Quæq; diu ambiguis tecum fortuna uagata est
Passibus; hic certa stat bene nixa rota.
Sume animos Federice: tuis hic meta periclis
Hæret: habent manes, & pia busta fidem.

AD NINAM.

Sexcentas Nina da, precor, roganti
Sed tantum mihi basiationes:
Non quas dent bene filiæ parenti;
Nec quas dent bene fratribus sorores:
Sed quas nupta rogata det marito;
Et quas det iuueni puella caro.
Iuuat me mora longa basiorum;
Ne me tam cito deserat uoluptas.
Nolo marmora muta, nolo pictos
Dearum Nina basiare uultus:
Sed totam cupio tenere linguam,
Insertam humidulis meis labellis;
Hanc & sugere, morsiunculasq;
Molles adijcere; & columborum
In morem, teneros inire lusus;

Ac blandum simul excitare murmur.
Hæc sunt suauia dulciora melle
Hyblæo, & siculæ liquore cannæ.
Hæc sola ambrosiæq;, nectaris q;
Succos fundere, sola habere possunt.
Quæ si contigerint mihi; tuis q;
Admouere sinas manum papillis:
Quis tunc diuitias, quis aurum, & omnes
Assis me putet æstimare reges?
Iam non maluerim mihi beatas
Auroræ, Veneris q; habere noctes:
Non Hebes thalamos beatiores:
Non, si deserat hæc suum maritum:
Non si me roget usquequaque: non si
Aeternam mihi spondeat iuuentam.

DE NATALI ALTILII VATIS.

Musarum lux alma, meus cui thura quotannis,
Cui rite Altilius fundit in igne merum:
Accipe seruatos hyberno frigore flores;
Quæq; madent siculis annua liba fauis.
Quandoquidem magnum Latio, rarum q; dedisti
Pignus, & Aoniis non leue nomen aquis.
At tu, sic tristes nunquam experiare tenebras;
Sic Phœbi nitido semper honore mices:
Fausta, precor, longos tamen expectata per annos,
Altilioq; tuo concolor usque redi.

AD FEDERICVM REGEM.

Hybernas tibi pampineis cum uitibus uuas
Mittimus, ò regni gloria, honos'q; tui.
Præla uacant; riget omnis ager; spumantia tandem
Musta silent; mensis est tamen uua tuis.
Iam pater Autumnus uernantia lilia mittet;
Talia si medio frigore bruma dedit.

DE EXPEDITIONE AL-FONSI REGIS.

Venturos olim Romana ad mœnia Turcas,
Dixerunt uates: credite, uera canunt.
Scilicet Alfonsum Turcas in bella trahentem
Expectas fatis anxia Roma tuis.
Pone metum, uincet; sed te meliora manebunt
Imperia; Alfonso principe maior eris.

IN TVMVLVM LAVRAE PVELLAE.

Et lacrimas etiam superi tibi Laura dedissent:
Fas, etiam superos, si, lacrimare, foret.
Quod potuit tamen, auratas puer ille sagittas
Fregit, & extinctas mœsta Erycina faces.
Sed quamuis homines tangant tua fata, Deos'q;:
Nulli flebilior, quàm mihi, uita iaces.
Felices animæ, quibus is comes ipsa per umbras;
Et datur Elysium sic habitare nemus.

DE PARTV NISAEAE CHARITEI CONIVGIS.

Dum parit, & longas iterat Nisæa querelas;
Scinditur incerta seditione polus.
Pierides puerum, Charites optare puellam:
His Venus, ast illis docta Minerua fauet.
Astat amans Veneri Mauors, Phœbusq; Mineruæ;
Magnanimusq; æqua Iuppiter aure sedet:
Cum subito aurato surgit puer improbus arcu;
Et cœlum notis territat omne minis.
Assensere metu superi. pater ipse Deorum
Risit; & Aonias iussit abire Deas.
Exultat palma Venus; & nascente puella
Augentur Charites, Cypria turba, Deæ.

AD FEDERICVM REGEM.

Edicto nuper cum tu Rex magne caueres,
Audaci nequis stringeret arma manu:
Deposuisse tuum uel primus diceris ensem,
Et monstrasse palam primus inerme latus.
Quid maius populisue tuis Federice, uel urbi
Accidere huic nostræ per tua dona potest?
Post domitos hostes, inter tot commoda pacis,
Contigit exemplis uiuere posse tuis.
Publica nimirum res tunc sibi constat, & æquum
Imperium; cum Rex, quod iubet, ipse facit.

EPIGRAMMATON
DE EMENDATIONE CATVLLI
AD IOVIANVM.

Doctus ab Elysia redeat si ualle Catullus;
Ingratosq; trahat Lesbia sola choros:
Non tam mendosi mœrebit damna libelli;
Gestiet officio quàm Iouiane tuo.
Ille tibi amplexus, atque oscula grata referret;
Mallet & hos numeros, quàm meminisse suos.

DE BORGIA, ALEXANDRI
PONTIFICIS FILIO.

Qui modo prostratos iactarat cornibus ursos,
In latebras taurus concitus ecce fugit.
Nec latebras putat esse satis sibi: Tybride toto
Cingitur; & notis uix bene fidit aquis.
Terruerat monteis mugitibus: obuia nunc est,
Et facilis cui uis præda sine arte capi.
Sed tamen id magnum; nuper potuisse uel ursos
Sternere, nunc omneis posse timere feras.
Ne tibi Roma nouæ desint spectacula pompæ;
Amphitheatraleis reddit arena iocos.

AD EVNDEM, DVM AB VRSINIS PREMERETVR.

O taure, præsens qui fugis periculum:
(Nam te nec odio, tædió ue tam bonas
Spreuisse syluas, tam bonos putem lacus)
Dic, quis propinqua nubibus tibi iuga
Molestus inuidet? iuga illa iam tuis
Sudata cornibus, tuisq; prælijs
Deuicta? quis saltus, & amnium uberes
Cursus, torosq; marginum uirentium?
Quis uda riuis prata? quis recondita
Nemora? quis umbras sibilantium arborum
Male aduocatos abstulit tibi Deus?
Non amplius uidebis, ah miser, miser,
Amata regna; non uidebis amplius
Vos amores; non licebit, heu, tibi
Posthac cubanti sub genistulis tuis,
Mollíue fulto niueum amaraco latus,
Audire uoces ruminantium gregum;
Meridianum non inire somnulum.
Quæ nunc adibis tesqua? quæ petes loca
Misselle taure? quas subibis ilices?
Vbi myricæ? ubi uirentis arbuti
Iucunda sedes? ubi salicta, & omnibus
Eheu iuuencæ præferenda pascuis?
Iuuenca, solos quæ relicta ad aggeres,
Padi sonantis, heu malum sororibus
Omen, dolenteis inter orba populos
Te te requirit; te reflagitans suum,

Implet querelis nemus; & usque mugiens
Modo huc, modo illuc furit, amore perdita:
Omnia peragrat arua; lustrat omnia;
Num qua bisulcæ signa cernat ungulæ:
Quærit per alta montium cacumina;
Quærit per ima uallium cubilia,
Memor locorum, non tamen sui memor:
Te mane primo, te rubente uespero
Luget: nec illam Luna cum recurreret
Cœlo, nec atræ noctis alma sydera
Videre dormientem. abire flumina,
Abire solem, abire cernit omnia;
At ipsa mœstam sola non abit domum,
Humi recumbens strata sub nudo æthere.
Hanc & puellæ nemorum, & ipse corniger
Syluanus aspicit; hanc bubulcus intuens,
Miser bubulcus, nec iuuare eam ualens,
Tantum, quod unicum in malis refugium habet,
Suspirat; ingemit, deûm inuocat fidem,
Iratus ursis, quòd coëgerint procul
Abire syluis albulum iuuenculum,
Et tam uenustam clamitare buculam.

IN GEMMAM SVAM.

Hæc, mihi quæ roseos iussit sordere hiacynthos,
Et nitet articulis unica gemma meis;
Cuius in exiguo ductor stat troicus orbe,
Anchisesq; senex, Ascaniusq; puer:
Quis credat? ueteres inter neglecta ruinas,
Et uili latuit semisepulta solo.

Tu tamen obrueras; nec te Sinuessa pudebat
    Hoc decus heu terris occuluisse tuis.
Scilicet Aenean natumq;, patremq; gerentem,
    Ignibus ereptos obrueresq; Deos?
Parcere debueras, cui iam pia flamma pepercit;
    Nec te tam turpi dedecorare nota.
Et dubitem Belgasq; feros, rigidosq; Britannos
    Hac comite ignotos & penetrare sinus?
Hæc est Iliacos pietas spectata per igneis;
    Cum uerita est profugos lædere flamma deos.

DE VENERE, ET MARTE.

Dum Venus armatum complectitur obuia Martem;
    Distrinxit teneram fibula adunca manum.
Sensit, & ante Iouem ridens ait æmula Pallas:
    Bella iterum gessit cum Diomede soror.

DE ENDYMIONE, ET LVNA.

Spreuerat hirsutas pascentem Pana capellas
    Candida nocturnis quæ Dea fertur equis.
At postquam niueæ conspexit munera lanæ;
    Post habuit notas Endymionis oueis.
Qui simul ac tristeis somno inclinaret ocellos;
    Mors hæc, mors, inquit, non mihi somnus erit.

DE FERDINANDO IVNIORE.

Corniger æsculea Faunus recubabat in umbra;
    Cum prope latranteis sensit adesse canes.
Mox iuuenem superis similem, diuinaque tela
    Conspiciens, trepido sic mouet ora sono.

Seu Mars, siue alto Phœbus descendis Olympo;
Iam iam linquo omnes: te ueniente feras.

DE POGGIO FLORENTINO HISTORICO.

Dum patriam laudat, damnat dum Poggius hostem;
Nec malus est ciuis, nec bonus historicus.

DE BARTH. PLATINA.

Ingenia, & mores, uitasq́;, obitusq́; notasse
Pontificum; argutæ lex fuit historiæ.
Tu tamen hinc lautæ tractas pulmenta culinæ:
Hoc Platina est, ipsos pascere Pontifices.

DE PACE POST SEXTI MORTEM.

Dic unde Alecto pax hæc effulsit; & unde
Tam subito reticent prælia? Sextus obit.

DE DIANA, ET FERDI. II.

Errabat Diana suis immixta puellis;
Cum procul ecce mei conspicit ora Ducis;
Atque ait: huc Nymphæ concedite; nanq; propinquat,
Qui regat in sæuas certius arma feras.

DE MANE, ET VESPERE

Sol iubet exoriens, Faunos, Dryadasq; puellas
Quærere, & herboso ducere monte choros.
Decliuis, uitreas suadet descendere ad undas,
Doridaque, & lusus ò Galatea tuos.
Causa patet: quia, sublimes cum tendit in arces,
Nos quoque per saltus, & iuga summa rapit.
Cum uero hesperios petit imæ Thetyos amnes;
Exemplo ad fontes nos uocat ipse suo.
Hinc adeo natura hominum loca mane requirit
Ardua; cæruleis uespere gaudet aquis.

DE VVLTVRNO, ET PVERO REGIO.

Miramur tacitis Vulturnum currere lymphis,
Et tardos dura compede ferre pedes.
At magis occulto mirabimur urier igni,
Et puerum tota nocte uocare suum.
Tu'ne etiam formose puer uaga flumina torques?
An fuerit reges perdomuisse parum?
Quin etiam combure Deos; dominosq; Deorum
Arma moue; & pulso da Ganimede merum.

IN QVINTIVM.

Clara tibi uideor scripsisse epigrammata Quinti.
Sunt, fateor: medio scripsimus illa die.
Tu latebras obscurus amas; quia lumine nullo,
Atque intempesta scribere nocte soles.

DE MERCVRIO, ET AMORE.

Dum comes aligero Cyllenius iret Amori
Aliger; incauto subripuit faculas.
Deprenso tum fure, manum referebat ad arcum;
Sed non inuenta risit Amor pharetra.

IN TVMVLVM ANNIBALIS.

Annibal huc uictas secum Carthaginis arces
Transtulit: hæc ambos terra libyssa tegit.

DE VENERE, ET IVNONE.

Confidit nimium iaculo dum pulcher Adonis;
Inguina setosus candida rupit aper.
Accurrit miseranda Venus. tum nupta tonantis;
Quid gemit hæc? nullo Mars meus ictus apro est.

IN FABIANVM.

Esse tibi sapiens, & uir Fabiane uideris:
At mihi nec sapiens, nec Fabiane uir es.

DE PRAETORE PRAESIDE DESIDE.

Ait nefastas esse nundinas prætor;
Fari recusat: quid nefastius dicas?

ATRAMENTVM SCRIPTORIVM.

Ferrum putre situ spumanti feruet aceto,
  Mandet ut æternis scripta uoluminibus.
Scilicet hoc illud, uatum uolitare per ora:
  Hoc est, Pyramidas uincere Nile tuas.
Infelix fatum: sanies rubiginis ergo
  Eripit inuiso nomina uostra rogo?

AD FEDERICVM REGEM.

Ne tibi non aliquid Iani misisse calendis
  Arguar, aut lætam non celebrasse diem:
Mittimus hybernis seruatas mensibus uuas;
  Insuper & faustas addimus ore preces;
Vt tibi qui nitido cum sole renascitur annus,
  Felici redeat candidus usque pede.

IN MANCINVM.

Qui ferro fratres, stupro Mancine sorores
  Fas uiolare putat; quid putat esse nefas?

TVMVLVS MAXIMILLAE.

Hic hic siste precor gradum uiator.
  Hoc sub marmore Maximilla clausa est:
  Quacum frigiduli iacent amores,
  Et lusus, Veneresq;, gratiæq;.
  Hanc illi miseræ seuera Clotho

Pro dulci thalamo domum parauit.
Has matri dedit, has patri querelas
Pro plausu, choreisq; nuptiarum.
Quid firmum tibi, quid putes uiator
Mansurum inuiolabile, aut perenne?
Siquae deliciae iuuenculorum,
Et decus fuerat puellularum,
Nunc eheu iacet ecce Maximilla,
Luctus perpetuus iuuenculorum,
Aeternae & lacrimae puellularum.

DE MIRABILI VRBE VENETIIS.

Viderat hadriacis Venetam Neptunus in undis
Stare urbem, & toto ponere iura mari.
Nunc mihi tarpeias quantumuis Iuppiter arces
Obijce, & illa tui moenia Martis, ait.
Si Pelago Tybrim praefers; urbem aspice utranque:
Illam homines dices, hanc posuisse Deos.

DE ALFONSO DVCE CALABRIAE.

Alfonsus magnum dum traijcit Apenninum;
Castraque non solita primus in alpe locat:
Armorum sonitus, galeasq;, aerataque tela
Syluarum dominae pertimuere Deae.
Nec minus occultas satyri petiere latebras,
Assueti imbelles ante uidere feras:
Spectaruntq; procul celsa de rupe silentes;
Agmina dum, & magnos cogeret ille duces.

Atque aliquis signa aspiciens, miratur, & inquit:
Imperium uobis urbis, & orbis erit:

DE INNOCENTIO VIII. PONTIFICE MAX.

Innocuo priscos æquum est debere Quirites.
Progenie exhaustam restituit patriam.

AD VENEREM.

Quid mihi te facilem blandis promittis ocellis,
Si miserum sic post uris acerba Venus?
Non decet hoc superos. aut te mihi fronte serena
Concilia; aut toruo lumine bella moue.

DE GALLA.

Omnes, quos scripsi, uersus uult Galla uidere:
Mittam ego, pro libris si mihi labra dabit.

DE VETVSTINO.

Emit sepulchro prædium Vetustinus,
Sed quod futuros non sequatur hæredes;
Iratus æque mortuisq;, uiuisq;.
Scribiq; curat grandibus notis, demens,
Viginti in agro, in fronte ter pedes octo.
Habitat sub urbe scandulis tribus tectus;
Ne pensione degrauetur, aut sumptu.

Dormit grabato, quo nec ipse iam uellet
Dormire cimex, nec lacerta, nec sorex.
Cœnat per hortos alliumq́;, cæpasq́;,
Et salmagorum iure liuidos caules:
Vel, si quid optat unctius sibi poni,
Piscatur ipsis in paludibus ranas:
Aut e cloaca colligit meras sordes,
Putrem palumbum, mortuum ue caponem.
Et doliorum turbidam bibit fæcem,
Tanquam falernum consulare, uel chium,
Opimianæ quod refuderint cellæ.
Nec iam pro festis hoc, sed idibus tantum
Sacrisq́; potat ferculis calendarum.
Et mane ueste currit anxius rapta
Ad architectos, marmorumq́; sectores,
Vt de sepulchro conferat nouas lites.
Quos iam misellos pessimis modis mulctat;
Ducit, reducit, distrahit, rapit, uexat,
Per angiportus, uiculosq́;, cliuosq́;,
Et per ruinas urbis, & per anfractus:
Monstrat theatra, porticusq́; priscorum,
Arcusq́; claris principum sacros armis;
Hinc & deorum templa, & obrutas thermas,
Et quicquid altis fornicum subest cliuis:
Nec iam fauissas linquit, & nigros manes.
Demum trecentis cum laboribus fractos,
Et æstuantes pariter, & fame siccos
Vix officinæ post meridiem reddit
Iam feriatæ, uectibusq́; adhuc clausæ.
Culpat coronas; zophorumq́; permutat:

Spiras reformat, & scapos columnarum:
Et nunc hetruscas, nunc corynthias mauult:
Nunc doricarum laudat ordinem tantum;
Guttas, trigliphos, tænias, thoros, plinthos.
Quid cum columnis nunc tibi Vetustine,
Aut cum uoluta, ionicis'ue puluinis?
Dormi misselle; sat diu laborasti:
Cœnare fessos & aliquando permitte.
Aut, si sepulchri cura te coquit tanta,
Cadauer istud uel gemoniis conde.

IN TVMVLVM NEAERAE.

Quæ uoces? Charitum. quæ circum pompa? Neæræ.
Vnde odor hic? cineri thura ministrat Amor.
Vnde pyra? ex pharetra. qui nam struxere? lepores.
Ast hæc illacrimans quæ legit ossa? Venus.
Fortunate lapis, tumuloq; beatior omni,
Tu tegis in terris siquid honoris erat.

DE HYBLA.

Hybla mei quondam dulcissima cura Marulli;
Hybla suburbano nuper humata solo:
Accipe quæ multo promuntur uerba dolore:
Accipe de lacrimis humida serta meis.
Te rosa, te uiolæ, te mollis amaracus ornet:
Te pia suspenso pondere uelet humus.
Et tibi, quod raræ possunt sperare puellæ;
Contingant uatis carmina docta tui.

DE AVFIDIO.

Dum caput Aufidio tractat Chirurgus, & ipsum
Altius exquirit, quo uideat cerebrum.
Ingemit Aufidius; quid me chirurge fatigas?
Cum subij rixam, non habui cerebrum:

AD ALFONSVM.

Qui prius herculeæ sensit Leo uulnera clauæ,
Hic Alfonse tuos corruet ante pedes.
Quæq; uiret nostras quercus passura secures,
Deseret immundos fulmine tacta sues.
Victa dabit Bellona manus: pax arua reuiset:
Claudentur diræ Marte sedente fores.
Tunc pia Parthenope lætos tibi ducet honores.
Per fora, per uicos ocia uulgus aget.
Sebethosq; pater fluuijs metuendus hetruscis,
Aurea cæruleum tollet ad astra caput.

IN LYDAM.

Cum dixi medio tibi macram algere sub æstu,
Non dixi fluuium Lyda: quid ergo? cutem.

IN OLLVM.

Omnia facturum te dicis, nil facis Olle.
Nil mirum: leuius dicere, quàm facere est.

AD RVFVM.

Tanq̄ prisca mihi, saxóq; inuenta uetusto,
Disticha Rufe soles sæpe referre tua.
Stultum adeo me Rufe putas? ego tam mala credam
Carmina romano marmore posse legi?
Archemoro longos affingis Nestoris annos.
Andromaches puerum Laomedonta uocas.
Desine mentiri Pyliam, Phrygiamq; senectam.
Sint uetera hæc alijs, mi noua semper erunt.

DE CYPARISSO PVERO.

Flebat adhuc mœrens ceruo Cyparissus adempto,
Cum sua conspexit cortice membra tegi.
Delius exclamat: quid nostro sylua dolore
Crescis? Tu Daphnen, tu Cyparisson habes.

DE HARMOSYNE.

Harmosynen quisquis seu uir, seu fœmina uidit,
Deperit: an ne oculos Actius unus habet,

IN ALEXANDRVM VI. PONT. MAX.

Piscatorem hominum ne te non Sexte putemus;
Piscaris natum retibus ecce tuum.

IN EVNDEM.

Europen tyrio quondam sedisse iuuenco
  Quis neget? hispano Iulia uecta boue est.
Ille sed astrigeri partem uix occupat orbis:
  Hic cœlum, atque deos sub ditione tenet.
Vnde igitur, si par meritum, non par quoque fatum?
  Romanum amplexu plus tenuisse fuit.

Arnes

DE IVCVNDO ARCHITECTO.

Iucundus geminos fecit tibi Sequana pontes:
  Iure tuum potes hunc dicere Pontificem.

DE AENEA, ET DIDONE.

Immemor ah miseræ cur ensem linquis Elisæ
  Nate dea? profugas non grauat ille rates.
An ne parum fuerat causam dare mortis acerbæ,
  Ni ferrum fugiens tu quoque triste dares?
Tolle precor tumidas tecum hoc, iam tolle per undas.
  Discessu, satis est, si perit illa tuo.

IN CAECILIANVM.

Si tibi per genium fas est iurare Mineruæ,
  Per Veneris flauas Cæciliane comas;
Nec iubar excipitur solis, nec cornua Phœbes,
  Nec capitolini crura, caput'q; patris:
Cur mihi tu uentrem, cur intestina deorum,
  Hispana tactus religione, sonas?
Non pudet heu cœlum rebus fœdare pudendis?
  An credis magnos hæc quoque habere deos?

AD MARINVM CARACCIOLVM.

O dulce ac lepidum Marine factum,
Dignum perpetuo ioco, atque risu,
Dignum uersiculis, facetijsq;,
Necnon & salibus Marine nostris.
Ille maximus urbis Imperator
Cæsar Borgia, Borgia ille Cæsar,
Cæsar patris ocellus, & sororis,
Fratrum blanditiæ, quies, uoluptas,
Montis pupulus ille uaticani,
Ille inquam dominæ urbis inquinator,
Cæsar Borgia, Borgia ille Cæsar,
Cynædi patris impudica proles,
Mœchus ille sororis, atque adulter,
Fratrum pernicies, lues, sepulchrum,
Montis bellua tetra uaticani;
Quingentas modo qui uorauit urbes
Imbutus scelere, & malis rapinis,
Vrbes sub ducibus suis quietas,
Quascunque aut Latium ferax uirorum,
Aut Campania pinguis, aut per alta
Diuisi iuga continent Sabini;
Hisq; ingessit Ariminum, Pisaurum,
Vrbinum, Populoniamq; magnam,
Camertes pariter, Forumq; Liui,
Corneliq; forum, Fauentiamq;,
Et quantum Aemiliæ est, Hetruriæq;,
Quantum circuitu hinc & inde longo
Neptuni lauat æstuantis unda.

At nunc quis neget esse opus deorum?
Dum uecors animi impotente morbo,
Quærit plura, nec est potis misellus
Explere ingluuiem periculosam;
Ecce ecce euomit; ò Iouem facetum,
O` pulchram Nemesim, ò uenusta fata.
Verum scilicet id Marine, uerum est,
Quod dici solet, en fides probat nunc;
Fortunam si auide uorare pergas;
Eandem male concoquas, necesse est.
Vt iure euomere hunc putemus ipsum,
Qui tantum miser hausit oppidorum.
Ast id omne, quod hausit, oppidorum,
Quod quinque assiduis uorauit annis,
Imbutus scelere, & malis rapinis,
Scis quot euomit diebus? uno;
O` lucem niueam, ò Iouem facetum,
O` pulchram Nemesim, ò uenusta fata,
O` dulce, ac lepidum Marine factum.

IN ALEXANDRVM VI. PONT. MAX.

Visuram se iterum Sixtum cum Roma putaret;
Pro Sixto Sextum uidit, & ingemuit.

DE CAES. BORGIA.

Aut nihil, aut Cæsar uult dici Borgia: quid ni?
Cum simul & Cæsar possit, & esse nihil.

AD EVNDEM.

Omnia uincebas: ſperabas omnia Cæſar.
  Omnia deficiunt: incipis eſſe nihil.

DIES GENIALIS.

Aureli perfunde meis unguenta capillis
  Tu ſuper, & uernas ſparge Nearche roſas.
Sed prius æſtiuum ramis defendite ſolem;
  Et uiridi mollem ſternite fronde torum.
Non plumæ, non picta iuuant me ſtragula, nec quæ
  Pauonis uario ſponda colore nitet.
Larga coronata diſponite pocula menſa;
  Sætino & gelidas adſociate niues:
Certatimq; leues potanti inducite ſomnos.
  Sic iuuat ætatis ducere fila meæ.
An ſcimus miſeri, quid lux uentura minetur?
  Viuamus: mortem fallere nemo poteſt.

AD AMICAM.

Da mihi tu mea lux tot baſia rapta petenti,
  Quot dederat nati Leſbia blanda ſuo.
Sed quid pauca peto, petijt ſi pauca Catullus
  Baſia? pauca quidem, ſi numerentur, erunt.
Da mihi, quot cœlum ſtellas, quot littus arenas,
  Syluaq; quot frondes, gramina campus habet;
Aëre quot uolucres, quot ſunt & in æquore piſces;
  Quot noua cæcropiæ mella tuentur apes.
Hæc mihi ſi dederis; ſpernam menſasq; Deorum,
  Et Ganimedæa pocula ſumpta manu.

IN ANNVM IVBILEVM ALEXAN DRI VI. PONT. MAX.

Pollicitus cœlum Romanus & astra sacerdos,
Per scelera, & cædes ad Styga pandit iter.

AD BASSVM DE PHYLLIDE.

Cum de cathedra Basse surgeret nuper
Mammosa Phyllis; tunica mollis, ut sæpe
His accidit, qui obesulas habent clunes;
Intrauit illuc, unde prodeunt auræ,
Quæ de Sabæis messibus nihil spirant:
Quod ut animaduertit dicaculus quidam;
Vrbaniorem ut se faceret, ait ridens:
Heus Phylli, quis nam mordicus tenet uestem?
Vorabit hanc, ni præcaues. Ad hunc Phillis,
Immo, inquit, ut scias, sibi labra abstergit:
Accede pupe, basiare te nam uult.

AD VESBIAM.

Aspice, quàm uariis distringar Vesbia curis.
Vror, & heu nostro manat ab igne liquor.
Sum Nilus, sumq; Etna simul: restringite flammam
O lacrimæ, lacrimas ebibe flamma meas.

AD AEGLEN.

Si tibi sum Phœbus, si sum tibi Iuppiter Aegle:
Cur tu non Daphne sis mihi, non Danaë?

AD PVLICIANVM.

Ait nescio quis Pulicianus,
Ni pulex mage sit uocandus hic, qui
Vnus grammaticus, sed his minutis
Vel longe inferior, minutior'q; est;
Diuinum sibi passerem Catulli
Haudquaquam bene passerem sonare;
Nec iam id esse, quod autument legentes,
Sed quod uersiculis parum pudicis
Ludens innuat ipse Martialis:
Da mi basia, sed Catulliana:
Quæ si tot fuerint, quot ille dixit;
Donabo tibi passerem Catulli:
Vt sit, quod puero poëta possit
Post longas dare basiationes,
Quod saluo nequeat pudore dici.
Proh dij, quàm uafer es Puliciane;
Solus qui bene calleas poëtas.
Nimirum, & quod ab omnibus probetur,
Mutandum quoque suspicaris illud,
Quod nunc illepidum'q;, & infacetum
Mendosis epigrammaton libellis
Insulse legit imperita turba:
Sic forsan tener ausus est Catullus
Magno mittere passerem Maroni:
Cum sit simplicius'q;, rectius'q;,
Mitti, dicere, mentulam Maroni.
Sed quid uos Aganippides puellæ
Ridetis? meus hic Pulicianus

Tam bellum sibi passerem Catulli
Intra uiscera habere concupiscit.

DE EODEM.

Vanas gigantum iras, & impetus graues
Miratur aliquis audiens mortalium;
Ausumq; coelo uincula inferre irrita
Sæuum Typhoëa, cum iugosum Pelion
Adderet Olympo, matre nec terra satum
Agnosceret sese; impium donec pater
Iratus ardenti igne substulit caput;
Vt par erat: nam quis petat sanus Deos?
At nunc quis hoc, quis hoc ferat mortalium?
Iners, pusillus, unus, heu pulex ciet
Turmas, cohortes, copias, manipulos
Muscarum; & altos scandere adparat toros
Heroum, opacis qui sub umbris arborum
Strati, ac perenni flore subfulti caput,
Ducunt quietem perpetem, æternam, optimam;
Nec nostra curant dicta, uel facta amplius,
Vt qui beatos incolant tuti locos;
Et nomen alta in arce sacrarint suum,
Functi periclis, & malis laboribus;
Cunctasq; fortunæ improbæ calcent minas,
Ne dum pusilli pulicis morsus leues.
At tu moleste, amare, uesane, impie
Pulex, inepti concitator agminis,
Quò proripis te? quò uocas muscarias
Istas phalanges? quò uolatiles globos

Impellis audax? i procul miser, miser,
I criminose maximam in malam crucem,
Haud fas quietas manium sedes Deûm
Muscas subire, pulicum'q; copias.
Nil hic negoci uel tibi, uel pessimis
Tuis maniplis: quid moraris impie?
Abi profundam in noctem, & ultimum Chaos.
Speranda certe gloria hic nulla est tibi.
Quos dij probauere semel, hos semper probant.

ACTEON MARMOREVS.

Viderat idæo nudas in uertice diuas
Phryx Paris, & dixit; uincis utranque Venus.
At si, Gargaphijs quam nos male uidimus undis,
Vidisset; poterat dicere; cede Venus.

ORPHEO RESPICIENTI.

Hoc fuit infelix, & adhuc heu respicis Orpheu,
Quod te, quod miseram perdidit Eurydicen.

ECHO LOQVITVR.

Vidi, arsi, fleui, tristem'q; (heu fata) repulsam
Spreta tuli: sum nunc uox, sonus, aura, nihil.

EADEM IOCATVR.

Cum facie caream, quæris, cur dicar imago:
Cum tua uerba sequar; dic, ubi lingua mea est?

IN MALVM LIBRVM.

Si sapis, hospes abi; miserum neu tange libellum.
Non hic Mœoniden, Virgilium'ue leges,
Sed fœdas Bauij chartas, & olentia Mæui
Carmina, Romani dedecus eloquij.
Quid dubitas sacros incendia poscere lucos;
Abnuerit liquidas si dare Phœbus aquas?

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, EPIGRAMMATON LIBER SECVNDVS.

VM Vehor picta uacuus phaselo;
Et modo septos iaculis echinos,
Nunc bene hærentes scopulis laboro
Vellere conchas:
Tange uocales studiosa chordas
Musa; & auratum moderare plectrum:
Pauca de multis referamus acta
Regis amati.
Qualis herboso spaciata campo
Virgo, iam matris decus, & uoluptas,
Nectit è solis uiolis coronam,
Cætera linquens:
Hic ubi ueras imitata turres
Tot simul pinnis, niueisq; tectis,
Rupe Mergillina sedens, propinquum
Spectat in æquor,
Adsit ex imo Galatea fundo,
Nil timens sæuos Polyphœmi amores;
Nec mihi durum refluens canenti
Obstrepat unda.
Sit licet magnus, trepidasq; turmas
Fregerit primis Federicus ausis;
Cum puer celsas penetrauit alpes,
Saxaque Rheni:

Texerit latis pelagus carinis,
Dalmatûm diteis populatus urbeis:
Senserit presso prope fulminantem
Ore Timauus:
Cinxerit sacra meritum corona
Et caput; Gallos quoniam feroceis
Contudit: totas reuocarit orci ex
Faucibus urbeis:
Nil tamen maius, nihil egit unquam
Fortius; quàm quòd titubante regno,
Cum sibi sceptrum, & diadema posset
Sumere tutus;
Coniugem caram, propriosq; natos
Liquit, & fidas lacrimas clientum,
Fratris heu pulsam sobolem secutus
Per mare uastum.
Ergo nunc illi moderator alti
Aetheris; cui sunt pia facta curæ;
Regium frontis decus, & negatos
Addit honores.
O' fides, rarum, placidumq; numen;
O' mihi nullis reticenda seclis;
Te te ego æternum prece, uictimisq;
Pronus adorem.

DE ANDREA MATTHAEO AQVIVIVO.

Cernis, ut exultet patrijs Aquiuiuus in armis;
Duraque spumanti frena relaxet equo?
Quis miterm illum Permessi hausisse liquores
Credat, & imbellem excoluisse lyras?
Consurgunt niueæ fulgenti in casside cristæ:
At clypeus toruo Gorgonis ore tumet.
Macte animo, rigidum Musas qui stringere ferrum,
Qui Martem doctos cogis amare choros.
Hæc ducis est uirtus; non uni insistere palmæ;
Sed nomen factis quærere, & ingenijs.

IN BVBONEM.

Nam quis te inepte bubo tam stolidus furor
Adegit importunum inire prælium,
Isto indecenti rostro, & alis luridis?
Quid bellicosæ uolucris insulse asperos
Lacessis ungues? desine miser, dum licet;
Ne dormientis excites somnum tuo
Cum maximo (ut par est) malo, ac clade ultima.
Sed peruenire uis in ora uulgi; & hac
Via cupis scæleste fieri notior?
Non assequere; nec profecto tam bono
Fruere fato. An hoc pudendo sanguine
Se tingat Aquila, fulminum & cœli immemor?
Ponenda honestæ mortis hæc spes est tibi.

IN LVCRETIAM DE ALEXANDRO SEXTO.

Ergo te semper cupiet Lucretia Sextus?
  O` fatum diri nominis: hic pater est?

AD MATHONEM.

Vt mandem uictura meis tua nomina cartis;
  Dicis amicitiam te Matho uelle meam.
Et tibi semper in ore duces, quos Graius Homerus,
  Quos noster latia uexit in astra tuba.
Dum'q; ego sum tanti te iudice; uenit ab horto
  Cum donis holitor bis'ue, semel'ue tuus,
Scilicet æterni pretium mihi grande daturus
  Nominis, & fidæ pignus amicitiæ.
O` Matho, q̃ felix & amico, & uate reperto es,
  Quàm felix horto, muneribus'q; tuis;
Si quod dijs genitis uix tot peperere labores,
  Id tibi lactucæ, prototomiq; dabunt.

DE PATRIA HOMERI.

Smyrna, Rhodos, Colophon, Salamin, Ios, Argos, Athe(næ
  Cedite iam: cœlum patria Mæonide est.

DE LVNA, ET PANE.

Effudit longas tegeæa in rupe querelas
  Pan captus forma candida Luna tua.
Cum'q; leui calamos cera coniungeret, addit;
  Prædata es sensus tu quoque canna meos.

IN TVMVLVM AMARANTAE.

Hic Amarantha iacet; quæ, si fas uera fateri,
Aut Veneri similis, uel Venus ipsa fuit.

AD FERRANDVM REGEM.

Ex ferro nomen tibi sit licet, aurea condis
Secula; nam sub te principe nemo metit.

DE SVMMONTII PIETATE.

Excitat obstrictas tumulis Summontius umbras;
Impleat ut sanctæ munus amicitiæ.
Vtq; prius uiuos, sic & post fata sodales
Obseruat; tristes & sedet ante rogos.
Nec tantum uiolas cineri, ac bene olentia ponit
Serta; sed et lacrimis irrigat ossa pijs.
Parua loquor: cultis reparat monumenta libellis;
Cum possint longam saxa timere diem.
At tu, uiuaci quæ fulcis nomina fama,
Poscenti gratas Musa repende uices:
Vt quoniam dulces optat sic uiuere amicos;
Viuat, & in libris sit sacer ille meis.

DE VENERE, ET DIANA.

Incultam aspiciens syluis Cytherea Dianam,
Risit, &, An tendes retia semper? ait.
Cui Dea casta: Feris cur non ego retia tendam;
Tendere si potuit uir tuus illa tibi?

AD AEGLEN.

Absentem quæris, præsentem despicis Aegle.
Non redamas; sed me uis in amore mori.

DE VENERE, ET PRIAPO.

Tractabat clypeum Marti placitura Dione:
Sæuaque fœminea sumpserat arma manu.
Pone Dea, exclamat petulanti uoce, Priapus;
Pone; decent istas hæc magis arma manus.

IN GELLIAM.

Quem tu nunc patruum, nunc patrem Gellia dicis;
Hic tibi nec patruus Gellia, nec pater est.

IN FLACCVM.

Non largitur opes, & uult epigrammata Flaccus.
Iure suo hæc poscit; uult sibi uerba dari.

DE PETO COMPATRE.

Petus deliciæ tuæ Dione;
Vni cui Charitum sales beatos,
Cui fontes dederas facetiarum,
Ac risus simul eleganter omnes;
Petus mortuus est tuus Dione,
Petus compater usque ad astra notus.

Qui

Qui puro niueæ colore mentis
Vincebat nitidissimos olores.
Cui de lacteolis tuis papillis
Donarunt uiolas iocusq́;, Amorq́;,
Donauit teneram Thalia myrtum.
Mox promens citharam decentiorem,
Versus addidit eruditiores.
O' sæuæ nimium, malæq́; Parcæ,
Vestros non potuit tenere fusos
Petus; qui rapidas domare tygres,
Qui duras potuit mouere quercus,
Vestras non potuit tholos morari.
Sic, sic occidis heu miselle Pete:
Nec te Pierides tuæ, nec ipsa
Quæ te per Paphon, & Gnidon uirentem,
Per colles Amathuntios uocauit,
Fatis eripuere tam malignis.
At non unanimes tui sodales,
Quos tu pectore tam pio colebas,
Quos tristes obitu tuo relinquis,
Hoc duro tibi defuere casu.
Quin me transligerim, ferosq́; Celtas,
Lustrantem Morinûm pigras paludes,
Dum quæro Oceani ultimos recessus;
Veris nuncius obruit querelis.
Ergo quid tibi tam uagus uiator,
Cui nec pulchra Neapolis, nec alti
Colles Pausilypi, nec ipse adesset
Sebethos pater, aut pater Vesæuus;
Inferre exequiarum amicæ possem?

Rupem, quam uagus hinc, & inde Nereus
Alterna ueniens retundit unda,
Accessi; & procul angulo in supremo
Stans, supra pelagi alluentis æstus,
Manes ter'q;, quater'q; conuocaui.
Hic fudi lacrimas amariores:
Hic uici gemitus uel unus omnes,
Omnes & simul omnium querelas.
Mox quamuis cineri tuo decentem
Pontanus tumulum pararit, ac te
Cognatas ueneretur inter umbras;
Quamuis & diuturnius sepulchrum,
Quod nec secula uincere ipsa possint,
Diuinis paret excitare chartis:
Nostrum non tibi qualecunque munus
Inter frigora, solitudines'q;
Cessauit; nec honore te supremo
Fraudaui miser: hoc scit ipsa Tethys;
Scit late Oceani unda Gallicani.
Stant aræ tibi, stat uidenda nautis
Terreni tumuli pusilla moles;
Et buxus super, & dicata quercus.
Nam myrtum regio illa non habebat.
Quæ iussit pietas sacrare, ut esset
Naturæ tibi terminus sepulchrum.

IGNES NOCTVRNI ROMAE.

Aspicis, ut picti uultus imitetur olympi,
Certet & astriferos uincere Roma polos.
Scilicet hos Auguste tibi largitur honores;
Ne cupias magni tecta uidere Iouis.
Alta coronatæ iactant incendia turres:
Et uaticano fulmina monte tonant.
Dum'q; palam tantos cupit ostentare paratus
Vrbs nimium in laudes ambitiosa suas:
Viuant astra, inquit, summo contenta Tonante;
Pareat Augusto dum modo Roma suo.

DE TYRANNIS, ET BRVTO.

Cum tot Tarquinios passim consurgere cernas;
Miraris, Brutum cur ferat Italia?

IN TVMVLVM PVERI.

Nate patris, matris'q; amor, & suprema uoluptas,
Accipe, quæ nobis te dare par fuerat.
Busta eheu, tristes'q; notas damus; inuida quando
Mors immaturo funere te rapuit.

DE HERCVLE, ET GANYMEDE.

Palluit Alcides teneri Ganimedis amore:
Et uetus amissi cesserat ardor Hylæ.
Quid linquet nobis puer hic? ait uxor: honores
Eripuit quondam; nunc rapit ecce uirum.

IN VFENTEM CRAPVLATOREM.

Non [redacted] Vfens:
Iſta olim: quid nunc? aut uomit, aut comedit.

IN DEGENERANTEM.

Nomen aui, non facta refers: diceris ab illo
Alter, ſed iuuenis tu, precor, ille ſenex.

DE IOVE, ET CVPIDINE.

De Veneris nato queſta eſt Dictynna Tonanti,
Quòd nimis ille puer promptus ad arma foret.
Tum pater accito oſtendens graue fulmen Amori,
Hoc tibi ſæue puer ſpicula franget, ait.
Cui laſciuus Amor motis hæc reddidit alis:
Quid ſi iterum poſito fulmine Cycnus eris?

IN RICCIVM.

Aegrotat ſedis uitio, & male Riccius audit.
Quid, ſi eſſet ſurdis Riccius auriculis?

DE DANAE, ET IOVE.

Formoſam Danaën munibat ahenea turris:
Et ſatis hoc uanus credidit eſſe pater.
Indoluit, teneræ miſeratus fata puellæ
Iuppiter; & ſubito factus amator, ait.

Ergo arcere potes natam diuis'q;,uiris'q;:
At si non arces imbribus;imber ero.

DE LVCIO GRAMMATISTA.

Noctes,& noctes iterat dum Lucius;illi
Perpetuam noctem præbuit altus Arar.

DE ALEXANDRO VI. PONT. MAX.

Bello,inimicitijs,furtis'q;,& cædibus haustam
Italiam cernis Sexte,& obire potes?

DE EODEM.

Dic in amicitiam coëant,& fœdera iungant
Mortales;dixit Sextus,& occubuit.

EPITAPHIVM EIVSDEM.

Fortasse nescis,cuius hic tumulus siet.
Adsta uiator,ni piget.
Titulum quem Alexandri uides;haud illius
Magni est,sed huius;qui modo
Libidinosa sanguinis captus siti,
Tot ciuitates inclytas,
Tot regna uertit;tot duces letho dedit;
Natos ut impleat suos.
Orbem rapinis,ferro,& igne funditus
Vastauit,hausit,eruit;

Humana iura, nec minus cœlestia,
Ipsosq́; substulit Deos:
Vt scilicet liceret (heu scelus) patri
Natæ sinum permingere,
Nec execrandis abstinere nuptijs
Timore sublato semel.
Et tamen in urbe Romuli hic uel undecim
Præsidet annis Pontifex.
I nunc, Nerones, uel Caligulas nomina,
Turpes uel Heliogabalos.
Hoc sat uiator: reliqua non sinit pudor.
Tu suspicare, & ambula.

DE EODEM.

Mirum, si uomuit nigrum post fata cruorem
Borgia: quem biberat, concoquere haud potuit.

DE EODEM.

Nomen Alexandri ne te fortasse moretur
Hospes, abi. iacet hic & scelus, & uitium.

DE VVLCANO, ET VENERE.

Horrida cœlicolis narrabat prælia Mauors,
Sæuaq; terribili capta trophæa manu:
Quòd Venus audiret, doluit Vulcanus; &, Heus tu,
Inquit, an expectas, ut mea uincla canat?

DE SE IPSO.

Miraris, liquidum cur non dissoluor in amnem,
Cum nunquam siccas cogar habere genas.
Miror ego, in tenueis potius non isse fauillas,
Assidue carpant cum mea corda faces.
Scilicet ut misero possim superesse dolori;
Sic lacrimis flammas temperat acer Amor.

DE HERCVLE, ET IOVE.

Pendebat Phrygij Tirynthius ore ministri;
Delicias magno dum facit ille Ioui.
Tum pater. haud equidem faui fortissime, dixit,
Formosum rapuit cum tibi Nais Hylan.

DE VENERE, ET PALLADE.

Induerat thoraca humeris, galeamq; decoro
Aptarat capiti, Marte iubente, Venus.
Nil opus his, Sol, Diua, inquit; sumenda fuerunt,
Cum uos ferratæ circuiere plagæ.

CATONIS TVMVLVS.

Hic, ubi libertas, magni & iacet umbra Catonis;
Quàm melius poterant Cæsaris ossa tegi.

DE VENETORVM SIGNIS.

Romanas Aquilæ postquam liquere cohortes;
Magnanimus turmas ducit in arma Leo.

DE ANDREA MATTHAEO AQVIVIVO DVCE HADRIAE.

Mœsta bituntinæ duxerunt ocia Nymphæ;
Nec Faunis solitos exhibuere choros.
Scilicet optato quicquid sine principe cernunt,
Ingratum est; tantus principis urget amor.
Nec satis est, positis arcum spreuisse sagittis,
Questubus & totos continuasse dies.
Ast etiam nostris faciunt conuicia terris:
Et nos Syrenas, Lotophagos'q; uocant.
Vera loquor: diuæ ueniam date uera loquenti:
Non amor hic certe, sed magis inuidia est.

DE THELESINAE CRINIBVS.

Dum nectit flauos auro Thelesina capillos;
Contraxit radios Phœbus, & erubuit.
Mox hæc ad superos. en auro iungitur aurum:
Hoc est mortales, hoc superare Deos.

IN GALEATIVM CARACCIOLVM.

Hippolyten, Leden, Thelesinam diligis unus:
Dic mihi, quid tota restat in urbe boni?

IN THEATRVM CAMPANVM.

Dicite semidei, syluarum numina, Panes,
 Et siqua aduentu es Nympha fugata meo:
Cui licuit tantas saxorum euertere moles,
 Quas iam disiectas uix nemora alta tegunt?
His' ne olim sueta est cuneis campana iuuentus
 Amphitheatrales læta uidere iocos?
Nunc ubi tot plausus'q; hominum, uoces'q; canoræ,
 Tot risus, tot iam gaudia, tot facies?
Scilicet, heu fati leges, rapit omnia tempus;
 Et quæ sustulerat, deprimit ipsa dies.

DE FONTE MERGILLINES.

Est mihi riuo uitreus perenni
 Fons, arenosum prope littus; unde
 Sæpe discedens sibi nauta rores
  Haurit amicos.
Vnicus nostris scatet ille ripis,
 Montis immenso sitiente tractu,
 Vitifer qua Pausilypus uadosum ex-
  currit in æquor.
Hunc ego uitta redimitus alba,
 Flore, & æstiuis ueneror coronis;
 Cum timent amnes, & hiulca sæuum
  arua leonem.
Antequam festæ redeant calendæ
 Fortis Augusti, superant'q; patri
 Quattuor luces; mihi tempus omni
  Dulcius æuo.

Bis mihi sanctum, mihi bis uocandum,
Bis celebrandum potiore cultu,
Duplici uoto, geminaq; semper
Thuris acerra.
Nanque ab extremo properans eoo,
Hac die primum mihi uagienti
Phœbus illuxit, pariterq; dias
Hausimus auras.
Hac & insigni peragenda ritu
Sacra solennes ueniunt ad aras;
Nazari unde omnes tituli, meæq;
Nomina gentis;
Nazari uastas cohibentis undas
Aequoris, sæuosq; domantis æstus,
Quicquid & uani truculenta iussit
Ira Neronis.
O decus cœli, simul & tuorum,
Rite quem parua ueneramur æde;
Cui frequentandas populis futuris
Ponimus aras:
Si mihi primos generis parentes,
Si mihi lucem pariter dedisti:
Huc age; & fontem tibi dedicatum
Sæpe reuise.

DIVO NAZARIO.

Natali quod Diue tuo lucem editus hausi;
Quod tua nascenti lux mihi prima fuit:
Actius hoc riguo paruum cum fonte sacellum
Dedico; tu nutu fac rata uota tuo.

Vt quæ sextiles lux uenerit ante calendas
Quarta, sit hic generi bis cælebranda meo;
Et quòd solennes reuocat tua festa per aras;
Et quòd natalem contigit esse meum.

DE LAVRO, AD NERITINORVM DVCEM.

Illa deûm lætis olim gestata triumphis,
Claraq; Phœbææ laurus honore comæ,
Iampridem male culta, nouos emittere ramos,
Iampridem baccas edere desierat.
Nunc lacrimis adiuta tuis reuirescit; & omne
Frondiferum spirans implet odore nemus.
Sed nec eam lacrimæ tantum iuuere perennes;
Quantum mansuro carmine quod colitur.
Hoc debent Aquiniue Duces tibi, debet & ipse
Phœbus; nam per te laurea sylua uiret.

IN TVMVLVM COTTAE VERONENSIS.

Sperabas tibi docta nouum Verona Catullum:
Experta es duros bis uiduata deos.
Nulla animum posthac res erigat: optima quando
Prima rapit celeri Parca inimica manu.
Quæ tamen ut uidit morientis frigida Cottæ
Ora; suum fassa est crimen, & erubuit.

IN PICENTEM MEDICVM.

Quòd noctu latras, quòd sellas olfacis unus;
Da ueniam Picens; hoc canis est uitium.
Sed quia tu Cynicus uis dici, & Clinicus idem;
Esse idem poteris Merdicus, & Medicus.

DE FERDINANDO IVNIORE.

Si merita audieris Ferrandi; Nestora credas:
Si numeres annos; dixeris Antilochum.

DE CARD. S. PETRI AD VINCVLA.

Ne ualeam superi; bene si facere hic pote; quem sors
Exilio, & uinclis uexit ad imperium.
Et peream; ni cuncta euertere iam uolet hic; qui
Nil meminit præter uincula, & exilium.

TVMVLVS, IN QVO PLORATVR FILIVS VNICVS.

Cur heu lætitiam falso dixere parentes?
Tristitiam, qui me dicere debuerant.
Natus erat miseræ lux unica, matris ocellus
Vnicus; hunc Lachesis noxia subripuit.
I nunc, uel Nioben confer mihi; cuius habet sors
Hoc melius; fieri saxea quòd potuit.

IN PICTVRAM.

Anna parens, cui cœlestem sperare nepotem
 Contigit, intactæ uirginis Anna parens:
Vt tandem te te meliori in sede locares,
 Credibile est artes edidicisse nouas.
Scilicet obscœnæ semper conuicia turbæ,
 Et scelera antiqui perpetiar domini?
Vix hæc; & medicas inuadis protinus artes;
 Nec mora, iam cæcis lumina restituis.
Accurrunt ægri; complentur compita rhedis;
 Occupat angustas sedula turba uias.
Ecce in quo picta es, paries excinditur; & te
 Accipit hospitio nata benigna pio.
Nimirum sapis Anna; hoc contulit ipsa senectus:
 Haud aliter poteras hac caruisse domo.

DE IVNONE, ET GANYMEDE.

Iusserat Iliacum mensis adstare ministrum
 Iuppiter: at coniux, Quis mihi miscet, ait?
Ille uerecundis libat chrystalla labellis:
 Cui Dea; Amatori da puer ista tuo.

IN CATONIS LAVDEM.

Quæ tegit extinctum cum libertate Catonem,
 Insultat tumulis Cæsar arena tuis.

DE HOMERO IN LATINVM VERSO.

Quid ſeptem de uate ſacro contenditis urbes?
  Ecce poteſt ciuem dicere Roma ſuum.
At uos aut noſtrum, ſi fas, auferte Maronem;
  Aut alium uobis quærite Mæoniden.

IN TVMVLVM ASSANII.

Tu, qui diſiectos artus, inhumataque furtim
  Aſſanij occulto membra refers tumulo;
Macte animi pietate, tamen nihil irrita buſti
  Gloria tam claros afferet ad cineres:
Quandoquidem uoluit potius ſic ſparſa iacere,
  Quàm cadere ad triſtes nobilis umbra rogos.
Nunc late exigui fines egreſſa ſepulchri,
  Eoum fama uerberat Oceanum.
Contempſit dulcem'q; animam, florem'q; iuuentæ;
  Sanguine ut agnato dedecus elueret.
Cum'q; hauſit ſæui ſtricto latus enſe tyranni;
  Laudem obitu ſtatuit quærere, non tumulum.
Quod'q; magis mirere, hilaris, ridens'q; cruentos
  Carnificis cultros cernere ſuſtinuit.
Diſſimulet patriam; taceat nomen'q;, genus'q;:
  Qui facit hoc, dicit ſe Lacedæmonium.

IN TVMVLVM CAVDOLAE.

Heu quæ te rigidi rapuit uis effera fati;
Quis matri miseræ tot peperit lacrimas:
Flos ueterum Caudola uirùm? tibi mœsta sepulchrum
Illa dedit, tristes Actius hos titulos;
Hos titulos; qui te nigras descendere ad umbras,
Obduci stygia non patiantur aqua.
Tempora miretur quiuis sua: talis Achilles,
Talis, cum caderet, martius Hector erat.
I precor, i nullos non durature per annos,
Nestoreos qui iam uiuere dignus eras.

DE IOVE, ET AMORE.

Iuppiter infractos iactat dum sæpe gigantes;
Et sibi seruati dat decus omne poli:
Sic est, inquit Amor; nanque hoc mugire solebas
Tunc quoque, cum torua fronte iuuencus eras.

IN LEONEM X. PONT. MAX.

Sumere maternis titulos cum posset ab ursis
Cæculus hic noster, maluit esse Leo.
Quid tibi cum magno commune est Talpa Leone?
Non cadit in turpes nobilis ira feras.
Ipse licet cupias animos simulare Leonis:
Non lupus hoc genitor, non sinit ursa parens.
Ergo aliud tibi prorsus habendum est Cæcule nomen:
Nam cuncta ut possis, non potes esse Leo.

HYMNVS AD D. NAZARIVM.

Nazari heu quis me tibi ad hanc supremi
Littoris ripam, quis ad hos putasset
Tethyos fluctus, quis ad has daturum
Thura paludes?
Post tot emensos pelago labores,
Tot per erratos populos, sub ipso
Fine terrarum datur ecce amicum
Cernere numen.
Ergo in extremis pater alme terris
Barbaræ norunt tua sacra gentes,
Quâ latus dextrum Liger æstuosis
Obiicit undis.
Iamq; & Aulercos genus acre, & ipsos
Cernis ad te Lexouios citato
Essedo, & picta uolitare flauos
Puppe Britannos.
O mihi semper geniale cœli
Sydus, ò famæ decus omne nostræ,
Auctor ò idem mihi gentis, & spi-
Rabilis auræ.
Se tibi debet proauorum origo, &
Sanguinis si sunt decora ulla nostri:
Debet & præsens genus, & futurum,
Debet & hæc lux
Sacra; quæ magnum mihi prima solem
Obtulit nascenti, & inane aperti
Aëris, pulchrosq; micantis æthræ
Tot simul ignes.

Hinc

Hinc tuis per me dare grata templis
Munera, hinc natalicias coronas
Annuis sueuit sociare sertis,
Dum fuit hæc sors.
Nunc in ignotis uagor ecce campis,
Regis heu cari exilium secutus;
Dum fides, & fas, & amor, piusq;
Me rapit ardor.
I puer, buxum nemore è propinquo
Collige, & siquas tibi littus offert
Quercuum frondes: celebrare mœstum
Sic iuuat annum.
O` ubi dulces patriæ recessus
Abluis Sebethe loca illa myrto
Consita; ò, qui Pausilypi uirentes
Det mihi citros,
Quâ tuum lambens maris unda fontem
Margines parui minuit sacelli,
Nostrum opus; quo se recreet quotannis
Læta iuuentus.
Quæ tibi sacris operata arenis,
Frondibus remos, celeresq; cymbas
Ornat; & forsan mea nunc, ut olim,
Dona requirit.
Heu pater, cur heu mihi ad institutos
Non licet iam iam properare cursus?
Cur uetor templis, & adesse ludis
Rite dicatis?
Sit satis uentos tolerasse, & imbres,
Ac minas fatorum, hominumq; fraudes:

Da pater tecto salientem auito
Cernere fumum.

DE AMORE FVGITIVO.

Quæritat huc illuc raptum sibi Cypria natum:
Ille sed ad nostri pectoris ima latet.
Me miserum, quid agam? durus puer; aspera mater;
Et magnum in me ius altera, & alter habent.
Si cælem; uideo, quantus Deus ossa peruret:
Sin prodam; merito durior hostis erit.
Adde, quod hæc non est, quæ natum ad flagra reposcat;
Sed quæ de nostro bella cruore uelit.
Ergo istic fugitiue late; sed parcius ure:
Haud alio poteris tutior esse loco.

DE CAMILLA SCALAMPA MEDIOLANENSI.

Fumantem ambustis olim Phaëtonta quadrigis
Excepit rapidis fluctibus Eridanus.
Ecce recens Ticine tibi de sole trophæum
Erigit auratis culta Camilla comis.
Nam Deus ille tuis ausus concurrere ripis,
Maioris numen sensit adesse Deæ.
O' fatum fluuiorum: ergo noua fabula uestris
Semper erunt Nymphis aut pater, aut Phaëton.

DE VIOLANTE GRAPPINA FOEMINA PRAECLARISS.

Vnde mihi has uiolas affers puer? accipe mater;
Quando aliud calida de niue nil potui.
De niue tu calida uiolas? perstrinxit ocellos
Candor; & ecce, niuem quod puto, pectus erat.
Mira refers: sed tela ubi sunt illa aurea? habebam
Cum legerem uiolas; nunc Violantis habet.

DE MORINNA.

Sit spectanda comis; sit pulchro corpore tota;
Sit Venus, & blandas spiret ab ore rosas;
Aoniasq; Deas, ipsam quoque Pallada uincat
Ingenio; & dulci pectore mella fluant;
Dum tamen ire mihi noctes Morinna quietas,
Et sinat arbitrij libera iura mei.
Arsimus; & primos miseri defleuimus ignes:
Hoc satis: extremo turpe in amore mori.

AD ANIMVM SVVM.

Arsisti; & miseras consumpsit flamma medullas;
Aridaque in cineres ossa abiere leues:
Fleuisti; roremq; oculi fudere perennem;
Sebethus lacrimis creuit & ipse tuis:
Ardendi, flendiq; igitur quae tanta cupido est?
O' anime; exequias disce timere tuas;
Ne'ue iterum tua damna, iterum tua funera quaeras:
Sirenum scopulos praeterijsse iuuet.

DE CASSANDRA MARCHESIA.

Desine formosæ dotes numerare puellæ;
Desine iam extinctas sollicitare faces.
Nam dum sæpe comas, frontem'q;,humeros'q;,manus'q;
Commemoras;proprios extruis ipse rogos.
Dum'q; oculis Cassandra,animo Cassandra recursat;
Cassandra heu mentis ius habet omne tuæ.
Blandus amor tacitis subrepsit in ossa uenenis.
Sic sibi uel fatum quilibet esse potest.

HYMNVS DIVO GAVDIOSO.

Gaudete cœtus uirginum
Plenas habentes lampadas.
Sponsus sacras ad nuptias
Venit repente:surgite,
Venit serenus lucifer,
Nocturna pellens sydera:
Optata lux solennibus
Adest dicata gaudijs,
Lux clara,qua fugans nigram
Mundi sator caliginem,
Vestri latere gloriam
Patris diu non passus est;
Qua Gaudiosi segmina,
Tot inreperta seculis,
Suis uidenda ciuibus,
Diues retexit urnula.

O ter beate & amplius
Lapis pusille, qui tuo
Tanti uerendum præsulis
Sinu recondis puluerem.
Præsul sed ò beatior,
Claræ decus Neapolis,
Tuæ benignus patriæ
Fer Gaudiose gaudia.
Adsit fides, & ueritas;
Adsit probata castitas:
Morbos, famem, pericula
Tuis repelle mœnibus.
Ergo tibi sit gloria
Inseperata Trinitas,
Verbum, Paterq́;, & Spiritus,
Qui condidisti omnia.

DE EODEM AD VESPERAS.

Audiat surgens pariter, cadensq́;
Sol tuas laudes, meritosq́; honores,
Vrbis ò nostræ columen, tuæq́;
Gloria gentis.
Audiat cœlum, mare, terra, & aër,
Annuos ritus tibi dum nouamus,
Dum damus flammis adolenda sacris
Thura per aras.
Huc ades festa redimite fronde,
Cœlitum plausus, choreasq́; linquens;
Et tuam sedem, tua Gaudiose
Ossa reuise;

Ossa, quæ longa tumuli sub umbra
Abdita, ignaras latuere gentes;
Nocte mox pulsa redeunt apertas
Lucis in auras.
Hic dies nobis celeber, precamur,
Lætior semper redeat, nec ullos
Hostium motus ferat, aut maligni
Syderis æstus.
Da tuis longam uenerande pacem
Ciuibus, da perpetuos honores,
Da bonam mentem, superiq; plenos
Luminis haustus.
Iusta poscentes animos benignus
Adiuua; iniustos moderare sensus.
Sentiat per te patuisse castis
Aethera uotis.
Laus tibi cœli pater, atque princeps,
Omnium rector simul & creator;
Quem fides ueri studiosa trinum
Credit, & unum.

AD DIVVM NAZARIVM.

Diue, cui uasti metuenda ponti
Vis, & iratæ famulantur undæ;
Quem per & spumas gradientem, & æstus
Nauta uocauit,
Ah miser pœnas pelago daturus,
Cum niger circum streperet procellis
Auster, & turbata minax feriret
Sydera fluctus;

Te, mihi sanctum, patriumq́; numen,
  Te canam, gentis columen latinæ,
  Auream prolem patris Africani,
    Perpetuæq́;
Matris heu uulnus graue, dum relictis
  Tybridis ripis, Italoq́; cœlo,
  Sponte trans Rhœtos iter, & niuosas
    Arripis alpes,
Lacte depulsus, uelut ille, primi
  Quem rapit cursus generosus ardor,
  Pullus, & matrem fugit, & rapaces
    Transilit amnes.
Mox & ad Rhenum, horribilesq́; tendis
  Treuerum gentes animosus hospes,
  Morte festinans capere inuidendæ
    Præmia palmæ.
Hic, ubi è caræ gremio parentis,
  Iam necis magnæ comitem futurum,
  Excipis celsum pater, & salubri
    Perluis unda.
Perluis totas, mora nulla, & urbes:
  Vndique exhaustis properatur agris:
  Barbaros gaudent Dryidæ sacrorum
    Ponere ritus.
Nazari nomen, meritiq́; famam
  Audijt, siquem Liger in remotis
  Occulit ripis, refugo'ue inundat
    Sequana cursu.
Te neque iniusti rabies Neronis,
  Impios iam iam minitantis ignes,

Non per exertos Anolinus urgens
Terruit enses.
Iam uoluptatum, gelidæq; uictor
Mortis, & lapsi reparator orbis
Diceris, milesq; peræque Iberis
Notus, & Indis.
Ergo speratum genitor triumphum,
Et parum factis meruisse cœlum est.
Aureum uultu iubar, & coruscos
Fundis honores.
Salue Io magni noua lux olympi,
Cui per extentas operosa terras
Templa tot surgunt, calidisq; fumant
Ignibus aræ.
Nos tibi hac grata scopulorum in umbra
Rite paruis ædiculam columnis
Ponimus: nos perpetuo sacramus
Munere fontem.
Accipe æstiuam, noua serta, citrum, &
Virgines lauros, graciles q; myrtos,
Quosq; Mergillina tulit propinquo
Littore odores.
O mihi longos liceat per annos
Hic sacra, & festos renouare ludos,
Et tuum castis sine fraude uotis
Poscere numen.

DE FERDINANDO HAVALO PISCARIAE PRINCIPE.

Admoueant iterum cœlo si castra gigantes
Hoc duce, quo Ligurum gloria fracta iacet:
Cum Marte Enceladus, cum Phœbo signa Typhoëus
Conferet, ipse Haualus cum Ioue bella geret.

IN NOLAM VRBEM.

Infensum Musis nomen, male grata petenti
Virgilio optatam Nola negauit aquam.
Noluit hæc eadem Iouiano rustica nati
Hospitium paruæ contribuisse moræ.
Idirco nimirum hoc dicta es nomine Nola,
Nolueris magnis quòd placuisse uiris.
At tibi pro scelere hoc cœnosos fusa per agros
Exhausit populos styx uiolenta tuos.
Iamq; quid ò nullis abolenda infamia seclis
Imprecer? & cœlum desit, & unda tibi.

IN BORGIAM.

Borgia cur summa nihili sacra fecerit hora;
Cumq; sua dominos spreuerit arce deos;
Parcite mirari, qui talia poscitis; ac me
Credite Apollineo uerius ore loqui:
Hoc, quod uos cœlum, quæ numina dicitis; ille
Esse Apinas longo tempore crediderat.

IN LYGDAMVM.

Quæris Lygdame, musca cur uoceris?
Nam musca es, mihi crede, tam molesta,
Quàm nec sunt culices, grauesq; fuci,
Quàm nec uermiculiq;, amicesq;.
Vnum te tamen arceat necesse est,
Turdelæ auxilium cacantis, ut te
Non muscaria, miluijq; caudæ,
Non alæ accipitrum potentiorum
Auertant, abigantq; sæuientem.

ACTII SYNCERI SANNAZARII NEAPOLITANI, VIRI PATRICII, EPIGRAMMATON LIBER TERTIVS.

MARIAE GARLONIAE GRAPPINAE.

P ROPAGO Formosæ arboris
Formosa uirgo, quæ uagos
Inter orta Cupidines,
Veris lilia uincis,
Rosasq́; molles, & croci
Pulchre rubentis igneum
Florem, & uuidulas comas
Halantis hyacinthi:
Redisti auitos ad lares,
Felicem ocellulis tuis
Reddituras Neapolim,
Caro adnixa marito:
Redisti ad optatos choros
Aequalium, & probos sinus
Matris, ac bene cognitum
Fratris dulcis amorem.
Quis ò, quis hunc albo mihi
Signet diem lapillulo?
Quis Sabæa calentibus
Addat munera flammis?
Vocanda Musarum cohors.
Huc huc benigna; & abditam

Barbiton cape, myrteis
Frontem uincta coronis
Thalia: quid dignum tuo
Promis fauore? quid bonæ
Voce, uel fidibus student
Respondere sorores.
Sed esse quid lætum Deæ
Hic absque amoribus potest?
Non mouet Chione suis
Non me Lyda papillis.
Procul facessant hinc malæ,
Secli pudor, libidines.
Mi sat est, minuat graues
Si Garlonia curas.
Iuuenta cur me tam cito
Ludendo inepta deseris?
Hæc erat facies nouis
Non fraudanda libellis.

AD CASSANDRAM.

Quarta Charis, decima es mihi Pieris, altera Cypris,
Cassandra una choris addita diua tribus.

SE FIDEM SERVATVRVM.

Si post fata nouos animas errare per artus
Vera docent Samij dogmata nota senis;
Nec pote mens eadem mutari, seu ferus altis
Erret aper syluis, seu uaga cantet auis;

Ipse ego (mens quoniam est uni seruire puellæ)
Exurgam mœstis turtur ab exequijs.

IN ADRIANVM PONT. MAX.

Classe, uiris'q; potens, domito'q; Oriente superbus,
Barbarus in latias dux quatit arma domos:
In uaticano noster latet: hunc tamen alto
Christe uides cœlo; (prò dolor) & pateris?

AD FEDERICVM.

Litibus abstinui semper; mihi testis Apollo est,
Et Musæ, & studijs ocia grata meis.
Nunc me nescio quis per tristia iurgia uersat
Scotius, & rauci cogit ad arma fori.
Es fateor magnus pulsis Rex inclyte Gallis.
Pelle etiam Scotos, & mihi maior eris.

AD EVNVM.

Quicquid erat tripodum Cumis, Delphis'q;, petisti;
Discere fortunam dum cupis Eune tuam.
At deus, Extabis supra Reges'q;, Duces'q;,
Veridico tandem rettulit ore tibi.
Tu tamen hinc uanos sumpsisti Græcule fastus:
Iam magni dominus, iam pater, orbis eras.
Ecce crucem ascendis. non te deus Eune fefellit:
Omnia sunt crepidis inferiora tuis.

AD PORCIAM BRANCIAM, ET ISABELLAM SOROREM.

Porcia & Isabella, uenustæ pignora matris,
Dicite, quis uestras non amet illecebras?
Tu quoque dic, tali cum sis dignissima partu,
Quis Leonora tuo nolit ab igne mori?
Natarum illecebris, matris simul ignibus uri
Qui cupit; is mortis flagrat amore suæ.
Vita uale: in lucro est periisse: sed hoc reliquum, mors
Quod finis, est ipsis uix satis exequijs.

IN LEONEM X. PONT. MAX.

Sacra sub extrema, si forte requiritis, hora
Cur Leo non potuit sumere: uendiderat.

a b c d e. A B C D E F G H.

Omnes sunt quaterniones.

VENETIIS, IN AEDIBUS HAEREDUM ALDI MANUTII, ET ANDREAE ASULANI SOCERI, MENSE SEPTEMBRI,

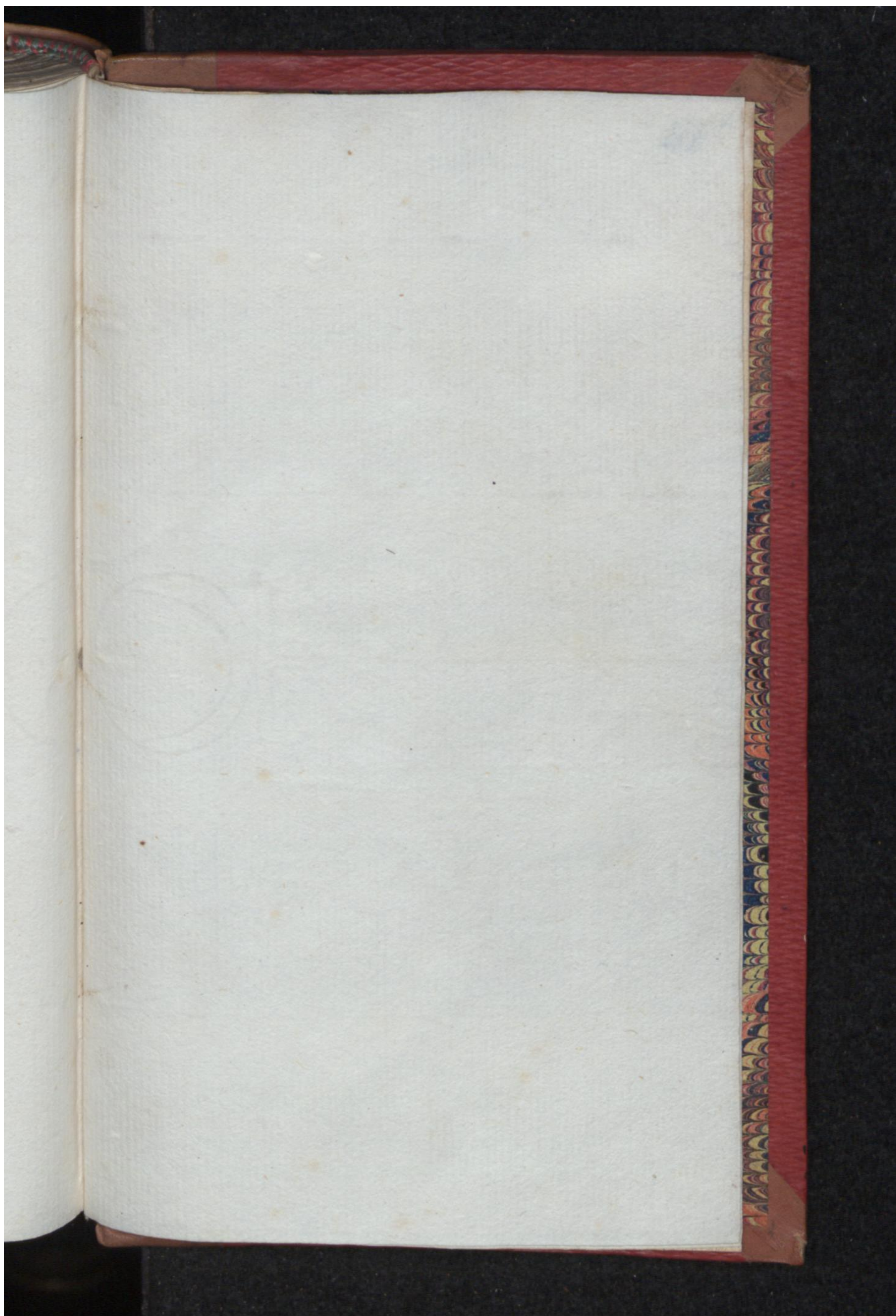
M. D. XXXV.

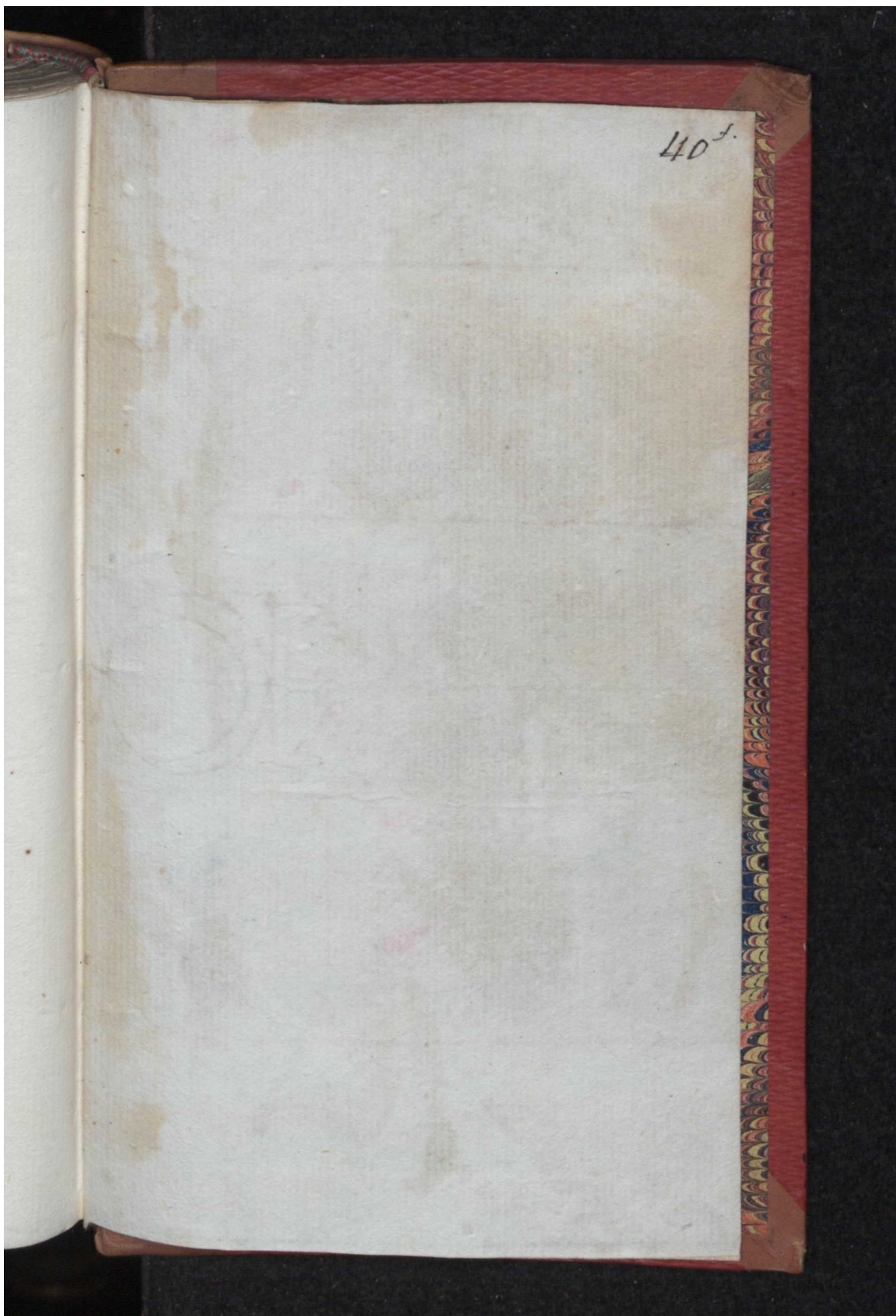

M D XXXV.

40

